

Библиотека  
САВРЕМЕНА КЊИЖЕВНОСТ

Књига 244



# НЕВИДЉИВА ПАУЧИНА

Најлепша остварења са XVI конкурса  
за најкраћу кратку причу

(Приредио Ђорђе Оташевић)



**Алма**

Београд, 2017



## ПРЕДГОВОР

Међу причама пристиглим на XVI конкурс за нај-  
краћу кратку причу, који је организовала издавачка кућа  
„Алма”, Дејана Јовановић, Драгана Лазић, Алма Оташе-  
вић и Ђорђе Оташевић изабрали су, по њима, три најбоље  
приче. Приче послате електронском поштом или потписа-  
не приче нису биле у конкуренцији за награде, али су,  
уколико су својим квалитетом то заслуживале, уврштене  
у овај зборник.

I награда: Миодраг Лазаревић, „Невидљива паучина“

II награда: Жељка Башановић Марковић, „Игра мува“

III награда: Слободан Р. Мартиновић, „Чудна прича (или  
можда не?)“



## УШ

Није ни вашка, ни гњида (мада су сличне), већ баш уш. Она што из прикрајка вреба, па онда изненада, директно, а ипак некако увијено (у најотрцанији целофан), убоде. Уједе, уједа, са слашћу каквом може само једна, бесна уш. Јер уш је увек бесна и незадовољна. Зато и јесте уш и уједа.

Није уштва, јер њу можеш брзо уочити, препознати, снаћи се и заштитити. Уш теже уочиш и она ти лакше приђе, завлачи се, ровари, тражи, па зграби, да те повреди, да избаци из себе отров, желећи и тебе да инфицира. Помисли да ако свој бес пренесе на тебе, њен ће проћи, али вара се, нови јој се већ накупио, нарочито кад примети да око ње има лепоте и да нису сви као она. Није успела да их зарази собом, а то јој треба, да буду слични, исти. И уместо да уједајући покуша попримити лепоту, коју јој ти исти, уједени, враћају, она не жели. Не жели бити као они, не може да се радује туђем ако она слично нема, не може да заволи њихову срећу. Не може, али можда би и могла, ако би покушала, али, не.

Она то неће, јер напросто, она је уш.

## МИСАО ВЕЛИКИХ МУДРАЦА

Ноћ се увелико пресвлачи у одору месеца. Крошње сеоског засеока буде ми тишину. Посматрам звезду горе далеко на небу. Ћути велика мисао мудраца. Снови се хватају на зиду успомена. Не спавам, размишљам о неком другом времену. Шта сам допринео овом чудном свету? Ништа, сем пет издатих збирки и неколико књижевних награда. Семе нисам оплодио, док је ветар пијанцима наздрављао срећу. Живот тражи храбре јунаке данашњице, помало сам меланхоличан. Размишљам историјски, уназад. Проклета Јерина је жртвовала своју децу за Србију. Друштво је себично. Нисам појео доброту своје части. Седим на камену и размишљам. Свет је једна велика црвена јабука. Црв ме гледа у очи и смеје ми се. Еву нисам упознао, отишла је на језеро да се окупа. Гледам у понос а размишљам о илузијама. Морам да кренем у живот. Различити путеви доносе познанства, којима ходе велики мудраци. Каже једна библијска пословица.



## ГЛАС ИЗ МАСЕ

Не знам ни зашто сам се сетила баш ове приче. Можда, због лошег расположења проузрокованог депресивном књигом, коју сам управо завршила. Можда, због лошег телевизијског програма. Можда, због кише која често пада последњих дана. И срећа у несрећи је што нема магле, јер би се већ неко досетио шта да нам прода, почетком ове године, да се случајно не опустимо.

Глас из сиве масе: Време је за пролећни умор.

Ја: Шта кажеш?

Глас из сиве масе: Кажем, време је за пролећни умор.

Ја: Будибогснама, причаш свашта. Уместо да кажеш нешто лепо, ти ме подсећаш на бол у зглобовима, „некако с прољећа”.

*Данијел Анро*

## ЈЕДНОГ ПРВОГ СЕПТЕМБРА

*Најољу...*

*Покушао сам изаћи и нисам успео. Много су њихи.*

*Рањен сам.*

*Ојекла ме шолјица њуна вреле, њечне лаве из измишљеној исландској вулкана, и сада: сада дувам и у јојурњ.*

*Никада нисам дувао у мехуриће сајџунице. Прелејје мехуриће на небу, који лејје њако високо.*

*Најољу живе људи.*

*Нејребројиви су као њиринач. Инџејрални? Уџија-ју, нарастџају и бубре. И... И нишџа више, џу се оџџрилике завршава ова аналоџија.*

*Унуџра живим ја. И шџа сад?*

\* \* \*

Изгладнело, мртво тело дечака који је исписао ове речи, кредом на табли – дечака који је, ако некоме није јасно, прошлог јуна заборављен у учионици – однели су радници „Конкордије“, пошто су га спаковали у врећу, и навукли рајфешлус.

Табла је обрисана, сунђером.

Настава се одвија по Плану и Програму.

## БРЖЕ ОД ФИСИЈЕ

Почетак светског атомско-нуклеарног рата затиче га на Теразијама, у јунски прозачни петак, око пола пет поподне. Чују се сирене за ваздушну опасност, само за кратко, јер убрзо нестаје струје, услед глобалног електромагнетног удара. Гасе се семафори, стају покретне ступнице, заустављају се тролејбуси. Истрчавају људи из продавница, подземних пролаза, одасвуда. На тротоарима и коловозу, збуњени, унезверени, осврћу се лево десно, гледајући час у небо, час у „мртве“ мобилне, час једни у друге. У трену пропада град у дневну глухоту, ненадну, злослутну. Чују се, тек ту и тамо, неразговетни гласови, јајци, раштркани у огромном, неакустичном простору издуженог Теразијског трга. Вода гласно прска на четири стране из Милошеве чесме испред хотела „Москва“.

Без даха, трчећи, он хита Пашићевим тргом и Булеваром краља Александра, поред Маркове цркве, преко ташмајданског парка, к породичној кући, старовременској двоспратници боје зрелог сунцокрета на углу Гарашанинове и Мирочке, да у тренутку краја буде са својима. Не бежи, не боји се смрти. Страшан је само живот, пун смртнога страха. На сеновитој ташмајданској стази код „Мадере“, засут поленским прахом липа процветалих, одједном сав у неподносивом блеску атомског надсунца, осмехне се у себи, у самом магновеном часку пре но што ће испарити, брже од фисије помисливши: „На почетку би светлост, на крају – осмех.“

## СУЗЕ ДЕДА ДУШАНА

— Деда, зашто плачеш?

— Плачем, сине, због оних што стоје на земљи нашој и заливају је сузама својим. Јер, некада луташе пустињом Израил за земљом од Бога обећаном. А сада човек изрекче обећање лажно и кренуше небројени за зраком наде. Први што пристигоше у земљу сновима изаткану, загризоше јабуку своју и послаше одјек по ветру у етар сенки до корена почупаних. И покрену се талас, цунами наде људске подиже се, ка земљи изобиља иза дуге. Кошуљице бившег живота свукоше на огњиштима угашеним и ка будућем понеше само име; кроз ватру и воду, преко камења туђег, кравим стопалима оверише још једну страницу историје сеоба људских.

Сад, ево их, стоје пред оградом од жице бодљикаве што преко ноћи је због њих изникла; кроз отворе – очи у очи са киклопом од „паметне ограде“ која замишља да је херувим са пламеним мачем што чува улаз у Рај. Стоји гомила несреће људске са залеђеном надом што топи се у ужареним очима и капље по тлу земље разапете између емпатије и стрепње од множине, којој ће уточиште пружити шака нашег јада на ветрометини – вековима крвљу нашом печаченој.

*Биљана Аћимовић Трпески*

КАДА СУ ПОРЕД МОРА РАЗГОВАРАЛИ РОМАН  
И ВЛАДАН, А ЉИЉАНА ХВАТАЛА БЕЛЕШКЕ

— Је л' можеш да ми пустиш цртани на телефону?

— Знаш, кад сам ја био мали, цртани сам гледао само један на дан.

— А што?

— Тада су на ТВ-у пуштали само један цртани на дан. Увече. Пре спавања.

— А што ниси гледао на телефону? На таблету?

— Тада није било таквих телефона.

— А youtube?

— Ни youtube.

— А где сам ја био тад?

— Ти се тад ниси родио. Тада сам ја био мали, тако као ти сад.

А где сам ја био.

Какав је то свет без мене четворогодишњег дечака? Да ли је неко тада, кад није било цртаћа кад хоћеш, знао да му недостајем? Да ли нам људи недостају само кад оду? Или има и оних који тек треба да стигну, а за којима чезнемо?

Путеви су замршени и испреплетани и везани у свакакве чворове, али као у оним играма у енигматици, постоји један старт који води до једног циља. Поред су они који су ту. Унутра носиш оне који ти недостају. И нек је све на радост!

— Који цртани хоћеш да ти пустим?

— Дај ми телефон, сам ћу да нађем.

## БУДИМСКА

Газећи по замраченим степеницама, пролазимо мељиве ходнике дворишне зграде у Будимској 6. Улазимо у двориште окупано загорелим мирисима похованих тиквица, док са прозора упадљиво вире радознали погледи, као уперени на игру живахне деце. Раширених руку, дочекује нас тетка са братом у наручју, који се успалио од ознојене вунене одеће на свој други рођендан. Почетак је септембра, али је тетка веома зимогрожљива, од радијатора се често ни лети не би одвајала. Насмејани теча почиње да припрема трпезу која ће бити спремна када нас прође глад. А глад никако није довољан разлог за прекидање „Жмурки“ и „Између две ватре“. Брат и ја се придружујемо осталој деци.

Одрасли репризно евоцирају догодовштине из детињства и причају о победама Мухамеда Алија. Мали брат бистрим очима помно прати и слуша наше покрете и речи, али убрзо заспива, изморен од врућине. Халапљиво једемо сочне крменадле и, већ охлађен, пржени кромпир. Гасимо свећице на торти привлачног изгледа, нарученој у ресторану „Загреб“. Само маргарин, шећер и снег од беланаца.

Све бих дао да осетим укус те торте и тог тренутка.

## ПРОДАТА ЛЪПОТИЦА

Стасава Чендреса. Милина погледати. Једрина разбија очи. Гину мушка срца. Из тог насеља нико је не може платити. Скупа је њена љепота. И од поштена је оца. Прије ње удомио је седам кћери.

Мушке дјеце није имао. Обезбиједио је живот. Хвалио се: — Да знаш, куме, боље је имати женску децу. Ниш не даш, само узимаш! Не зна он. Љепотица чека да Егзон изађе из затвора. Мувао се нешто око дроге да заради и да бјеже у Њемачку.

Сјећа се Чендреса како их је невријеме замлаћивало уз бараку, како су горели у пљуску и вјетру, кад су се обећали једно другом.

Често су напомињали:

— Нама треба другачији живот. Нека смо Роми. Умијемо искрено да волимо. Хоћемо љубав коју не треба крити. — Поново невријеме. Душу зло раздире. Продата Чендреса. Моли: — Немој, оче, свега ти на свијету! Не волим га. Стар је за мене. Плаче закључана. Угасио се и вид и сунце.

## ДОКАЗ ДА ЈЕ МОГУЋЕ

Вал удара је промијешао тло. Нисам знао камо – горе или доље и попут луђака ишао сам уз сасушено брдо. Ваљало је доћи до забаченог светишта јер се тамо налазио саркофаг. То смо знали само ми – Упућени. Али разочарах се... Откуд је толико мноштво знало? Није се могло чекати – донесох одлуку и извадих пиштољ. И други поводише оружје и пуцњава је трајала док је било муниције. Лежао сам крвав уз капелицу. Једно дијете близу мене је плакало. Човјек је ходао по лешевима пресуђујући. Када дође до мене да ми испали метак у чело, нетко га обори с леђа. Била је то жена на умору попут мене. Шутке стависмо дјевојчицу у ту капсулу. Ја јој показах како ће узети таблету за сан када се саркофаг запечати. Држао сам жену за руку док смо пратили како капсула узлијеће у сњежно-бијелом трагу, који је подсјећао на несрећу Challengea, како се отискује у незнана свемирска пространства.



## ПОСЛЕДЊА КЋИ

С кофером у руци пошла је последња кћи. Напустила дом. Нестала.

Хтела је да напише шта осећа, али није могла. Изнемогла душа препуна туге не знајући ни од чега, не може да јеца, само се дубина у срцу прави пунећи се сузама унутарњим.

— За чим жалиш, кћери? — упита је река.

— За јутром.

— Да ме пробуди хор чаробних птичица на грани.

— Знам — рече река и избаци бисерне капи последњој кћери на длан.

— Шта су ове капи? — упита кћи.

— То су анђеоске сузе да умијеш лице када год будеш тужна.

— Чудно. Рече кћи. И помисли: „можда сањам”.

Мало се утеши и своје лице озари и пође даље. Села је да се одмори и чу птице како се грле и помисли: „ех, да сам са њима, да проговорим” и зачу јецај у даљини. Плакала је једна девојчица. Дуге црне косе, босонога, каже да се изгубила. И даде јој једну анђеоску сузу и она се уми са њом и лице јој постаде радосно као анђео. Мало даље беше дечак, одрастао, каже мајку је чекао. И даде му сузу анђеоску и озари се лице његово. У том трену родило се сунце, на заласку. То су била сунчева деца и оно захвали последњој кћи што их је чувала. Сунце јој дарова дугу да може кад год пожели да дође у посету код њих. И шта год зажели, дуга ће јој дати.

Застала је последња кћи изнад реке и би чисто небо изнад ње, угледа и своје радосно лице и веселе очи и помисли опет сам дете са осмехом новим... можда да пожелим сандале да се вратим кући.

Пробудих се, да ли сам сањала? – запитах се. Или је ово сан. Тако беше стварно... ту сам код куће... мој кревет... моја софа... мирише кафа. Свежина јутра голица ми табане, устајем, поветарац завесу миче, поглед у даљину зелени се пољана, испред куће крошња багрема и цвркут птице, у њој и мирис јоргована... само кофер препун снова је нестао.

## *Жељка Башановић Марковић*

### ИГРА МУВА

Када сам била мала, волела сам да хватам муве.

Ловила сам их лако и увек откидала по једно крило да не могу побећи.

Волела сам и Пез бомбоне, тачније, играчке које су се могле добити уз њих.

Мали камиони на извлачење, Мики Маус, Плутон и разни други јунаци у чију су се унутрашњост стављале Пез бомбоне.

Слатка забава је трајала док има бомбона, а кад би их појела, играчке су служиле за превоз мува са једним крилом.

Сироте муве зујале су са тим једним крилом као да могу полетети.

Годинама касније сетила сам се тога кад су као бесомучне навалиле на мог угинулог Кирбија расе авлијанер који је отрован док је чувао плац у Барајеву.

Играле су се остацима мог пса као ја њима много година пре.

Било их је на хиљаде, а ја само једна...

Добиле су игру много година касније, на квантитет.

Кирби је нестајао брзином махања на хиљаде крилаца.

## АУТОПСИЈА

Он је млади лекар, али и песник. Решио је да обави аутопсију смрти. То до сада још нико није урадио. Засекао је стомак смрти, из њега му се обрати апсурд питајући га одмах – да ли си ти живот? Онда је млади лекар уместо срца, у телу смрти угледао бескрајна пространства и пожелео је да њима лута.

И кренуо је тако по тим просторствима, а смрт је констатовала – ето, у мом срцу је увек понеки песник. И сама је смрт даље наставила своју аутопсију убеђена да у свом телу скрива и срце живота. Онда је смрт схватила да ту њену аутопсију обавља апсурд, убеђен да ће од свега тога створити материјал за једну добру позоришну представу са смрћу у главној улози.

## ПОРЦУЛАНСКИ ОКОВИ

„Пада“, рече тихо, загледана кроз прозор влака.

Није падала, утапала их је. Није то била киша из градова већ једна од оних дивљих, неукротивих ствари које сретнете кад напустите цивилизацију.

„Уистину“, узврати одмјерено, као што се од њега и очекивало. Он је представљао све оно што ово вани није било. Заузврат доби осмијех. Пригушен попут њезина даха. Нејасан попут њезина лика. Али свеједно осмијех.

„Смета Вам?“ Нагло се окренула према њему и од силине покрета обрис јој се изоштри.

„Нисам навикао. Само то“, одврати с осмијехом надајући се узврату. Но лице јој је било озбиљно.

„Како онда мислите преживјети?“

Њезине су се ријечи, баш попут кише вани, ковитлале изнад шалице чаја. Опојног попут Дивљине коју је представљала. Окованог шалицом људском руком израђеном. Руком Цивилизације.

Ослушкујући сраз влака и кише њежно прими дршку па упита:

„А ви?“

АЛМИНА СУЗА

Чемерна боја усковитлала је Алмине капке. Абдулах, њен отац, скиде са оближњег ексера каиш и поче да је удара. Трпећи стравичне болове, Алма скоро вриштећи рече: „Немо’ ме... бабо, немо’ ме... мили мој бабо. Бона сам, бона, богоми једнога“. Отац је погледа и нека мржња сијевну му очима. Кроз замућени мозак одзвањале су му ријечи комшинице која је по селу разнијела причу да је Абдулахова Алма трудна и да ће родити копице. Алкохол у крви давао му је демонијачан нагон. Гледао је у Алмин стомак који се попут полулопте надзирао испод знојаве и кржаве спаваћице. Као гоњен злим силама одјури у другу собу, али се убрзо појави са пушком у руци.

Алма, вукући се по поду, покуша да му се приближи, да га моли за милост, да га загрли, да му својим невиним срцем укаже да гријеша. Дохвати га за кољена и поче да му љуби ноге. Абдулах је одгурну од себе, нанишани пушком у њен стомак и опали. Ту на прагу куће одлијегну стравичан врисак. Алма, прекривена крвљу, подиже главу и посљедњи пут погледа у оца. Из њеног невиног ока појави се једна суза која се стопи са крвљу и неста у том црвенилу.

Обдукција је показала да се злотворан тумор, величине јабуке, подмукло смјестио у њеној материци, глођући јој и тијело и душу.

## ПОСЛЕДЊИ САЛАШИ У РАВНИЦИ...

Пробуђен првим петловима полако се буди мали салаш у питомој, богатој, плодној, од плодности набреклој Панонској и мојој равници. Из накривљеног димњака на старој салашарској кући са цреповима обраслим меком зеленом маховином, дим полако куља, ковитла се ка небу, реметећи јутарњу идилу, а из малог ложишта озидане паорске пећи замиришао тек извађен, врућ, мекан и растресит хлеб од просејаног белог брашна, од самлеведеног жита у последњој старој ветрењачи. Пупушка хлеба, онако жута и мирисна изашла из шерпе, искипела са свију страна, препунила шерпу за хлеб у којој су генерације салашара месиле и пекле хлеб салашарски. Поред пупушком набреклог домаћег хлеба, тепсија вруће лепиње из које се шири мио мирис запеченог домаћег сира. Гасе се полако и нестају стара салашарска здања и око њих плодна имања, нестају са географске мапе, али остају ту у срцу и души да трају колико и поштена, топла крв у венама салашара. Често сам био драг гост на једном малом, равничарском салашу и никад одатле нисам, нити могао да одем... На салашима и у селима Баната све је мање младежи и вредних, ужурбаних ратара, мобе и окупљања. Остала су готово празна села, рушевине и старе пустаре обрасле у коров. Некад, децом и житарицама богатим пољима банатским завладао коров и пустош. Све мирише на усамљеност, на тугу, на одумирање, на старост ...Аветно и сабласно изгледају срушени и оронули зидови и паорске куће, земљом, плевом, мобом и знојем набијани. Само се роде, с пролећа, увек у исто време врате у своје пружећем и сламом плетене куће и гнезда на старим, давно угашеним димњацима. На кућним праговима само паучина и црвоточина, свуд тишина и вечни мир који боли, пече и опомиње...

*Данијела Божичковић Радуловић*

ОД ЉУБАВИ СЕ УМИРЕ, ЗАР НЕ?

„Верујеш ли ти да се може умрети од љубави?“... пита једна личност другу, из једне моје приче.

„И?“

„Шта *И*?“

„Може ли?“

„Не знам.“ Тај лик ништа није одговорио. Остало је питање. Недоречено.

„Пустите мишљења Ваших јунака. Шта Ви мислите о томе?“

„Може. Од љубави се умире. Умре срце, само љуштура остаје. Знаш, јадно је то. Наизглед исто, заправо, у ствари, само хода и дише. Обична илузија и привид. Смрт остаје. Она је увек ту. Сигурна и извесна. Онај ко не воли, мртав је.“

„Јеси ли сигуран у то?“

„Јесам. Знам то јако добро. Од кад сам умро.“



## НЕШТО КАО ЉУБАВ

Пре двадесетак година упознала сам чувеног виолинисту С. Ш, човека који је могао само мени да се свиди. Маркантан, дугокоси младић, мршавији и нешто виши од Теофила.

Те вечери отишли смо на рођендан код неког непознатог, средовечног мушкарца. Сви су били старији од мене. Ћутали су и пушили. Тиха музика голицала је ноздрве. Преко пута мене седела је жена обнажених груди. Мало необичан приказ. Пришла сам и додирнула њену кожу. Нежна је и стварна. Четири упаљене цигарете нешто су смишљале у мраку. Једна је била тик поред мог образа. Друга ме је нежно миловала и клизила низ руку. Четири мајушна сунца, као свици, кружила су око мене. Повремено би застала у пепелу пепељаре. Sophisticated Lady и Duke Ellington у позадини. Нека љубичаста, флуоросцентна светлост и милина обасјале су собу. Дим је постао гушћи од магле. Постало је неиздржљиво. Зашто је жена огромних, набрекних груди тако хладно пиљила у мене када ја нисам била равнодушна? У једном моменту нисам више осећала своје тело. Ишчезло је у диму цигарете заједно са сунцима и свицима.

## ПРАШИНА ПУТА КОЈИ СЕ ГУБИ

Затечен усред корака између два дана и две ноћи на насипу до велике змије која плази свој водени реп кроз сву ову равницу, на лицу носим те ситне кристале прашине, узбуркане завјесе пута који се све више губи и нестаје, преграђе трули са оне двије цигле у ћошку и гомила смећа у шибљу као споменик чека и чека...

Понекад поспремам и чувам те трагове како бих доказао да сам збиља трајао и будио се са осмјехом у зору, понекад које је давно изблиједило, остарјело и олињало се... Врхови копља пробијеног дана који је за брдо зашло, жал и невјерица да је све тако жалосно и провидно, тупи убоди свакодневице, покушаји који остају као смијешни помаци да се из глиба може искорачити.

Фина прашина пута тамо иза овог превоја слаже се као кревет који стоји распремљен само за мене, тамо далеко гдје смо као дјеца искакали по тој љепоти. Ширим ноздрве, уздишем до пола, осјећам је као талог који се масти и клизи до грла, празне руке које испружене чекају и задњи трептај сунца који постићен одлази на починак. Одбачен чекам...

Бјелина која скакуће, и просута прашина која полако тоне у заборав.

## ОКО МЕНЕ

Сто, дрвени и уредан. Под 5С. Управо тако! На столу ишарани датуми и од графита испрана преостала непопуњена бјелина пословног папира. Würth је добра фирма и рекламира се како и гдје стигне. Пише година 2012. Зар сам добио ову велику подлогу за тастатуру већ прије пет година? И више!

Испред мене сертификат и два календара, један за моје унутрашње умјетничке потребе, пун фотографија стећака у црно-бијелом А3 формату. Управо сам јутрос окренуо нову страницу: септембар 2017.

Иза мене јесен. Киша цијели дан! Она мокра и досадна, она што ме приморала да своје бијеле ципеле замијеним оним талијанским црним што не пропуштају. Ако земља и није била натопљена задњих мјесец-два, јуче и данас је имала прилику да се напије као дева.

Сам сам и недјељом само ја радим, да стигнем оно што нисам претходних дана. Досадно је, али ме музика коју редовно пуштам из компјутера угодно опушта. Са мношћом разговара.

Још пар сати и идем кући. Не знам да ли сретан или несретан, задовољан или не урађеним. Није ни битно. Навикао сам на све. То је она рутина која у нама убија осјећаје, али ствара сигурност.

## ДОПИСИВАЊЕ СЕБЕ

На полици за књиге, оној на северном зиду собе, уметнуто је и неколико албума. Набрекли од количине фотографија заударјају на мирисе кућних испарења и наталожене влаге из ћошкова.

Жени већ неколико дана тежају у рукама док брише прашину да пусти свеж ваздух међу странице како би протерао мемљив задах.

А данас, данас јој се чине лакшим, као прочишћеним. Отвара албум. На фотографијама ње нема. Нема је! Као да није ни постојала. Да ли је уопште постојала? – пита се.

Враћа се првој страни. У руци оловка, иако обична – графитна, оставља трагове; дописује је. Предати се без борбе – равно је самоубиству. Она хоће да је има, захтева да је има, бар онолико колико је живела, ништа више.

Иако зна да треба да се помири са својим нестајањем, да затвори албум и врати га на полицу на северном зиду собе она чврсто држи оловку у руци, укоченим прстима.

## ЗОРАН ПЕТРИШИЋ

Зоран Петришић, распевавајући свој колоратурни сопран, упаде у изнајмљену кућу и спретно продужи степеницама већ раздражен воњем. Нагло застаде пред масивним металним вратима. Три катанца, која су висила један изнад другог, измамише враголаст осмех и подсетише га на причу из детињства: „Некада давно бејаху једна врата и три тврдоглава катанца. Једнога дана отац даде најстаријем сину први кључ, средњем други, а најмлађем рече: „Теби нема кључ, ти ме нервираш. Али, ако те браћа буду заволела, а мени престанеш да добујеш по нервима, ти ћеш добити трећи кључ. Дотле размисли шта вас очекује иза забрављених врата.“ Најмлађи син сутрадан уби оца и браћу, те напусти кућу ни не погледавши шта се налази иза врата; познато је да оно што се скрива често нема вредност за друге осим за онога ко скрива.

Отворивши врата, Зоран начкиљи очи као што то раде штеточине када избију из рупе, упали светло од 40 kW и загледа се у смеру мрморења у овој мајушној соби. Задрхта му срце. Питао се да ли стварно неко може да спава тако усправно а да није коњ, или донекле, слепи миш?

PARTY MORTALE

веје страх кроз стуљену свест  
ума прах – језа баца мрест

уза зид гмиже лишај жут –  
дажди стид куд год крене пут  
(Мирослав Јозић)

Погреб. Тужан догађај. Осећање губитка. Нестанак неког ко је био жив, као ми сада, буди свест о сопственом ништавилу. Иза немоћи навире очај.

После сахране такозвани ручак. За неке прилика да се једе, попије, забави, да се добро проведе. У сали ресторана, сујеверну скрушеност и тајац, са послужењем прве ракије, ремети жамор. После друге, треће и ко зна које чашице наступа сахранијада. Жамор прераста у галаму, довикивање, препирку.

Мушко пијано друштванце дуелише око свега и свачега: ко може више да попије, ко је тежи, ко јачи. Најзад дођоше и до теме – Жена. И, некако логично, наметну се питање; да ли жену треба тући? Сви се изјаснише. И појединачно и групно. Изнесоше своје примере, лично и туђе искуство, аргументе, и све то рекоше више пута. Има се и времена и ракије. Не жури се кући, а и зашто кад их тамо чекају те, такве, жене. Алкохол потискује разум низ црева и бешику, коју повремено празне у смрадном ресторанском нужнику.

— Да, жену треба тући — сложише се на крају.

— И треба да буде рата. И не може нам нико ништа, јер смо јачи од судбине.

Дохватише чаше, и таман да наздраве, кад, један од њих, повишеним тоном, показујући прстом ка небу, рече:

— Жену не треба тући! Ја сам моју тукао и ништа не вреди. Она то не разуме.

Друштво се насмеја. Куцнуше чашама.

— Живели!

Поред њих седи сестра покојника, гледа у празан тањир и плаче.

## БАРА И КАПЉИЦА

Пошто цистерна прође перући улицу, то за собом остави низ бара толико малих да ни дете у њима није могло да се прошљапка. Све то не беше ништа ново и у смирај тог врелог летњег дана читава улица беше сува сем једног малог кратера на тротоару надаље пуног воде која се тврдоглаво држала свог течног агрегатног стања. Та бара беше толико мала да је мрав могао да из ње сву воду испије а да при том не дигне чашу. Кад паде ноћ, тад паде и киша – једна од оних летњих киша које карактерише мајушне капи до изнемоглости лишене све запремине. Те капи, у ствари, беху толико мале да су могле да збуне и жедног голуба. И како киша стаде, то оста само једна кап амбициозно падајућа ка оној мајушној бари. Прелазећи ваздушни распон на путу ка земљи, засигурно се кретала ка бари и својој смрти јер у бари кап кише не постоји.



## ЈЕВАНЂЕЉЕ ПО ЛУКИ

Лука се тргао, само на тренутак је заспао, али то нико није приметио. Све што је чуо било је једино куцкање тастатура око њега. Све колеге су гледале у екран и стискале изнова дугмиће тастатуре. Нико реално ништа није радио, само се чуло куцкање... Неко би по цео дан куцкао слово Т, неко комбинацију бесмислених слова као на пример БГХФД и сви би се смешкали једни другима и чекали да се појави Он, Он чије се име изговара шапатам, како би га сви хвалили и говорили како их је спасао и како без њега не би било ни њих овако успешних, мудрих, храбрих... Он се никад није појављивао.

Показати знаке разума, самосталног размишљања, устати и на тренутак се на глас запитати: „Да ли би можда могло и другачије?“, био је лични потпис за смртну пресуду... Он о томе не би ништа ни чуо, све би било решено на нивоу бирократских зомбија који би се утркивали који ће пре извршити безочни напад на мислећег колегу.

Луки је још увек остао сан... засад Он, ту још увек не залази.

Лука је наставио да стиска по тастатури, одабрао је слово Ј... Сутра ће вероватно Е.

Јебе се Луки, он још увек мисли у сну.

## ЗВОНКО

Безосећајност Драгане Н. била је безгранична и ретко виђена. Толико негативне енергије, која је и атмосферу бојила снажним набојем, ретко је било могуће срести. Евентуалне способности, квалитети, бар нивоа инстинкта, толико су били у њој запретани, потиснути, да до њих није било могуће ни допрети а камоли ангажовати их.

Тога, иако мали, као да је био свестан и њен мали Звонко. Унезверен, престашен, као да је предосећао како ће све то по њега завршити, само је плакао, и што је још могао, упорно јој се приближавао, тражећи њен скут, дуку. Али, чекао га је зид, одбијање, потпуно и коначно.

Бесно га гурајући од себе, у столицу га је све јаче и грубље усађивала. „Седи ту. Пусти ме већ једном“, бесно је понављала већ по ко зна који пут, без способности да прими и прихвати било какав утицај који би је одвратио од сулудог чина немотивисаног одбијања чувања детета.

Кесе од најлона, пуне ствари без реда набацаних, говориле су каквом је брзином долазила одлука о потпуном одбацивању детета и ослобађања од њега.

Полазећи дете није удостојавала погледа. Оно пак инстинктивно је пружало руке да пође и само.

Оловка и папир на столу као да су је намах вратиле у збиљу, али само у смислу да их узме и детету гурне у руке са грубо наредом: „Седи ту. Узми и цртај“... „Мама, мама“, више то није био ни врисак. Лице умрљано од суза наново је влажено сузама које су потоцима надолазиле, начас нестајале. Гурајући од себе столицу полазило је у празно.

Раздражљиво, изнервирана дететом и ситуацијом, бесно је залупила вратима: разлегао се тресак, прозори су

задрхтали, после чега је све утихнуло. Звонко остављен, престрашен гледао је немо, немоћан да схвати до краја шта се то дешава са њим и око њега.

И тако је било све решено.

*Јелица Влаовић*

## ПРЕД ОГЛЕДАЛОМ

Још увек, док се огледам, чујем те како ми кажеш:  
„Лепа си. Пожури, закаснићеш!“  
И жури да те пољубим... као некад...  
Као некад...

## ЈОШ ЈЕДАН ПРОЂЕ ДАН

1979. године, око 20 часова породица и комшилук би се окупили у дневном боравку.

Имали смо тресед, фотеље, сто и 6 столица. Починјало је „Позориште у кући“. Рођа, Олга, мајка-Вука су улазили у наше домове.

Срећа је лебдела, као дувански дим између нас. Сви су напето пратили и говорили једни другима: Помери се мало! Појачај! Комшија јесте ли за кафу? Забога, не чујем ништа! Када вратим филм, тачно знам како изгледа срећа. Сигурност једног, несталог времена. Реприза није никада иста. Нема комшија, не познајемо се. Ни родбине. Отишли заувек. Неки преко океана, а неки... Од 6 столица, сачувала сам само једну са старим мебл-штофом. Ту стоје књиге, успомене, писма. Кад год хоћу да будем заиста срећна, приближим столицу, отворим врата прошлости... пустим Ћузин мекани глас да испуни собу... „Још један прође дан...“ одјавна песма култне серије.

Тада схватим да права срећа нема репризу.

## ШТАП МУДРОСТИ

Рођен је са једном краћом ногом, међу браћом и сестрадама који су могли трчати. Живио је на селу па је његово одрастање додатно било отежано. Учио је земљопис, краснопис и вјеронауку. Није много боравио у школи због даљине, што је за његову ногу чак и уз помоћ штапа изискивало огроман напор. Није желио сажаљење па је радио сваки посао. Друговао је са вјетром и курјаком, огртао се капут планином, љубио ледну изворску воду. Стасавао са раоником и косом, али у коло није улазио. Отац га ожени једном убогом дјевојком, ни лијепом, ни ружном. У селу су говорили: Нашла врећа закрпу, а он је ћутао и шарао штапом по земљи.

Они подарише једно другом љубав и поштовање и бише награђени са петоро дјеце. У том њежном и вриједном гнијезду затече их и рат. Смјењивале су се војске, завађена браћа и узимали све што се могло однијети. У том мјешовитом селу свако се сваког бојао.

Једном заборави штап гдје су војници тајно разговарали. Ненадано зачу најаву похода на сељане друге вјере у сусједном селу. Искрао се тешко вукући ногу, као да доби неку натприродну снагу дође до њих и рече да бјеже. Вратио се и сломљено пао у постељу. Лежао је и чекао глас наде. Тај глас дође ујутро а он је ћутећи исписивао штапом побједу.

## АБСОЛОН

Полуострво Рујан. Вече. Крваво сунце и сенка распећа над срушеним идолом. Плач робља, смех, песма победника, кез бискупа абсолоне.

„Стићи ће вас казна“, роб се један дрзну.

„Јадниче непокорни, казна стићи ће тебе и децу твоју. И децу твоје деце. Ви издаћете своје идоле и пригрлићете Спаса, а ипак, за вас спаса бити неће. И у со да се претворите, нестаћете, па даде знак руком према ратницима.

Приђоше љути ратници са копљима и стадоше убавати дрзника.

„Одреци се идола, признај распетога бога и муке ће престат.“

„Па и ја сам распет“, загрме са крста.

## ГУГУТКА

Уживам у необично мирном поподневу. Све се око мене цакли обасјано сунцем. Тихо је. Чини ми се да чујем шапат бубица из траве. Одједном, не чини ми се, чујем лепет крила. Видим љупку, нежну гугутку. Дуго је посма-трам. Гледам је гипку и меку, како сваки час одлеће, долеће... Не прође ни трен, а она опет стиже са гранчицом у кљуну. Залепеће крилима док се увлачи међу сребрне је-лове гране, шушка, шушори, опет одлепрша и враћа се с новом гранчицом, неуморно лети и слеће без престанка... гради гнездо за своје 'тиће.

Траје то тако и траје. Предала сам се игри природе, плесу малене гугутке. Пратим њен лет као омамљена, као да сам у сну. А онда, више не видим гугутку. Одлазим у неко друго време. Будна сањам. Преда мном је најезда сличица. Видим Њу негде далеко, давно: млада, устрепта-ла, разнежена, занесена, слаже пелене, бенкице, капице, гледа их, пере, пегла, преврће по ко зна који пут, нежно их узима у руке, милује, сређује... припрема „гнездо“ за своје 'тиче.



## СОБА УСПОМЕНА

Додирнула је кваку дрхтавим рукама. Одшкринула је врата и упалила светло. Светло које је прекинуло дуго-трајни мрак. Годинама нико није био у тој соби. Устајали ваздух парао је ноздрве. Подигла је ролетне и широм отворила прозоре да свеж ваздух уђе у собу, која је некада била њена. Лутке на орману посивеле су од прашине и времена. Прашина и успомене мешале су се на сваком кораку. Смењивале су се слике у глави. Када је отац и мајка успављују и читају јој омиљену бајку. Са полице узела је књигу – најлепше бајке. Обрисала је прашину и села у фотељу. Почела је да чита. На глас. Сузе су јој квасиле образе. Нису стајале. Баш као и досадна јесења киша. Вратила се у време када је имала све. Када јој је срећа била најбоља пријатељица. Срећа је напустила годинама уназад и избрисала јој осмех са лица. Скинула је осмех са свог лица попут старог тешког капута. Већ одавно није чула свој смех...

## КРИМИ ПРИЧА

На каучу лежи мртав човек. Жена вришти и пада у несвест. На радију јављају да је масовни убица опет на слободи...

О чему се, у ствари, ради?

Долазе комшије и гледају страشان призор – мртав човек и жена у несвести док станом гмижу бубарусе.

Ускоро долази хитна помоћ, милиција и истражни судија и почиње истрага...

Напољу настаје олуја услед које се ломе прозори и врата стаклене комодe. Жена полако долази к свести, али има амнезију. Ничега се не сећа. За убицом се трага. Одједном спази пиштољ и у грчу се склони. Помисли да се можда убица крије у подруму. Ускоро долазе деца, комшије и рођаци пренеражени догађајем.

О убици још увек ни речи.

## ФИЛМСКОМ БРЗИНОМ БЕЗ РАДНОГ НАСЛОВА

У општинском Дому здравља окупљају се болесни житељи, свако јутро да ваде крв, најједноставнији процес, да знаш шта ти је и на чему си; послјије долази или пак не, до лијечења, али то је мало тежи проблем и увијек иста прича: нема болничког особља, инструмената или кревета за лежање болесника. Све изван тога и код куће је ван наше ингеренције, и мучење које је тешко разумјети, још више појмити зашто је нешто боље не знати него знати. Кад старији пензионери муцаво, трапаво приступају процедури бирократског, и оног финансијског, испуњења протокола, коментаришу да их је изгледа „превише и треба мријети“, јер долазе „млађи пензионери“, офарбаној учитељици у пензији тек се отима: ово ми се не свиђа, ово ми се уопште (прича) не свиђа. Касније јој се примјећују заостале искре из недавног радног вијека или можда сузе очи од оних што у својој неспретности у изразу, никако да погоде тему и одложе здравље за касније, као ону плаву књижицу са упутима на право мјесто, а најчешће су то „остали са бироа“. И ја тако, правим грешке у одразу или доскоку: нема профе на часу, и овај је на боловању: па, зашто залуд губите часове и трчите за заосталим лекцијама, а јединице у глави падају као киша, без престанка кад крене; треба их „казнити“ или правилније одабрати, према оној ко издржи темпо, тај је на правом мјесту („сине, зашто не запошљавају способне, радне, ЗДРАВЕ и оне који су у право вријеме на правом мјесту; иначе, не вриједи вас, „недужне“ стављати кад клиснете са замјене која је малчице закаснила на час, под „напомену“ (опомена, заиста). Крпеж-трпеж је то, брајко мој, како год погледаш: ја сам спреман, мама, на све, али никако да ми допусте да се изразим у цјелости, јер су одсутни са терена... као и ми,

вјечити ученици и учењаци, са неодиграних утакмица (читај, часова). Својеврсне су то „филмске приче“, брзо прођу као школа и болница, док гледаш иза стакла и не знаш сузе ли ти очи за нечим или неким. Или киша пада по нама, „умно заосталим хумкама“, има и тога по аутобусима пуним неодраженог посла у нама који се само привидно и механички возимо на одредиште, а њега нема па нема, све док и вама и нама не сване, звала би се она прича коју си ми „тражио“.

„Ко гледа да му је фино, није ни ђаво а ни бог, већ ти самом себи“ – иза стакла наочара.

## ОП(Ч)ЕНА УИЦА ХЛ

На изокренутој плочици висјело је: Оп(ч)ена улица Хл. Испрве сам помислио да се ради о некој шали. Иако сам попио коју чашицу више, ова чудновата ознака разбудила ми је мождане вијуге враћајући ме у студентске дане. Као да морам сложити неку слагалицу попут Рубикове коцке.

Из напуклог прозора напуштене куће почеле су излазити вране, а из рупе на зиду бијели мишеви. Покушавао сам их пермутирати, али у овој ситуацији је очито био битан поредак.

Закашљах се након што ми је с распјеваног стабла пала јабука на главу. Није ми ништа бивало јасније. Очито је сазрео тренутак да научим још понеку лекцију.

Почео је падати снијег. Бјелина је гутала моје идеје попут живог организма. Све више ме је сустизало јутрење. Зора изгубљених душа.

Преостала ми је посљедња нада. Око врата сам имао објешен златни кључић. Када скинем тајанствену плочицу, можда откључам претходно стање.

Почетак без краја.

*Инес Гверић Коркут*

ДАЛЕКО

Рушевине на отоку. Празне врше. Глад.

## ЋУТАЊЕ

ОНА је просто волела да ћути. Речи није доживљавала као потрошну робу, већ више као луксуз од кога се без проблема могла одрећи. Чврсто је одбацила речи када је имала читавих седам година. Тада је на часу српскохрватског код учитељице Јагоде чула велику народну мудрост да је ћутање злато. Одлучила је да ћути и да се обогати. Боље ћутати, а имати пара, него као мама и тата стално причати и дерњати се, а немати за шта пас да вас уједе! ОНА од тада ћути и свиђа јој се то. Избацили су је из школе, добила је социјалну помоћ, сви је и нежно и сажаливо гледају, зна свачију тајну, јер јој се сви исповедају и то јој се свиђа. Постала је покретна исповедаоница. Једино јој тешко пада што не зна како, коме и колико да каже нешто, да олакша душу. Обојатила се туђим проблемима, бригама, јадиковкама, и тако рањива због свега тога, ОНА ћути и ћути.

ТКАЉА

Од како се разданило, седим за разбојем мислећи на тебе и на блажено јутро из кога смо скоро изронили. Брзо си ме напустио остављајући ме да своје уздахе ткам за тебе. Лажеш жену, мене, одлазиш трећој. Осећам то. Свима нам душу накратко разгаљујеш и доказ љубави у нас усађујеш, али и бол јер нас вараш да смо вољене. Мени си даривао јутра и када те нема не осећам ни њихове мирисе, већ горчину душе. Молим те одлази и не враћај ми се јер нећу да јутра претварам у болна сећања. Не желим више да ми се љубав дешава између кратких и дугих уздаха. Колико ли их је само уткано у ово моје болно ткање и када би свака нит проговорила чула би се моја патња и неостварени снови. Тражим да будем вољена, да ми по васцели дан осмех на лицу титра, а не да ми због тебе душа плаче.



КАРТА

Писак! Воз поче да се љуља и већ ме хватао сан, кад уђе кондуктер. Показах карту и вратих се дремању.

— Карту? Ха! — зачух старца како се обраћа кондуктеру. Немам ја, пријатељу, карту. Гурнули су ме овде без питања, као стари намештај који више не користиш па га оставиш на таван да сакупља прашину. Ето, и ја кренуо на мрачни таван... Пртљаг? Имам, пријатељу! Све што ми треба на мени је. Ова кошуља и панталоне, то је мој пртљаг. Када сам допутовао на овај проклети свет, ни то нисам имао. Ни тада ме нико ништа није питао. Родиш се, пошаљу те у живот исто овако без карте, или са оном у једном смеру – па се сналази како знаш! Живиш, мучиш се, плаћаш туђе грешке и знаш што све то пријатељу? Да би на крају умро. Али, до краја има пуно! Нађеш на том путу оно што зову срећа, али чим почнеш да уживаш, судариш се са оним што зову несрећа. Е, она, брате, траје! Ухвати па не пушта. Држи те годинама, дави, немаш са ким реч проговорити. Бабу ми одвела пре времена. Ни њу није питала хоће ли да иде. Такво време, пријатељу, дошло, нико те ништа не пита.

Кондуктер скиде капу и потапша човека по рамену. Већ је био на вратима кад старац испружене руке викну: „Пријатељу, заборавио си карту!“

## СНИМАЊЕ

Једна позната личност, након катастрофалних поплава, одлучи да помогне унесрећеним људима, тако што им је донела и поделила хуманитарну помоћ. Све је то праћено мноштвом камера и новинара.

И следећег пута беше исто.

Након што би поделила помоћ, одмах би давала интервјуе, сликала се за новине и телевизију.

Једнога дана, позната личност дође са хуманитарном помоћи у једно далеко место. Када је изашла из аутомобила, на њеном лицу се оцрта запрепашћење. У целом месту није било ниједног новинара који би могао да је интервјуише и сними.

— Али, али — хистерисала је позната личност, и не примећујући радосна лица становника места који су месецима очекивали помоћ.

— Али, али, где су новинари, где су камере? — урлала је позната личност.

— Не брините ништа, драга госпођо, онај одозго све снима — рече један становник потопљеног места и поче да износи хуманитарну помоћ гладном народу.

## НАРОД ВЕТРА

Народ Ветра истину зна. Точак Времена круг свој трчи и опет на почетку пута се нађе. Безумници зла од краја почетак не виде. У калу и крви огрезли поглед им у будућност сеже и не мало затечени буду, када се опет у јуче нађу.

Сунце, ветар и киша сапутници су Народа Ветра. Покривач им Месечев зрак и Пахуља нежна. У сагласју са почетком и крајем, они животом корачају. Песма ватре и Неба у венама њиховим гори. Ветровима броде. Сном ходе. На сапима Вранца љубав воде. Тада, његова грива и косе немирне душе, спојене у тела два, пулсирају. Занесени љубавним жаром. Тугу у песму преточе. Радост пренесу у око. Искрама срца и душом настала, пркосе недаћама. Ветар им Отац и Мајка. Месец брат. Поток крвоток. Луг постеља. Сунце... одежда. Тела што пулсирају пуним плућима, живот удишу. Слободни. На крилима Сна и Пахуље, светом путују. Дом им сваки облак и травка. Радост живота свим својим бићем грле. Тугу из срца у песму и игру пресликају. Искре Ватре и Звезда у оку су нацртали. Са Вранцима и Ветром се утркују. Сан... отворених очију сновијају.

У сагласју са Временом и у Искону... пулсирају. И... живе.

## КАКО СЕ ВРАТИО ШАРЛАХ

Било је дана у Босни кад су се дјеца грлила у игри и нико није могао наслутити тада да ће их загрљај разболети, иако се већ тад знало да блискост убија.

Ујутро би дјеца већ лежала болесна и осута као да чекају црвени вјетар. Уистину су неки виркали кроз прозоре чекали црвенило са неба, али кад би се нарутали болести у огледалу, виђали су језик боје малине и то их није плашило што не знаше хоће ли им такав језик остати, већ су се бојали да су појели црвени зрак и да болест заиста дође кад је нико не види.

Баш ово јутро гледам у дјевојчицу која је појела малину и помислила да је и она стварно болесна.

И ТАКО ТО

У току новогодишње ноћи репортерка једне телевизије обилази веселе госте на местима где се славио дочек Нове године. Сваком госту је постављала иста питања:

— Како се проводите?

Расположени гости би одговорили:

— Супер! Екстра!

На постављено питање:

Да ли сте задовољни друштвом, музиком и услугом? Највећи број је давао следећи одговор:

— Супер! Екстра! И тако то!

Шта би на све ово рекао Вук Караџић?

## ШТА ЗАМЕРАМ ПИНГВИНИМА

Данас је тешко бити човек. Још теже је бити пингвин. Човек је пингвинима сузио животни простор, потиснуо их на крајњи север и југ. Пингвин је некад летео као птица, а сада крила користи као риба. Сам себе је преобразио. Човеку то никада није пошло за руком. Навикао је да узима од природе без стида. Угрожава станишта пингвина. Пингвини су скромни. Живе у нељудским условима. Подижу младе на леденим пространима. Женка полаже јаје, чува га са мужјаком на смену. У потрази за храном превале огромна пространства. Савесни су родитељи, жртвују се за своје младунце. Пингвини су као врста заслужили дивљење. Човеку би се доста тога могло замерити. Да сам се којим случајем родио као пингвин, бежао бих главом без обзира од људи. Неизмерно ценећи слободу, могао бих да зароним у плаво пространство океана. Пливао бих као пингвин.

## РЕНТАНА ПОЊАВА

Слабо се сјећам тог дана, прошло је четрнаест година, свашта се издешавало. Ипак, остало ми је у памћењу да нам је прије сахране дата та нека сувишна поњава, шарена, да се стави преко ковчега – јер и то је, рекоше, неки обичај. Увијек смо живјели на своју руку, ван обичаја, али стало нам је само било тад да све буде достојанствено па смо пристали и на непознате нам традиције. Дали нам поњаву и наплатили сто марака. Завршила се сахрана, кад дођоше радници гробља и узимају је – кажу била је за тих сто марака изнајмљена, не продана, не купљена. Тако то иде. И ничег се више не сјећам баш, ни је ли падао снијег, ни колико је дошло људи, па ни колико је све трајало. Само се сјећам те рентане поњаве од сто марака. И да се Нада с Мацом посвађала.

## У ПРАСКОЗОРЈЕ

Трзам се из кошмара. Слаба светлост обасјава просторију. Негде је око пет сати. Опет почиње: мучнина, тврди отпор у стомаку. И опет дрхтим у помућеној паници. Фантазија страши још неразбуђени дух. Још ни прве зраке Сунца не обасјају ту могућност коју нови дан скрива далеко од снених очију, а канце стрепње уграбе ту моју наду. Та могућност нестаје. Остаје само копрцање кроз нови дан, рутинирано и тромо. Да ли да подигнем кредит и отпочнем нови посао? Ето, то је оно што ме мучи већ месец дана. И никако да се осмелим. Моји циљеви ме издају, жеље одустају.

Устајем из кревета. Седам крај отвореног прозора. Из вана се шири мирис пецива. Студентско јутро: ово исто време пре скоро двадесет година, одлажем књиге и брзим кораком грабим до оближње пекаре по свеже кифле. Насмејана са топлим пецивом и врелим надама свраћам до другарице. Та далека мисао ме умири, учини ме полетном. Ја сам учила за тај посао који желим. Сlike из прошлости кидају утваре и пробуђени разум јасно види свој циљ.



ОНА

Она је умела да воли као луд човек. Ишла је кроз све, трпела превише, била себи на последњем месту, и онда је изгубила СВЕ. Од тада, живи као сенка. Ништа јој није важно. Има породицу, о њима брине, а љубав не помиње. Оpekла се једном за читав живот, и рекла да више неће допустити да јој се неко приближи. Али веруј ми, ако ти значи, желиш је усрећити, пробај да јој вратиш веру у све, па чак и у љубав. Ако је сматраш као неку пролазну ствар, не дирај је. Сита је она лошег живота. Њу је уништило нешто, и она никада неће бити цела. Покушај да је саставиш по твом осећају, јер заслужује и она прилику да буде срећна.

Увек је она била та која је радила свакакве лудости, а сада је ти одмени. Напиши јој граит, пошаљи поруку дугу попут романа, направи изненађење. Нацртај јој срце на руци, рашчупај реп, поједи јој слаткиш, убери цвет...

Не треба њој да јој неко говори како му значи, ако то не показује. Чудна је она. Споља камен, а унутра... Мала, оштра реч, њу погађа, и срце пуца. После сваког пуцања, она је све слабија. Зато се и представља као камен, да јој не би свако прилазио.

*Доната Думичић*

## СТАЗЕ

отишли смо у свијет истом стазом а сватко својим путем, а ријетки од нас су знали да стазе настају ходањем а чуда вјеровањем...

*Мирјана Ђано*

## У РИТМУ САМБЕ И БОСА НОВЕ

Одавно живим тај ритам. Станиште му у венама. Почиње ударалкама, опоро. Свим бубњевима добује између желуца и темена, наређује разодевање. Проради у венама афричко, полудивље, индијско – ратничко, а европско-цивилизацијско облачи га урбано. Пробам тим кораком самбе да изађем из љуштуре свакодневице, ослободим дамар за авантуру.

Призовем Бразил у венама. Покрет ускладим зову руралног, необузданог. Тај одјек исконског покреће на радост, не признаје грч, стегу. Колорит је важан. Нема мрке боје што прави копрену унутрашњем. У пејзажу душе све је црвено, ватрено. Помало жуте, осунчане, и плаве, маринске нијансе, као слобода. Право на слободу, живот, љубав.

Онда то нагонско смирим ритмом боса нове. Ипак сам предодређена за умереност, навику. Кораком ове игре мирим дивље и цивилизацијско, стварам хармонију умног и телесног. За Бразил, Рио, мораш носити гене. Нисмо сви рођени за слободу. И у заробљености има дражи ако кључеве властите тамнице поседујеш.

Можда се опет пробудим са унутрашњим зовом карневала духа и будем спремнија за ту игру.

## РАЗГЛЕДНИЦА

Пријатељу, ниједан град није замислив без свог пса.

Лежи и испушта из себе свакодневни окус глади. Хамсуна су заточили у конзервама на дну полица, без реклама.

Црвена ципела госпође у четрдесетим нарушава непристрасан осјећај лебдења. Код куће је чека одмрзнуто месо, супруг којег не препознаје. Да ми је ову памет, а оне године.

Просјак носи захрђали завјет у рукама и гледа у небо: Бит ће кише.

Мама слика дјевојчицу за тату у Њемачкој. Још мало и тата ће доћи...

Човјек купује бинго на трафици. Велико око из излога чуди се његовој жељи. Можда буде нешто овај пут.

Дјевојка жури на трамвај. Вади из торбе црвени руж. Њене усне обузима прашина. Старост стрпљиво чека.

Вјетар се игра опушцима цигарета, празном врећицом чипса, подераном новинском страницом. Продали су фирму за марку.

Наш пас, пријатељу, сакрио се под стрехом, склопио очи и само дише. Муха на носу се смије.

МАЛА КУТИЈА СНОВА – ПРИЧА СИВОГ ВУКА

Претходне вечери док се враћао из лутања само њему знаним стазама, приметио је да и последњи преостали пужеви пакују кућице и путују некуда само њима знаним путевима, они који већ нису кренули, и знао је да је већ крајње време да и он крене – али не, није му се дало, нешто га је упорно сидрило ту, на том најстаријем сидришту с ове стране и није се некако дао развезати мада је однекуд знао да не уради ли то сместа овај пут – неће му дати нову прилику. Но, његово је проклетство било да све зна, да однекуд сазна на време и оно што не зна, али да сам себе не послуша. Ето, неко је морао и на ту казну бити осуђен.

И, док је ту ноћ пробдео будан преврћући се у својим немирима, мењајући стране непрестано – спаковао је све дотадашње снове у ту малу кутију снова скупа с јасно исписаном опоменом незнаном налазачу – „Не отварати ни у сну!“

И похранио је кутију на мирно, тајно место у једном од својих снова.

*Борис Ђорем*

## ДРВО

Бранко Миљковић се засигурно није убио те ноћи. О томе је свједочило једино једно мало дрво. Свједок је ускоро ликвидиран. Без трагова. Ни трага ни од свједока.

## ГУРАЈ СИЗИФЕ

„Хоће л’ то, Сизифе?

Џаба ја теби говорио и говорио, гледај своја посла и не лапрдај околу пуно. А ти? Паметан, мудар, лукав и види те. А види мене. Ја шутим и радим свој посао. Јер, право да ти кажем, што да се замјерим Хаду и Персефони па да пошаљу свог вјерног Танатоса и ја па, па. Јок, брате. Како они свирају, ја играм јер, знаш, ако мало погријешим, ето ми Ареса. А што ми то треба.

Гурај сад кад ме ниси слушао. Жао је мени тебе, ал’ шта да радим? Ја потурим леђа и помогнем ти, а остали се измакну и камен опет стремкне низбрдо. Хајд, љуби те брат, морам да пожурим, закасниће ми дјеца на авион. Одох да се поздравим с њима. Била ми мало дјеца па одоше.

Гурај, Сизифе, немој да помисле да те ја задржавам. Гурај, Сизифе. Гурај, гурај, гурај...“

## НЕИСПРИЧАНА ПРИЧА

И ова прича, попут многих других прича, могла би имати неку поуку, или поруку или би пажњу могла завредети неочекиваним обртом или пак нечим што не можемо ни замислити да би могао бити повод да се напише прича. И зато ћемо се оканути даљњег набрајања, јер би нас оно одвело у недоглед, а тамо би нас чекало баш оно што је свакој причи неопходно. Наиме, морао би неко да је напише или исприча, А то, бар за сада, још никоме није успело, јер се ова прича увек завршавала, пре него би започела.



УЖЕ

Ноћ је. Савршено мирна. Тишину ремети само песма зрикаваца у пољу. Волим што ми је кућа далеко од буке па могу ноћима да је слушам. И волим што сам будна до касно јер тако ћу живети дуже. Време проведено у сну никако се не може звати животом. Тако ја мерим живот. И одједном ми на памет паде уже. Можда и не би да пре неки дан не видех једног веселог сељака што је на вашару уже купио па преко рамена пребацио, а оно се оснурало и пало, по земљи се вуче, још толико га на рамену има. Заличи ми то уже на живот. Реко би човек дугачак ихахај. Али није тако. Мало мало па се развуче и отањи само што не пукне. Сећам се мог оца како је на тим танким деловима везао чвор. Па још један. Па још један... и онда једном дође време и више нема места за чворове. Мој отац би га тако изувезиваног бацао на ђубре. И овај сељак је из истог разлога ново купио. А онда опет помислим на живот. Све чвор до чвора и једном дође да нема више места. Али ја моје уже нећу да бацам. Размотрићу могућност за још неки чвор. Па кад пукне, пукло је заувек.

*Милутин Ђуричковић*

## ПИСМО ЧИТАОЦУ

Поштовани,

ову причу поклањам теби, са жељом да преузмеш бригу и старање о њој. Она је још млада и незрела, па мораш стално бити поред ње и водити рачуна да се случајно негде не изгуби. У тебе имам поверења, јер ниси било ко. Ни прича, такође, није било која. Као што лепа девојка није за сваког момка, тако ни добра прича није за сваког читаоца. Надам се да је нећеш запоставити, јер она то не заслужује. Сада је све у твојим рукама. Добро размисли како ћеш испунити слободно време са њом. Ова прича је сада део твог света и живота.

Ја сам испунио своју обавезу. Написао сам је, а ти си сада на потезу. Читај је и чувај за своју породицу. За све што ти буде потребно, можеш ми се обратити на доле назначени имејл:

[mdjurickovic@yahoo.com](mailto:mdjurickovic@yahoo.com)

*Драгиша Ераковић*

## ИСТИНА

Увек је тако. После великих снова, ноћи су дуге и бесане.

## Славица Ердељановић Цурк

\*\*\*

Мачеви врели парају небо.

Отежао нарамак оловних плодова.

Заборављено, увек неко нађе, али у незнано време.  
Сећања расту посвуда у запуштеним воћњацима.

Шири се кисели мирис трулих дуња. Смокве распукле, сласни осинак. Туга се на стопала лепи као смола, трагови се не затиру лако.

Облаци тешки односе кишу.

Зајечаше црквена звона. Осврнух се, анђела ниоткуда; ластавица напушта гнездо. Иза одшкринутих врата сенке наде на коленима моле. Разговор са собом, нечујни.

Шине занеме под хуком воза. Нико никога не разуме. Очи, уста, руке... немушто дозивање.

Сасушена сећања расипају зрело семење по извијеном путу. Време у недоглед узмиче. Нарамак зрелих плодова уз јаук паде на праг.

— О, мајко... оче, где си?

Тишина у ушима хучи.

— О, мајко... оче, где си? Син вам дарове носи!

Шкрипи ветроказ на крову. Сунце урања у модре даљине. Стари пас цвили у ноћи.

## СИБИРСКА ЕКСПЛОЗИЈА

Експедиција је кренула само пар дана након тог догађаја, кроз прашуме у изолованим подручјима срели су по којег сељака-номада.

Сви су говорили исто „Снажна експлозија која је у даљини изгледала као огромна печурка, а прије тога појавила се велика свјетлост на небу“.

Научници у склопу тог тима су одмах помислили да је комета погодила то подручје, јер многи су говорили да се на мјесту удара појавио велики кратер, а околост лежала стабла као покошена.

Иако су добрим правцем кренули и имали какво таквог водича, изгледа да су се у једном тренутку изгубили. Лутајући тако данима, на пар метара од њих изненада су се појавила три јахача.

Били су одјевени у прелијепе тунике, просто су сијали, а на леђима су носили огроман пртљаг.

Један од њих им је показао руком да крену за њима, иако нису знали ко су ти јахачи, експедиција је кренула за њима немајући великог избора.

Данима су ишли за јахачима, стајали су да се одморе само ноћу. Чудније од свега је било то што кад би год кренуо да их сустигне неко од експедиције, они би просто испарили, и онда се појавили пар метара удаљени у другом правцу.

Одмор се прекидао одмах ако би јахачи видјели свјетлост на небу, а она се јављала често тих дана. Као неки природни феномен, бљесне пар минута и нестане.

Послије скоро мјесец дана јахачи су их одвели у један град, али кроз непознат за њих, није био уцртан у карти. Увече су са својих коња скинули пртљаг и ушли у једну шталицу.

Чланови експедиције су гледали приказ са чуђењем и страхом. Из пртљага су извукли круне и ставили их на своје главе а затим дарове примијели при колијевци тек рођене бебе.

Мајка је захваљивала и била пресрећна од радости.

Тада је ушао добри пастир, а анђео је све то гледао са небеса.

Исцрпљени чланови експедиције тада падоше у дубок сан. Кад су се пробудили, нашли су се у огромном кратеру, а око њих су била покошена стабла. Осврнули су се око себе и угледаше три јахача са крунама како их из даљине гледају.

Свјетлост на небу се изненада појави, и они кренуше за њом.

\*\*\*

И повлачим се сама у свој мистериозни свет. Ишчекујем залазак сунца. Са сваким заласком дође нови мрак, али и нова трунка наде. Као кроз решетке, кроз прозор гледам, далеко је слобода. Борим се. Само не знам више с ким, с чим, али једно знам – преживећу. Рођена у тами, одрасла у њој, а сада желим нешто сасвим ново, другачије, светлије. Шта је то надљудско у мени? Шта ми то помаже да издржим? Настављам да тражим, али не успевам да нађем. Подижем своје руке у молитву, и тихо у себи понављам – пробуди ме када све буде готово.

## ЦВЕТ

Парк, полако, онако ногу пред ногу, старачки, пролази поред мене. У руци пластична кеса, назиру се лепиња у папирној врећици и неколико бајатих кифли. Прилази каменој жардињери, расцветали се жути турски каранфили, кадифица. Пребира руком по цветницама, мени би у моменту жао, помислих, „зашто их кида, тако су лепе“. Прођох одвраћајући поглед на другу страну. „Један цвет за Вас“, прену ме глас и пружена рука а у њој два жута цвета. „Хвала, нисте требали...“, прећутах критику, „ово је заиста симпатично“. Узех цвет, посматрам га, на комоди вене, али жута боја не бледи...

Луче на обали седим и посматрам пролазнике, препознајем корак, поглед пролази некако кроз мене, као да путује некуд кроз прошлост. Одлази.



*Ранко В. Зомарић*

## МАРС, УДРУЖЕЊЕ СЛОБОДНИХ ЛЕТАЧА

Срели смо Марсовце. Још не знамо да ли су Марсовци, али их тако зовемо. Нисмо ни разговарали са њима. Изгледају као камење и много ћуте.

ЗОЕ

Мирис, необичан. Силуета специфична. Коса? Коса увек, на неки свој начин, намештено ненамештена. Лице? Обасјано и никад међу нама. Очи? Очи њене биле су највећа тајна. Гледала је или дубоко и право у зенице или обасјано и расуто као разливено сунце пре потонућа у море. Не знам, стварно не знам шта ми је значила, али почео сам повремено да је тражим у мислима. И за остале је била таква... Таква да нико није могао да је опише а свако би је препознао уколико би је било где и било кад поново видео. Била је неописива, неизбрисива... Кад год бих је видео нешто би ме дотакло. Нежност, благост, наклоност, жеља да је повучем и задржим. Виђао сам је повремено у својој деци, повремено и у својој жени коју сам волео, сасвим сигурно волео... Па, ипак, увек сам хватао сам себе да ме однекуд чека или посматра... Или прижељкивао то... И те њене очи осенчене плаветнилом перуника. Не, није то била шминка. Не, то је било то Оно, оно што људи зову „очи“, „поглед“ а ипак ни једно од та два. У једном моменту ми је пало на памет како се тај њен поглед сажима и расипа магичан као привид опсене.

Синоћ сам је видео. Седела је тик преда мном и гледала. Мене? По први пут сам био у недоумици. Кренула је да узме чашу са стола испред. Рука, да први пут сам видео да је њена рука опрезна. Оклевајућа... Примицала се чаши, како ниједну руку тад нисам видео да ичему прилази. А онда? Чаша је пала... Срча се расула, вода расула на све стране и ја сам схватио све... Седела је као да се ништа није десило. Била је лепша на свој начин више него икада од када сам је први пут приметио... Гледао сам је задивљен и плакао. Она није видела.

Од тада за мене је Тајна постало име жене која ме је привукла. Коју сам дубоко заволео. Једино, нисам знао како да јој приђем. Још увек размишљам...

ПУТ РУЖЕ

Крај реке је стајала она са сузама у очима и он са ружом у руци.

— Преварио си ме!

— Волим само тебе!

Она је бесно истргла цвет из његових руку и бацила га у воду. Ружу је талас донео до дечака који је са девојчицом сакупљао каменчиће у плићаку.

— Ружа за тебе — стидљиво јој је пружио цвет.

Девојчица се осмехнула и ставила цвет у замршену косу.

## БРАТОВЉЕВ И МОЈ ЧЕШАЉ

Док је устајао из кревета и назувао папучице, из кухиње је чуо мамино јецање. Ћутке га је погледала закрвављеним очима и он је полетео да је загрли. Пошто га је гурнула од себе, наставио је да стоји пред њом.

„Морам да идем, не могу више.“

Осетио је како колена почињу да му клечају и како се пицамица коју је мама сашила, полако натапа између ногу. Спустио се и клечећи рекао.

„Немој, мама, молим те! Престаће, видећеш, само немој да идеш.“

„Очешљај се.“

Није се померао. Устала је, донела чешаљ и почела немо да га чешља.

„Мама, ти нећеш да ме оставиш?! Дај, очешљаћу се сам. Стално ћу све сам да радим, мама. Молим те, немој да идеш.“

„Морам, иди умиј се.“

„Али, тата нас закључава, немамо кључ, ти не можеш да изађеш.“

„Иди умиј се!“

„Хоћу, мама, све хоћу, ево идем да се умијем.“

И док је стајао над лавабоом, покушавајући да се умије, приметио је како му се руке тресу, а кад се вратио у кухињу, затекао је само широм отворен прозор. Падао је снег, а завеса се лелујала.

Спустио се на столицу, узео чешаљ и тако, сасвим сам, наставио да се чешља.

## АГОНИЈА ДОКТОРА ЂОРЂЕВИЋА

Умире пацијент, доктор Ђорђевић, други кревет до врата, историја болести 6/2. Умире, то је несумњиво! Да ли је етички описивати његове последње тренутке? И чему уопште може да послужи тај запис? Измучен болешћу, испијеног лица, са својих четрдесетак килограма преостале тежине још увек покушава да се бори. Тешко дишући, говори о трансплантацији, а као пламени ехо слабашних речи у очима му ватрено сјаји чежња за животом који из њега неповратно истиче. И након што га буде коначно напустио, наставља да иза зидова његове собе равнодушно троши своју обилатост.

Судњи час који сви носимо у свом постојању, доктора Ђорђевића затиче у у позно летње поподне. У загушљивој болесничкој соби. Одлази са овога света заувек, ту се више ништа не може учинити. Мој благи поглед и рука на челу делују као реинкарнација неког давног записа који је дочекао своје ново време.

## ВЕЛИКА ЉУБАВ

Јана и Жика леже загрљени под крушком у сред њиве у августу месецу.

Јана: „Да ли ме волиш?“

Жика: „Волим те. А волиш ли ти мене?“

Јана: „Волим те. Кад побегнемо са села у град, тамо су све жене дотеране, да ли ћеш ме волети и тада?“

Жика: „Хоћу.“

Јана: „А ако не будемо имали од чега да живимо?“

Жика: „Живећемо од љубави! Свака мука се подноси лакше када си са оном коју волиш.“

Јана: „А када остаримо, када будем седа, наборана и без зуба?“

Жика: „Волећу те и тада! Временом се воли све више, физички изглед се не примећује.“

Тако су заспали загрљени у својој великој љубави. Предвече када су се пробудили Јана пита: „Љубави, шта ћемо сада да радимо?“

Жика: „Ја идем кући да једем. Мама је правила изврсну сарму од киселог купуса.“

Јана: „Свашта! Ко спрема сарму од киселог купуса лети? Моја мама прави од зеља, раштана или листова винове лозе.“

Отишли су свако својој кући.

## ЧОВЕК КОЈИ ЈЕ УБИО ПЛАНИНУ

Упути се једном један дечак својим уским животним путем, пратећи своје снове... Након стројева и стројева година и дана, након прикупљених успеха и прегажених пораза једног дана наишао је на планину. На велику, оштру, хладну и сурову планину... Покушавао је и покушавао, али му није дозвољавала да настави. На питање зашто то ради одговора није било. Само га је оштро посматрала, спремна на све, као да ништа сем њега не постоји. Слала му је хладне ветрове у лице да му се смеју, њему и његовим сновима, а и сама је одисала хладноћом. Не дозвољавајући да га ово заустави, човек се окрену и крену другим путем, другом стазом, ка истом месту, а планина за њим остаде на месту мртва, непомична...

## БЕОГРАДСКА НОЋ

Пролећни београдски сутон отвори врата једне помало оронуте радње у улици Краља Петра и у њу уђе господин поодмаклих средњих година. Дуго је гледао полице са мирисима и парфемима.

— Могу ли да вам помогнем, господине? — упита продавац иза пулта.

— Тешко... — уздахну купац. — Потребно ми је нешто романтично, зачињено магијом...

— У питању је љубав?... — дискретно упита продавац.

— Па можда... Не знам ни сам. Као што рече Цесарић: „Још би нам могла десити се љубав“.

— У том случају препоручујем „Београдску ноћ“. Помиришите.

Господин у парфему осети све љубави и туге, све нијансе и шарм града не две реке. Осети и своју, могућу, љубав у наговештају.

Пола сата касније седео је у друштву пријатне госпође.

— За наш поновни сусрет купила сам ти један изузетан парфем.

Насмешио се. Није морао да га помирише. Била је то „Београдска ноћ“.



## УПОТРЕБА ПРИЈАТЕЉА

Пријатељ Драги, одушевио ме својом пословношћу. Нашао сам се код њега у тренуцима кад је устрелио правац ка циљу и као у шаху ређао фигуре. Ту ја пријатељски највише повучем: „Ти си мој ослонац, твоја стручност и свежина идеја плене“ – добих ласкаву награду у четири ока. Кад искористи све наведено, престаде да се јавља, загуби ме, заборави. Пролазе дани и дани кад заурла звоњење на вратима уз речи: „Где си, пријатељу, никада да се јавиш!“ Јасно ми би да устрељује нови циљ, ређа фигуре и стварно, ја опет добих најодговорнију улогу уз коментар: „Твоје поштење и стручност злата вреди, не знаш колико те ценим“. Кад дотаче циљ, обриса траг мог имена наглашавајући: „Не ваља много таласати, скромност је врлина“. Запазих, позајмио моју главну идеју и „узвисио“ са неколико својих речи па се расхвалио „све сам осмислио, урадио“, прича, као да свет од њега настаје. И опет мене загуби и заборави, и опет и опет... Подсмеси са свих страна. „Кога ти држиш за пријатеља?“ А ја га још правдам проблемима његовог одрастања и друштва. Диван плод пријатељства: – он човек оствареног циља, а ја празнозвекa карика његовог ланца.

## ЧЕСТИЦА КОЛЕБАЊА

Ја сам честица. Величанствена ствар у мом свету бивствовања је акт посматрања. Кванти се понашају као честице само када их посматрамо, преостало време, скривени од погледа, они су део једног расејаног, наизглед незаинтересованог таласа у којем влада хаос. Тамо је све неразумно, контрадикторно и парадоксално. Ништа није поуздано, све је насумично и лебди. Претварам се у зајин, енергију у процесу распадања, стање које омогућава појаву нових могућности. Главно начело неодређености СВЕ ЈЕ МОГУЋЕ, а моја мелодија постаје уистину откачена. Посматрајте ме, дакле постојим. Ја само гостујем у овој димензији, као Одисеј у царству сени. Каква храброст спустити се у дубине где бораве мртви, ништавни и бесмислени. Растанак се налази у мени већ од самог почетка. Опасност којој сам била изложена био је живот. Не знам како сам доспела овде. Не знам да ли сам ушетала или ме је неко заробио. Тама је толико густа да се време изгубило. Само у мраку време не постоји. Памтим да сам умрла као скуп знакова, артикулисаних звукова, идеограма, морфема, бројева, тетоважа... Имам само један нерешив проблем и у њему је скривен сав ужас. Не могу да пронађем ПОЧЕТАК И КРАЈ.

ЧЕКАЈУЋИ ЦРВЕНО НА СЕМАФОРУ

— Да имам лепу жену, био бих јој веран.

— Јеси ли сигуран?

— Милион посто. Пружио бих јој све.

— Само зато што је лепа?

— Морала би да буде и паметна. Онда би ми изродила и паметну децу. Њима бих пружио све оно што моји родитељи мени никада нису могли да приуште.

— Децу, кажеш? Значи неколико?

— Што да не? Бар двоје. Човек без деце ти је као...

— Као дрво без грана?

— Јесте. Тако се каже. Подигли би и стамбени кредит и узели би лепу кућу ту негде на периферији. Са великим двориштем. Због деце.

— Ууууу, ево га неки мерцедес са страним таблицама, ухватиће га црвено. Држ' сунђер, младожења.

— Дај.

## ШКОЛА ЈЕ ТЕШКА

Не иде ми школа, е па не може ми све ићи у животу. Брат ми стално говори: – Ако ти учење лоше иде од раног јутра, други пут спавај до подне. Мрзим прву смену у школи. Чим сване – мени се смркне. Успех ми је све гори и гори, али то су пролазне слабости. Мој друг је вредан ђак. Штета је што губи време у школи. Додуше, и он једва чека да заврши школу, па да престане да мисли.

Не можете од мене тражити петице. Одакле ми? Код мене нема организованог учења. Све је тако спонтано. Ето, урадио сам писмени из српског језика и тачка. А требало је – запета. На писменом из српског језика моја најомиљенија тема је – табу тема. Не знам зашто имам јединицу из енглеског језика кад знам да се правим Енглез? Правио сам се Енглез и на часовима француског језика. На часу енглеског остао сам без текста. Неко ми га је украо. Сви знају да ја у школи најбоље владам језиком, али не страним. Није то више као што је некад било, времена се мењају, нарочито на часу граматике. А о Андрићу и Његошу не бих сада да говорим јер нису присутни. Признајем, сумњиво сам лице, нисам читао Бранислава Нушића. Професори, дајте петице добрим ђацима, ми лоши лакше ћемо се снаћи у животу. Драго ми је да се историја понавља, нисам једини понављач. Школу је сигурно измислио неки писац, научник би прво извршио експеримент на мишевима.

АКТ

На зидној лампи, мушкарац у седећем положају.

Нога, на чије колено је наслоњен лакат, савијена је у оштром углу. Од дела који се одупире на фино обликовано колено, све до корена у рамену, рука је у благом напрегнућу. Њен доњи део, до шаке, лебди у позитури опуштености.

На корен дугих и лепезастих леђа, наставља се благо напет глутеални мишић. Савијена нога, истиче префињену линију доње регије. Блага укоченост тела омогућава назирање препонског дела.

Окренут леђима, вечно загледан у зид, у простор само њему видљив. Осећа ли, зна ли, да посматрам га?

## ОБИЧАН СРПСКИ ВО

Није то онај чича Радојев во, да не буде забуне, у овој мојој причи тај во сам ја. Стојим ти тако ја, ни макац, ни напред, ни назад, ни тамо, ни овамо, пробам ја да померим бар трепавице, али ништа...

Било неко чудно време. Дува неки ветар, рекао би човек, бесан ли је нешто. Него, Милу то баш и није брига, бесна сам и ја. Руши све, шта то има са мном. Иди својим путем. Чује, виче неко. Ма, шта хоћеш, иди где си пошао, ради шта хоћеш, са ким хоћеш, шта ме се то тиче. Да ли то и киша поче, мокро ми нешто лице. Отирем воду у капљицама, како ме само насмеја мој малени оног дана.

Био је то диван дан. О, како леп, врео дан. Мама, како се беше зове она вода у капљицама? Сузе, сузе, срећо моја.

Никако да се стиша, појачава ветар, рој у глави све бржи. Речи се нижу, нису моје, само мисли теку узаврелом реком. Климам главом, отворим уста, а оно ништа, мук.

Утихну онај љути ветар. А у глави онај луди, не да мира.

Мама, где си?

Крену напред во, сећате се почетка приче, мислим ја, да не буде забуне.

НОЋ

„Сви се плаше мрака!“, говорим наглас док месец лагано гаси сунце. Није први пут да сам остала сама код куће. Дешавало се и раније, али дању.

Са дванаест година је сасвим у реду играти се сенкама. Потребна ми је једна лампа и много маште. Зец... Лептир... Пуж... Чудна утвара огромних зуба... Страх.

Почињем да ломим прсте и покушавам да дишем, што је готово немогуће. Шта да урадим? Како да га отерам? Гледа ме својим огромним очима. Постајем све мања и беспомоћнија. Како савршено изгледа овај ћошак између зида и кревета. Он ће ме чувати од ужаса света. Лагано клизим низ зид и остајем у положају у ком ми колена снажно притискају груди.

Он одлази. Пушта ме. Престаје да ме гуши. А била сам сигурна да је бол усађен дубоко у нама и да такав, саживљен са нашим бићем, никад неће отићи. Сувише се осећа лагодно.

Превише смо ми гостопримљиви.

## ШЛЕПОВАЊЕ

Изгледало је као да се брод уопште не удаљава од луке. По реду вожње путује већ 24 сата, али са обале исти ликови машу онима на палуби и томе нема краја. Иако је брод преваљивао мноштво миља на дан, ни послвије пола године ничему се ни за метар није примакао. За све вријеме Сунце ни једном није зашло и увијек је стајало на истом мјесту.

Некаквом пијанцу се досади да мјесецима пије по дану и потражи уже којим би везао панталоне које му сваки час спадаху. Маши се за први конопац којим се вежу бродови у пристаништу, откиде парче и притеже га око паса. Уто се брод покрену, а пошто ускоро и Сунце зађе, капетан закључи да су, изгледа, до малоприје шлеповали Земљу.



## КАСНО

Осам милијарди људи је гледало у небо и чекало.

Све је почело прије седам дана извјештајем из аустралске Canaberre, гдје су забиљежени неки нејасни сигнали из дубине свемира уз помоћ Монголо радио телескопа који омогућава да се гледају велики дијелови неба. Сада су забиљежени у цијелом свијету. Сви су наизглед живјели истим темпом, али су ослушкивали нове вијести о чудесним сигналима. Медији су шкрто извјештавали. Научници шутили.

Засједање владара из цијелог свијета трајало је већ два дана. Сигнали су дешифровани. Непозната свемирска цивилизација најавила је нестанак људског рода, без уништења земаљских ресурса. Требају су им. Човјечанство ће нестати за мање од дванаест сати. Договор о заједничкој одбрани је донесен без прегласавања. Први пут свјетски лидери су били једногласни. Јавност је обавијештена. Све је стало. Вјечна трка. Чему? Зарада. Каква корист? Свађа? За шта? Мржња? Зашто? Сви су били свјесни колективног нестанка. Задњи сати човјечанства су претворени у вријеме љубави.

Прекасно. Бродови су прекрили небо.

ЉУТЊА

„Дошао је кући, и био је љут, видљиво“, причала је мајка студента медицине прве године.

„Шта ти је?“

„Био је случај човека који је умирао...“

„И то те потресло?“

„Ма, не!“

„Него?“

„Послали су ме да урадим нешто, на другом одјелу...“

„Па, добро...“

„Шта добро! Нису ме оставили да видим његов ропац и последњи трзај!“

## БАРКА

Била је то „барка од љубави“. Тако су му причали родитељи. На њој су се упознали, венчали и, уместо меда-ног месеца, опловили један круг по заливу. Невести Ја-драна.

А сада је лежала у плитком мору, поцепаног трупа, са места на ком је седео сасвим јасно се видела раздероти-на. И црно, нагорело дрво. Подсетник на бакље које су је спалиле у ноћи карневала, када се нуде вино и усољена риба.

О томе му нису причали други. Како би и могли? Само је он знао, а он је ћутао, баш „к’о риба“.

Ни родитељима није рекао. Можда и би, да је мо-гао да их дозове на исто место; да нису неповратно окре-нули леђа једно другом; да је могао да их обоје гледа у очи док им прича о тој ноћи. Превазишао би их у опису емоција које су га гурале ка молу, док је урлао и поливао се вином. Док је палио смолу.

Није.

Није им рекао ништа од те ноћи, када су му саоп-штили, уздајући се, ваљда, у моћ карневала: да пружи уте-ху, ублажи тугу или бар скрене мисли на другу страну, да се више не воле.

Да, била је то барка.

## КАВЕЗ

Годинама сањам исти сан. Спакирала сам пртљагу јер коначно путујем на дуго планирани и жељени пут. Стојим на вратима устрептала од узбуђења због сусрета са старим пријатељем који ме очекује под палмама на пустом отоку и чија писма скривам у кутији међу фотографијама с вјенчања. Нисам их посложила у албум јер на њима уз мене стоје непознате особе. Никако не могу докучити у којем је тренутку моје непажње фотограф снимио те призоре. Мислим, покушавајући наћи оправдање за сву ту заврзламу, како је неки шалјивац, док сам спава-ла дубоким сном, провалио у моју спаваћу собу и подметнуо фотомонтаже у кутију с писмима само да ми стави на знање како је Big Brother увијек будан те како има контролу и над мојим сновима. Знам да је до поласка влака (јер увијек путујем искључиво влаком) преостало мање од сата. Такси само што није стигао, а ја никако не могу пронаћи кључ, иако сам га малочас одложила на кукицу у предсобљу.

Панично тражим кључ на свим мјестима у стану, завирујем под кревет, подижем навлаке с фотеља, размичем књиге на полицама, отварам тоалетни ормарић у купационици, претражујем посуде с цвијећем на балкону и одједном схватим како га цијело вријеме грчевито стишћем у шасти.

Јурим према излазу, али са врата је нестало браве. Покушавам се сабрати, увјеравам се како је то само ружан сан из којег ћу се свакога часа пробудити и онда ми сине спасоносно рјешење. Назват ћу некога од сусједа или, још боље, полицију, али умјесто телефона налазим канту за смеће претрпану празним пластичним боцама и усмрћеним остацима хране. Сјетим се да могу отворити прозор и

покушати дозвати неког од случајних пролазника. Задњим напорима настојим спасити крхотине присебности, али умјесто прозора, наилазим на зид.

ИЛОНА

Добих на поклон пар шарених рукавица. Осећао сам потребу да се улепшам, да се накинђурим, и тако до-теран прозујим градом једног касног јесењег поподнева. Лепа Циганчица ми се указа пред очима. Ишла је полако, лепршаво вртећи неку врпцу на кажипрсту. Престадох да се осмехујем, јер ме је млада дама оштро погледала. Али, одмах иза тог прекорног погледа указа се благи осмех. Радост живота ми се вртоглаво врати у биће и док ми се срце ритало у грудима, снажно поскакујући, пружих своју руку ка њој. Танани додир ме докусури и падох без свести на стару калдрмасту улицицу. Одсјај залазећег сунца ме је вратио у стварност, а изнад мене је стајала Циганчица, ђаволски се церећи и гладећи беле, дугачке очњаке, са којих је капкала крв. „Ништа се ти не плаши, момче, ја сам Илона, а ти си сад напокон под окриљем мојих мрачних дојки!“ – просиктала је победоносно.

*Биљана Котур*

## ИСТРОШЕНА

Истрошила се. Ни сама не зна чега је више потрошила – љубави, бриге, вере, невере, наде, ишчекивања, бесаних ноћи, узалудних дана... Када су све залихе нестале, чак и оне скривене за црне дане, гратис је добила одлазак.

## ФРУСТРАЦИЈА

Раздражен, напрасно пробуђен звуком будилника, не уживам ни у кави ни у пољупцу своје жене. Чело ми се наборало као море, мост обрва срушио се на очи.

— Немој бити несретан, то ме боли. Субота је, нећеш радити цијели дан, а сутра си дома. Већ сам луда од нејебице, искачу ми и приштеви, к'о да сам у пубертету. Сањам твој... — намјерно изоставља задњу ријеч да би ми пробудила жељу.

То није потребно, желим је више него на почетку брака, али сваку вечер, након исцрпљујућег рада, одмах се рушим у сан. Ујутро, једва имам времена за каву. Све-стран сам, крваво служим свој крух: мијешам бетон, уба-цујем податке у рачунало, истоварујем и утоварујем робу, камионом идем по цемент. Напослијетку, стојим крај ком-бија, чекам да дође газда и да нас развезе кућама. Данас је изузетно расположен због обављеног посла. Да би нас на-градио, води нас на пиво, а послије и на курве.

— Нема говора да би нетко одбио, ми смо једна сложна екипа — раздраган је.

Покуњени, послушно идемо за њим иако би га сва-ки од нас одјебао, само кад би имао властити пријевоз. Моја сирота жена и данас ће остати незадовољена.



## ДЕМОКРАТИЈА

Некада постојаше чаробно Буре, које су богови  
давних дана, даровали човечанству

У њега завирише само ретки, који познаваше го-  
вор, а хтеше певати

Јер Буре стезаше обруче око врата сваког чији глас  
беше рђав, а песма плитка

Тако би несрећник мучно окончавао живот са гла-  
вом у Бурету

Тек када би заудараше постало неподношљиво, Бу-  
ре би повратило трупло

С друге стране, изабранима је Буре у лобању седи-  
ло булку, а у грло – седам жица

Буре је спаљено након Орфејеве погибије, а пепео  
му је расут рекама

Тада су се уздигли сви они грудоболници који не-  
када зазираше од њега

Па се почеше дерњати на сав глас

Оно мало Орфејевих потомака, угушених громо-  
гласном буком

Постадоше неми, те се бацише у понор

Они други – тананог слуха, избушише своје бубне  
опне, те наставише живот у глувоћи

## НЕВИДЉИВА ПАУЧИНА

Велики сиви паук, у својој најбољој зрелости, мировао је у мрежастој постељи.

Поподневни или вечити дремеж?

Таква архитектонска удобност виђа се само код паука, помислим, док су испод мене цвилели цврточне даске и иструлели душек.

Какав је то живот: ћошак, угао, кут? Некад горе, некад доле, вечити успони и падови.

„Да није ноћи да се човек одмори...“, говорила је често бака.

Паук то чини дању. Чак и ако се повећа мува упеца у његову мрежу, он не жури с obroком.

Велика самоћа траје, нагриза без најаве и звука. Долази светлом и тамом, плете своју невидљиву паучину.

Једног сивог дана, падала је ситна јесења киша, велики сиви паук висио је обешен.

ЈОШ УВЕК...

Још увек седим на камену. Не залазим у његово порекло. Да ли је рођен из ерозије, одвојен од мајке стене или је заостао Сизифу који је одустао од свог посла... Добро служи као столица и то ми је довољно.

Још увек не могу да извадим трн из ока. Не залазим у његово постојање. Да ли сам рођена са њим или ме је нека ружа казнила из обести, па сад видим кроз маглу... Добро служи као оправдање и то ми је довољно.

Још увек не видим пут пред собом. Не залазим у његове наговештаје. Да ли га погрешно схватам или он погрешно схвата мене, да ли их је више или је један... Добро служи као изазов и то ми је довољно.

## ДЕДИНО ЧЕДО

Деда? Где си ти, бре, матори? Шта си то зинуо? Видиш ли како ти овде смрди, човече? Знаш ли да су ти и муве по глави? Је ли ти долазио поштар, а? ‘Ало, деда, је ли била пензија? Немој да ми се ништа ту кочиш, него одговарај! Јесте, ево, и ја могу да не трепћем. Деда, не прави се већа дилеја него што јеси, него устај са пода и донеси неке лове. ‘Ајде, ја ћу да запалим једну на тераси, а ти за то време трк по новчаник. Боље би ти било да је укључен тај слушни апарат кад се вратим. И да се окупаш, дртино. Е, ови пензоси...

## НОЈЕВА БАРКИЦА

Старац угледа нешто светлуцаво на обали. Калеидоскоп. Погледа у чудесну шарену фигуру. Овакав је био живот кад сам био млад, помисли. Пловак на штапу поскочи и он испусти предмет. Наставићу после.

Дечак угледа светлуцави предмет у трави. Калеидоскоп му показа несвакидашњу фигуру. Овакав ће бити живот кад порастем. Пас поче да лаје, он испусти предмет и отрча да види шта се дешава. Узећу га после.

Жена изашла из болнице ногом закачи нешто на плочнику. Калеидоскоп. Унесе сочиво у видно поље и угледа спектар боја невиђених облика. Овакав је био живот док сам била здрава. Угледа апотеку и остави предмет. Понећу га после.

Бизнисмен умало не згази нешто на паркингу. Калеидоскоп. Нанишани оком и угледа небо са шареним звездама. Чему ово уопште служи, запита се. Бесно баца предмет у море.

Море нежно дочека калеидоскоп, носећи га као малену Нојеву барку, намењену некоме ко ће знати да чува тајну лепоте.

Изнад мора, по небу, пловили су облаци творећи чудесни калеидоскоп у чијем средишту беше Земља.

## ВОДВИЉ

Моја афера са комшијиним псом траје већ годинама. Комшија као да нешто слути, већ једно време изводи пса у различита времена. То, опет, чини пса јако нервозним и он се још више удаљава од комшије. Због тога, када се сретнемо, свим напорима кочим ударање свог срца, док пас (интелигентно) окреће главу на другу страну. Комшија, подозриво, погледује (и ослушкује) једног па другог, убрзано се удаљавајући и скраћујући повезац. Скрхан болом ја сам, типично, повучен у супротном смеру јер моја газдарица не подноси свог бившег мужа.

*Ивана Максимовић*

## УПОЗНАЈ ОТУЂЕНОСТ – ПРИЈАТЕЉА НАШЕГ НЕПРИЈАТЕЉА

Она има 86 година и поприлично избледелог пигмента у коси и на кожи, још пар својих зуба у вилици и одећа јој мирише на печене колаче. Споро и тешко се креће, с тога дане углавном проводи у скученом дневном боравку као и све друге баке. Њен муж је погинуо у рату 1944. Још увек чува сећање на ратне дане као да су јуче били. Време је стварно сурова машина.

Ето, зар већ њен 11-годишњи унук седи испред ње за лаптопом? Она не зна шта је лаптоп. Не зна ни да он пише свој домаћи задатак из историје. Ни да га мучи то што сви сајтови личе једни на друге и ниједан не доноси неку оригиналну ратну причу из Хитлеровог доба. Када би само постојао неки сајт за који нико не зна, који би му дао све потребне податке. Неку истиниту причу, пренесену само њему. Кад би само постојала нека таква веза, неки извор информација близу њега, било шта...

## МОЖДА СУ БИЛЕ ТРЕШЊЕ

Отац и мајка су некако равноправно учествовали у подизању моје браће и мене. Ни данас ми није јасно како, пошто је отац због посла често био одсутан. Можда због оног „рећи ћу Бранку“ или „само да те отац види“. Сећам се тако, у време док смо били при крају основне школе, у тзв. магарећим годинама, како се тај период у то време називао, један комшија се пожалио нашим родитељима да је мој брат направио неку штету. Годинама покушавам да се сетим о чему се ради, али једноставно не могу. Само памтим њихова озбиљна лица и испитивање које је уследило, пошто је оштећени комшија отишао. Отац и мајка су дуго разговарали с братом, док је он све време негирао да је виновник немилог догађаја. Најзад су родитељи обавестили комшију да мој брат није крив по датом питању. И таман кад смо мислили да можемо да одахнемо, наша мајка, која би да се којим случајем школовала у том правцу сигурно прошла као државни јавни тужилац или бар судија иследник, крене ствар из почетка питањем: „А шта ако је он то ипак урадио?! На ово наш отац, не трепнувши одговори: „Мени је свеједно. И да је крив, ја морам да га браним!“ Ово сам чула само ја, јер брат није био ту.



## КЛОПКА ИЛИ КОЛЕВКА

Град почиње да расте доброћудно. Појављују се мостови са светлима која обасјавају сенке. Улице дишу убрзано, јер време убрзава само људско лудило. Ако престигне Бога, лудило ће постати човек. Ако престигне себе, лудило ће постати свемоћни Бог.

У мојим очима, град изгледа као велики пешачки прелаз. Прелаз од свеже изгажених кокица. Док прелазим затворених очију, пуцкетања ме воде у стари део града! У тескобу! У зидине! У недоречени тајац! У бездан, који се поставља без питања и расклапа без одговора.

У кући са застакљеним срцем, живи најлуђа љубав мог живота. Због ње сам толико пута умрла, да се питам, како сам још увек жива?

Сваки пут када ме љубав загрли, из бездана одјекне још једно бесконачно питање: „Кога све љубе хладне планете, док се врте и путују?“

## МЛАДА ДЕВОЈКА У СРЕБРНИМ ЦИПЕЛАМА

Стоји на тротоару на бус-стајалишту. Витки листови ногу излазе из ципела и преко колена плове уз бутине које нестају у мраку сукње (озбиљне, геометријске) и ту прича почиње.

Као речна хрид стоји док се око ње разбијају градска врева, узвици, збрка, шарене рекламе... Неки негодују, али она напросто стоји изван и ништа је се не дотиче. Врели је мрак тек легао на улице, али око ње се шири речна свежина. Сребрна сенка са телефона милује њено лице и цакли се о очи и осмех. Нема је ту.

Ја сам довољно стар да време више за мене нема значење. Зато је гледам док се она смеши сребрном екрану. Уживам и потајно завидим екрану.

Сву ту буку у једном трену прекрије њен смех, радостан звук из груди зазвони и незаборавно се извије према небу. Пратим њен поглед и видим на ноћном небу сребрни облак и муњу која засветли у њему.

Схватам: завидео сам неком човеку а она је водила љубав са облаком.

Хтео сам да је поново гледам, али је нестала.

Прихватићу као једино разумно објашњење да ју је однео бус.

*Данко Б. Марин*

## ДУГМЕ

Дугме међу дугмићима, том човеку посао се сводио на нон-стоп притискање некакве: дугмади!

„Готов је овај свет сведен на дугмад, неко ће стиснути неко дугме и свет нестаје!“, размишљао је губећи се у гужви мегаполиса.

Погрешио је. Негде у неким мочварама је комарац слетео на софт тач екран тајне базе стратешких нуклеарних ракета.

## СЕЋАЊЕ 2

Све чешће се присећам времена од пре двадесетак година. Закључујем: Мора бити да ми је потребна слобода. Хм, па само сам тада, у детињству, био слободан.

Сећам се, другари од преко пута и ја, вечито пра-шњави, играли смо се са блатом. Ух, какве смо само колаче правили! Ја сам био онај мајстор Квариша, који би из просторије где се држао алат, стално мажњавао по неки, и потом тобож, нешто поправљао. Ваљда сам хтео да задивим другарицу, али добро, ваљда ми се опрашта.

По ваздан смо били напољу. Колико пута само сам чуо мајчин глас око 23.00 ч. Да, око 11 увече:

„Александре, да си одма’ довукао то своје дупе овамо! Иначе...“

Хе, а само смо се играли жмурке. Преко дана, кликера, стакленцима и гвозденцима, и возили бицикловима, а нарочито без руку („Гледај, ја могу и без ногу!“ – Зачуло би се од неког.), сад се присећам.

Недостаје ми то време, заиста ми недостаје. А верујем и теби.

Недостаје ми оно парче хлеба намазаног машћу и посутог соли и алевом паприком. Недостају ми модра колена (она вечито модра колена). Недостаје ми тај живот. Потребна ми је слобода, и детињство, ма како год оно по данашњим стандардима лоше било.

*Желько Марковић*

## ЧОКОЛАДА

Застао сам на тренутак на улици испред зграде Пореске управе. Сачекао сам познаника који је, у оближњој трафици, куповао цигарете и новине. Пажњу ми је привукао пролазник који је ушао у Пореску управу. У руци је носио неки образац и чоколаду од триста грама. Образац је био везан за Пореску управу, а чоколада је намењена некоме да се заслади, док буде радио по предмету дотичног господина.

Очито, и даље је актуелна народна пословица: Какво печење, такво решење!

## КИША ОПОРИХ РЕЧИ

Било је питање дана када ће из прве руке сазнати истину.

Висила је некако притајена у ваздуху, дала се наслутити, али никако стопостотном сигурношћу изустити и бити сигуран да нећеш притом погрешити. То је као када видиш по звезданом небу да ће сутрадан бити леп дан, а онда ветар нанесе облаке и предвече падне неподвижна киша.

Тако су и речи из познатих уста те ноћи биле кишовите. Нимало пријатне за уши. Реч на реч. Ни једна охрабрујућа. Деловале су као напад. Напад за који одговора одбране нема. И исход је био јасан, јасан на дуге стазе, за оба учесника разговора. Хоће ли након разлаза остати комплекс, питање је времена. Преласци из задовољства у незадовољство, из оствареног у неостварено, из готовог у недовршено, потпуно је различито од преласка из запушеног у сређено, небитног у битно, ружњикавог у лепушкасто, неартикулисаног у артикулисано, осредњег у значајно, илузорног у стварно, неукусног у укусно... Примера у реалном свету сијасет. Нису све шљокице и сјај усмерене у једном правцу.

Када се грешка обије о главу, илузија ванвременог, лепог, бољег, драгоценог, животног, суочава се са сувишним, неслободним, болесним...

Свако има своју нумеру будућности. Магија за длаку уме да побегне. Не треба се обмањивати, нити лагати друге.

## ЧУДНА ПРИЧА (ИЛИ МОЖДА НЕ?)

Биљана је стајала (црвени, оријентални цвет!) с љубичицама у својим шакама створеним за клавирске дирке или за миловање.

А љубичице су (збиља чудна ствар!) биле скривене у млечној чоколади (арома освеживача!) купљеној у Сегедину, овог пролећа (тржни центар заборављеног имена; излет; „Елпидатравел“, Лазаревац).

И Биљана се управо спремала да чоколаду поједе, са све љубичицама, скривеним.

И некако (друга чудна ствар!), и Биљана беше скривена, све док је неки песник није обнажио својим стихом.

(А тај песник беше трећа чудна ствар у овој причи.)

И онда Биљана поједе чоколаду с љубичицама. (Што није била четврта чудна ствар у овој причи, иако би читалац, можда, могао то тако да доживи.)

*Драгана Махафи*

## ВИШЕ ЈЕ МАЊЕ

Свет је пренасељен, кажу.

А тако је мало људи међу нама, прећуткују.



## ОСВЕТА ДЕМОНА

Ово је кратка прича о принцези којој ни витези ни разбојници не беху равни. Реч, хедониста, кад је она у питању, не одсликава стање ствари. Принцеза је уживала у ићу и пићу. Могла је после срнетине да навали на прасећи бут а потом на воћну тарту. Што се пића тиче ни Сахара јој није била равна, мислим, увек је била жедна. Многи би, да су смели, рекли: Ала од жене. Али, нико није смео у њеној близини ни да зуцне. Те среће је био и принц. Није смео да се јави ни кад је лепотицу звер затекао са три мушкарца и једном женом у свом кревету. Да, и принцезе из прошлости су имале прохтеве попут данашњих. Оне, које нам препоручују бајке, углавном воле бајковит живот.

Једног се дана принцеза нашла у великом проблему. Једноставно, није више знала шта да пожели од свог демона. Зато је гадно опсовала свог доброчинитеља или злочинитеља, ко ће га знати. Овог је псовка, њему упућена, толико увредила да је принцезу претворио у црва. Ускоро је принц са слугом ушао у собу да пита принцезу да ли сме мало да одрема. Кад је приметио црва на поду, успаничио се. Храбри слуга је одмах згазио црва, а потом га добро изгњечио.

И принц и слуга, мада слика не би романтична, као да осетише олакшање.

## ЈЕСЕН

Октобар је. Макишком шумом шуња јесен. Као случајно отргне се по неки лист и нечујно прилегне на земљу. Како који дан одмиче све више њих, лењиваца, напушта матицу грану и лети у загрљај оном већ одбеглом. Помисле да је доле већа слобода, да могу да мењају боју, да се окрећу како им је воља, да шетају, да се кикоћу. Има ту истине, али та радост кратко траје. Што их се више спусти на земљу, почне комешање, гурање, галама. Некада се зачује весела песма оних који се уз помоћ поветарца попну на какав брежуљак и сете се старе висине. Почне ту неконтролисано урликање, завијање, цијук. Помисле да су на некој позорници и да ће се тај звук дићи до неба, да ће их сви чути. Хтели би да потврде да их још има, да још постоје. Уздисање и тихи јаук отргне се онима који се заплету у каквој увалици па не знају шта их је снашло. Ни тамо ни амо, ни горе ни доле, а нису на грани и не трепере. А тек кад дуне ветар, не смем да кажем на шта подсећају. Тек знам да ћете разумети ако вам шапнем да не знају куд иду. Сироти леги листови. Шта ће са њима бити? А октобар је. Јесен.

РАСПУШТЕНИЦА

Марија насмејана и раширених руку прими унуку у загрљај.

— Душице моја, где си ти досад?

— Бако, више не идем од тебе. Важи?

— Важи, душо. А шта каже мама?

Мама Ивана не воли село. Нерадо долази и још брже одлази из села. Ово јој је други брак и друго дете. Из првог има школарца. Свекрва је не воли јер јој је узела сина. Момка. Преварила га. И старија од њега... и распуштеница. Туђе дете у мираз му донела.

— Маму боли глава и мора назад у град — просикта Ивана, улазећи у кола.

И оде.

— Укачила си се на коња, удала се за момка и пак зеваш! Па кво више оч?! — довикну Марија за њом.

## ПОМЕШАНИ СНОВИ

Помешали се снови у мојој глави. Буде ме. Отворених очију настављам сањати, али ликови из сна поново стижу преобучени у одела из разних времена. Више не знам шта сам сањала и ко је из ког сна. Покушавам их отерати и уморна затварам очи, али онда долазе неки нови и мешају се са оним које нисам успела отерати. Сви некуда журе, галаме и зову ме да пожури, да ме не могу пустити да дремам у овој лондонској гужви. Ја им покушавам објаснити да није важно где сам и шта је око мене, да је важно шта носим у души јер где год да одем то иде са мном. Да нас не може усрећити ништа друго осим богатства које имамо или немамо у себи.

Ето, ноћас сам спавала у њеном кревету, на њеном јастуку и њен сан ми се ушуњао. Сањала сам нешто страшно. Главна личност била сам ја, али гледана њеним очима.

Кад сам се пробудила, плакала сам.

Да ли су то биле сузе моје или њене?

## ГЛАС У ТИШИНИ

Окупило се подоста света испред ординације лекара опште праксе. Град је релативно мали и већина људи се међусобно познаје, али сви болесници су се ућутали. Или су забринути због својих болести, или верују да се са саговорником не би ни могли чути од мноштва изговорених мисли које се чују из разговора двеју дама. У ствари, даме и не разговарају. Једна од њих и не може да дође до речи од оне која говори. А тема опширног излагања је објашњење разлога због којих та дама не разговара са трећом дамом, њиховом заједничком познаницом.

## КОЛЕКЦИЈА

Са свог првог путовања у иностранство донео је мноштво сувенира. Убрзо су се расули: неке је поклонио, неке поломио или загубио. Један није: коцку од гранита коју је купио са улице коју су поправљали, у градићу у коме су застали да се одморе.

Убрзо, почео је често да путује. Увек је доносио сувенире. И камен. Ако не би наишао на покоцкану улицу коју су поправљали, онда би просто купио неки, у неком парку. Сувенири су се расипали. Камен би (се) сачувао.

Вечерас је пролазио Каменичком, улицом у граду у коме живи већ неколико година. Поправљали су калдрму, а он се сетио своје колекције. Није се сагео да узме коцку. Није потребно. Овде је код куће и све коцке у граду су његове.

ROY ANDERSSON

Човек моје висине, носи наочаре. Хтео сам аутограм;

зато сам сео у последњи ред. Крчка се ужина, срце лупа;

Роу говори пред камерама о забранама, о уметности, о животу.

— живот је једна трагедија и зато не снимам сретне филмове. Не завршава се сретно.

Ви заправо желите да кажете да би требало да снимам сретније филмове?

Одговор на постављено питање једне од присутних. Али живот јесте трагедија. Срце лупа, хладан зној који више није тако хладан у грашцима по врату, невидљиво.

Роу – човек моје висине, носи наочаре, али их је за потребе фотографисања скинуо јер каже боље је без њих. Ја сам своје оставио на лицу. Не могу да их скинем. Добио сам аутограм. Дуго је гледао у фотографију изнад његове биографије на српском.

Срце лупа.

*Љиљана Милосављевић*

## МОГЛА САМ И ДА ПРЕЋУТИМ

Љиљо, Љиљана... чујем из друге собе ме дозива.

— Ту сам, шта ти треба?

— А ти си? Исто се тако зове и моја ћерка – каже ми.

— Ја сам, мајка, твоја ћерка.

— Извињавам се, не познајем те – рече, тужно.

Што ли јој рекох, кад то одавно знам.



## АНАЛФАБЕТА

Учим да читам. Живе знакове разазнајем тек. Ево: камен у башти, грумен земље, мокра трава, ветар... мачка у прозору, дивља лоза на зиду, моја шака, вода у чаши...

О, не умем да читам. А ту је све записано. Ево: гугутка на крову, тишина недељног поподнева, у нечијем дворишту неко невидљив слаже ударце по стрмоглављеном тепиху, шкрипуће љуљашка...

Гледам у ову отворену књигу. Видим: бршљанове канцице урастају у малтер и мрешкају се танки облаци. Чујем: пева сеница, дозивају се деца са балкона... Мирише наквашена земља...

Научи ме да читам. Гледам ову живу, отворену књигу и моја болна слутња каже ми – ту пише како да стигнем до Тебе. Научи ме да читам овај запис, да ми покаже пут, да ми каже где си, да ми се укажеш...

Сричем знакове. Тумарам. Слабовиде ми очи.

А ту, под прозором, у грму, једна мала ружа отвара се. Чека... да те препознам.

## БОЖИЋ

Жена у раним педесетим, свечано одевена, проми-  
че жустро поред огледала у уском предсобљу. Стаје, на  
корак, од врата која је јединац син у хитрини онако тре-  
снуо, да је кључ испао. Иза њених погнутих леђа одслика-  
ва се део трпезе на којој једино преломљена чесница на-  
рушава савршену слику изобиља, труда, топлине, нежно-  
сти и жељног ишчекивања драгог госта. И дошао је он, је-  
дини, најдражи. И извинио се што стиже тако касно. И по-  
љубио је, честитао Божић. Није волео адете са орасима,  
ни ону бајалицу са искрицама-парицама. Прво преломише  
већ хладну погачу. Новчић извири из његове половине.

Шта је онда погрешила? Само му је пожелела да се  
богати његова душа, да буде коначно свој на своме. Да  
надрасте све... кад је заујао његов телефон. Заустила је,  
ал' прећутала: да не мора све да буде светско, да има и не-  
што свето! Скочи он, остави и чесницу, и парицу, и њу. И  
оде, а она не зна је ли морао, или хтео? Можда само воли  
и пати? Или заиста, са његових двадесет седам и нема ви-  
ше шта да тражи овде? А тамо негде, ако овако допусти  
тренутној импулсивности, неодмерености, исхитрености?  
Или је бес због покорности некоме, какву би од мајке ра-  
дије сакрио?

У огледалу пратимо њено усправљање, руку која  
кључ удева, окреће, извлачи, светло гаси. Мрак сакрива  
њене сузне очи и до крви изгризену доњу усну. И трпезу.  
Чу се само гласан уздах.

*Ивана Митровић*

АЛИ...

„Али... Погрешили сте број!“, одговори ми познати глас. После шопинга, донела сам и тарту кући, али кључ више није одговарао. Док сам обилазила кућу да уђем на споредни улаз, из наше спаваће собе чула су се два гласа, али ни један мој. То је био само дан моје златне свадбе...”

## РАЦИЈА

Раноранилац Раша, раније рударски радник, рахитичан, реуматичан – разочаран. Радио ревносно, радосно, редовно. Ресавски рудник, рударски рај, ранили, разорили, рударе распустили, растерали. Раша ради. Разноси радњама различиту робу.

Рашина рођака, разрока Радојка, рођена Раковичанка, ради ручне радове. Раша решио – рескираће! Расклопио расклиману решетку, распросто рогозину, раширио Радојкину робу. Радио ради, ракијица „радосница“ расхлађена. Ради радња! Радозналци разгледају.

Рачуновођа Раде, расипник, распуштено разгрће робу, рачуна. Рудари разгледају ранчеве, руске рубашке, руралне рукотворине. Рушка, расцвала, раскалашна распуштеница, развлачи рупичасте рукавице ’рапавим рукама растежући ранфлу.

— Рушка, растеглићеш, расцепаћеш рукавице рањавим ручердама — рече Раша.

— Разлаз! Рација! Растеруј руљу! Растурај робу! — разговетно рапортира рабација Риста.

Раша разборит, растрезњен, распрострту робу распродаје, раздељује, ресто разграбили, разнели. Раша размислио, размотрио разорни резултат. Ридајући, разгоропађеној Радојки разјаснио разлог русваја.

*Андреј Михаљчишин*

## СУНОВРАТ

Некада су робови сањали слободу, а ми, снове смо трампили за кошмаре у којима губимо мизерно плаћене послове и да иронија буде већа, данашњи робовласници не вјерују у загробни живот тако да иза нас неће остати ни камен на камену.

## ГРАД

Били смо, некако, кажу, генерација с лошим радним навикама, и не могу рећи, да сам био другачији. Можда смо се и опирали излизаним пропагандним плакатима монотоних боја које смо понекад виђали на изложима продавница или широким празним зидовима и славили револуцију и рад као највеће вриједности.

Имали смо своје обичаје. Сретали смо се у подне или нешто раније, на Лењиновом шеталишту, на зиду, у старом граду, пред Тином, поред Кошћеле. Сретали смо се и навечер, на тим истим мјестима. Још увијек се тамо понекад сусрећемо, сасвим сам сигуран.

Понекад сам каснио недељом на вечерњи воз за главни град и устајао сам ујутру, рано, пењући се чворноватим ужетом до младог мјесеца. У возу је било прохладно, прије сванућа. Ту сам сретао оно што у самом граду ни на којем другом мјесту нисам могао видјети: раднике, обасјане хладним неонским свјетлом, мршаве, готово тамнопуте, избочених јагодица, изборане, понекад у плавим униформама. Било нас је мало у том возу у који сам само неколико пута крочио и они су излазили још увијек прије зоре, у неком од споредних села, далеко прије мене.

Готово тридесет година након мојих ђачких дана, причали су ми оно што сам током година већ и сазнавао — да је град у то вријеме имао педесет пет хиљада радника.

*Александар Мрђен*

## МАЧКОПИС (КОРИНИН ТРИПТИХ – ВИЊЕТА 2)

На столу су биле књиге и прегршт оловака.

Шољица са кафом је била до пола испијена и хладна.

Сео је за сто и отворио роковник како би писао.

Мачка је доскочила на сто убрзо.

Прошла је поред шољице за кафу и између потрбушке нареданих стубова књига.

Села је потом на сто, гледајући у роковник и оловку која је усправно положена, кретала се у ритму записивања.

Потом је мачка замахнула према оловци у покрету.

Затим је прешла да помера остале оловке положене на столу.

При томе је користила обе предње шапе.

## АХ, ТЕ ЖЕНЕ, ВИЛЕ БИЈЕЛЕ

Када ми буде најтеже сјетим се комшије Заима. За вријеме дугих љетних ноћи играли бисмо се напољу док не наступи јација. Када би се селом зачула пјесма „Хај двије су се, аман, воде завадилеее“ знали смо да је комшија Заим у посебном расположењу и одмах бисмо отрчали до његове куће. Комшија Заим је пио у зависности од расположења. Вино је пио када је био добро расположен. Вино га је подсјећало на прошла времена када је младост проводио радећи на отоку Хвару. Проводио је дане заљубљен у лијепу оточанку. Иако ју је лудо волио, знао је да је неће никада оженити. И никада се није ни оженио. Ракију је пио да отклони тугу и заборави на све. Ракија му је постала савезник када је у саобраћајној несрећи остао без најбољег пријатеља. Волио је дјецу, посебно када попије.

И тако смо се ми окупљали око његове куће када бисмо чули да је запјевао стару севдалинку. Молили смо Бога да испред њега буду флаше вина јер ће нам онда испунити нашу жељу.

Комшија Заим је имао пун сандук еротских магацина. Када је био добро расположен и под утицајем вина, износио је цијели сандук на авлију и давао нам да гледамо магацине. Ми смо упијали сваку слику као да нам је задњи пут да видимо то чудесно женско тијело. Тражили смо прилику када комшија Заим није гледао у нас и кришом искидали један лист из магацина и стављали у гаће, да бисмо код куће рахат могли да уживамо. Упамтили смо једну изреку комшије Заима који нам је често знао рећи: „Лијепо је то женско на слици, јелде? Ал’ кад их мало боље упознаш, молићеш Бога да их никада ниси ни срео, а камоли заволио.“



*Јована Муњић*

## НОВА ШКОЛА

Нова школа, нова одељења, стари и нови предмети, други професори. Од часа до часа, од једног до другог предмета, од једног до другог професора и одједном БУМ. Експлозија. Све је отишло у ваздух. Судар дечака и девојчице са плавим крилима. Један поглед и схватила сам да се судбина поиграла и несвесно донела у мој живот магију. Виртуозног наивца чије је платно душа а боје ви-зантијско плаве речи.

## ПОКЛОН

Мимо свих својих принципа, одазвах се позиву колеге са посла да одем на његову славу, у чаршији већ познату да веома подсећа на ону „Ивкову“, иако сам добро знао да је у „оно време“, био одани члан партије и велики борац за одвајање цркве од државе, а од своје таште је тек касније научио како се крсти: најпре на десну, а потом на леву страну.

Размишљајући о поклону за ову прилику, определих се да му понесем једну књигу, која, у најмању руку, има вредност антиквитета. У лепо упакован поклон, нисам ставио своју визиткарту. Рачунао сам, знаће он ко му је донео тако вредан поклон.

Исто вече, на самом улазу у колегину повећу кућу, две девојчице са широким осмехом, прихватише мој капут и поклон оставише међу оне силне кесе са пићем, које беху донели многобројни гости. Међу њима једва пронађох домаћина да му честитам славу, а потом се утопих у славље.

После три дана, колега је на послу сијао од задовољства, јер се о његовој слави причало као о догађају године. Захвалио ми се на лепом поклону, и додао:

— Човек баш има стила, кажем ја својој жени. Види само какав нам је „Курвоазије“ донео – стар двадесет година!

*Бојана Николетић Мићуновић*

## ТАКО ТИ И ТРЕБА...

Два човека стижу на раскрсницу из различитих праваца.

Један узима да је сама чињеница што су се нашли на истом месту у исто време довољна да зна све што треба знати о оном другом и о правцу из ког тај долази. Затим се тако и понаша.

Хиљаду неспоразума.

*Јелена Николић*

\*\*\*

Зачуло се звоно са улазних врата. Исцрпљена узалудном љубављу, довукла се и отворила. Осмехнуо се и пружио јој неспретно замотан поклон. Збуњена неочекиваним расплетом, испустила је саксију. Љубичица је заплакала.

## ЗАВРШЕНА ПРИЧА

Док сам покушавала да смислим шта бих могла да напишем као посвету, књига која је требало да је понесе извршила је самоубиство. Једноставно – сама је скочила са стола. Ничим изазвана. Без икаквог јасног разлога.

Био би то одличан почетак крими романа. Или хорора.

Да сам Агата или Кинг. Али нисам. Мени и обична посвета представља значајан списатељски подухват.

А и књига очито није желела да постане полигон за моје брљање, што је јасно показала својим протестним скоком. Неки папири не трпе баш све. Достојанство, ваљда.

## МОЈА ЦРВЕНКАПА

Има много прича о Црвенкапи. Не знам да ли је то била права Црвенкапа, али упознао сам једну госпођицу са црним шеширом, у црној хаљини и белом марамом око нежног врата. Предложила ми је да одемо у њену кућицу коју је наследила од баке. На планини, усред шуме.

После дивно проведене вечери показала ми је албум са сликама: бака са седом косом и наочарима држала је за руку девојчицу у црвеном комплетићу, са црвеном капом. Поред њих је стајао ловац са пушком и мртвим вуком. Левом чизмом ловац беше нагазио вука.

Вратила је албум са сликама у стари шифоњер где је висио сладак комплетић и црвена капица. Рече ми да је сада променила имиц и да носи црно.

Кад смо сутрадан изишли, испред куће мирно су њушкала три мала прасета. Упитах да случајно нисам променио бајку. „Не“, насмеја се она, „недалеко одавде живи сестра моје баке којој вук никада није одувао кућу. Захваљујући баш тим прасићима. А они се играју безбрижно јер више нема вука.“

Одјурисмо у град срећни јер нам беше понестало пића.

## ЛУТКИЦА ДОРА

Испала јој је из руке док је трчала заједно са свим осталим ка трећој бараци. Тражила је мајку коју је изгубила у гужви. „Луткица... Моја Дора!“, плакала је док је гурала остале и пробивала се између њихових ногу. На крају мајка ју је нашла и подигла. „Остави је. Не можемо да се враћамо.“ Трчали су као луди. Војници су се дерали. Један ју је војник одгурнуо и она је опет испала из мајчиних руку. Није могла да се подигне и бранила се од ноге осталих који су хитали ка смртоносним баракама. На крају је изгубила свест. После педесет година она је стајала на истом месту са луткицом пред вратима те исте бараке. Звао се Клаус Штајнвиц. Напустио је истог дана СС официрску војску и посветио живот својој Дори. Она од тог дана није више проговорила ниједну реч. Није могла да му каже своје име и он ју је назвао Дором. Ушла је у бараку и била је у недоумици. Није знала у којој је фуруни била стављена њена мајка. Оставила је луткицу на оној на којој је било највише места. Вратила се у Базел првим авионом следећег дана. Њен отац Клаус је затворио очи исте вечери. Она је опет остала сама.

## ИРГЕТ

У мом мјесту се све рачуна према рату. Било нам је овако прије, а овако послје рата. Ако кренеш и о људима причати, одмах се за њега повеже нека чудна прича која га је обиљежила прије рата. У нашем мјесту има човјек којег зову Мацола. Добио је надимак од мацоле, чекића до двадесет килограма. Наиме, био је обичан иргет. Једне прилике је држао некакву греду и мајстору се измакне мацола и њега у главу. Удари га мацола од двадесет килограма по сред главе. Паде к'о погођен. Мало га плускао водом и он дође себи. Мајстор се препао, шта ако подлегне од ударца, морат ће у прдекану, затвор.

Међутим, мајстор се досјети па рече.

— Је ли, момчино, можеш ли ти препливати ријеку Босну за стотину марака?

Сконтао је мајстор – ако се утопи, ником ништа, а ако исплива, добро и јест.

— Могу, јашта, али немој ме хандрит да ћеш ми за то дати стоју.

— Хоћу, Богме, ево ти одмах.

Он извади стоју и њему у руке. Иргет се баци у воду и преплива, када је изашао, показа му од шаке до лакта па настави уз обалу. При врху обале се окрену па узвикну мајстору:

— Сутра у седам. — Јашта Мацола, свануло не свануло.



ОСАМ МИНУТА

8.01. Излетио је из зграде, по обичају, касни на посао.

8.02. На паркингу се срео са комшијом, спрат испод. Јован му се поново жалио да му цури вода са плафона, из његовог купатила.

8.03. Љут, као рис, замало није прегазиио неку бабу, на излазу са паркинга.

8.04. Вади ајфон и позива љубавницу, договара сусрет.

8.05. Позив из стана, Марија му говори да је заборавио неке списе у дневном боравку.

8.06. Удес на раскрсници, плавуша се колима закуцала у такси. На челу јој чворуга и траг крви, очигледно је пољубила шајбну.

8.07. Провлачи аутомобил тротоаром, свира чичи који се на њега бечи и млатара рукама.

8.08. Прије осам минута сунце је експлодирало у супер нову. Пакленим ватрама потребно је тек нешто више од осам минута да стигну и прогутају Земљу. Бљесак!

ЧАПЉА

Ах, како лети чапља грациозно и достојанствено!  
Да имам та небеска крила слободе, одлетела бих од неправде.

Птица као птица облаку песму пева, а ја испод облака кап сам кише, само једна суза више на крају приче.

## ИСКУШЕЊА ИНСТАНТ ИСКУПЉЕЊА

За разлику од осветљене дневне собе, у ходнику је владала пријатна полутама.

Чекајући аутобус 107А из спаваће собе, два другара убијала су време. Начелник је на кутији за ципеле цедио бубуљице. Духовник је претурао по обући. „Не правите ваљда џумбус?“, упита политичар са висине.

Игуман зграби пар црвених, високих лакованих штикли. Шкиљећи их одмери, подбочивши се, те се презриво насмеја. „Сада ћу вам показати како се припрема за наступ!“, зането цикну. Однесе га враг у купатило.

Начелник убрзо у огледалу спази накараднo нашминкано лице. Испод мантије – углачане црвене ципелице. Дотерани шмекер. Нађе се сред ходника у два скока. Поче да се врти. Мантија у ваздуху; духовник у трансу. Очи затварао није, оивичене црним круговима на белом лицу. Поносно је подигао чело. Свечано је стезао јарко црвене усне. Штикле су одзвањале у ритму.

Изгубивши коначно равнотежу, Игуман се ритну десном ногом; ципелица попут пројектила опаучи о зид. Заталасани духовник се сруши.

„Никако да научи честито чекати регуларан превоз“, закључи Начелник чучећи на кутији.

## ДВА ОБЈЕКТА

Мркле ноћи су целе испунили. Масу у заносу узима ритам. Рукују се два објекта. Два погледа – четири дугмета се по навици спајају у пољубац. Неосетна је уцвалост јоргована њиховим чулима. Драги није грозд кипров из винограда Енгадских, али ни њене очи нису као у голубице. Све је обична огољеност.

Машина је покренута на већи број обртаја. Енергија је већа на улазу него на излазу. Клип и цилиндар брује, клапћу, па као сат цаћу. Подмазују се уљима – устаљењим покретима варниче и доводе до усијања. Запишти вентил удвојеним испарењем. Кондензовани објекти су завршили рад.

Два погледа су угашена као четири дугмета. Лењо се рукују и одјављују. Врпца је прекинута на пупку времена. Савремена дезоријентисаност је срушила бајковит лет. Њихова инстант постела не зелени се.

Немогуће је да исти клип и цилиндар трајно врше размену енергије за све протоке и падове. Типови се разликују према времену, месту и начину вршења ових процеса. Кружна аутоматска трака учврстила је свој рад у овим сивим, фабрикованим данима. Отупела јутра освањала су с белим сновима.

САН

Нисам знао да ће јутро бити мразно када сам те ноћи отишао на спавање. У сну ми се јавио неки човек из читанке, у ратној униформи, мислим да је из Првог светског рата. Био је део непрегледне литије кроз коју нисам ишао као они, већ сам био проношен некаквим ескалатором. Пролебдео сам поред хиљада потиљака и лица, док коначно не препознах нека, опет само са папира. Није био налик Милошу Жутићу, нити је имао комичне рогове, али сам био сигуран да је то главом и брадом био Цар Лазар. Невидљива трака нагло убрза, па након још пар оклопника бујица људи нагло престаде, а ја се обрех пред... е жеби-га, не сећам се сад.

Најгори део снова је што се не сећате најупечатљивијег дела, већ само дуго потом носите утисак да вам се збило нешто важно у тих пар секунди или пар сати лудовања РЕМ фазе. Било како било, сваки пут када станем на крај било ког реда, макар и на Егзиту док чекам да ме претресу, кврцне нешто у мени и запитам се куда сам пошао. Трип, зар не?

## ТАЈНА

Ова жена скрива неку тајну – рекао је Таиб, загледавши се у слику на зиду насупрот нашем столу, док смо чекали да нам конобар донесе аперитив.

Мислиш као Мона Лиса? Можда неки губитак – одговорио сам на непостављено питање.

Нека нелагода, добила је све и опет није срећна.

Можда разочарење.

Или сазнање да је срећа заправо немогућа мисија – закључио је Таиб ово наше коментарисање репродукције портрета предивне жене великих, тугом осенчених очију и дуге расплетене црне косе.

Ипак смо обојица наставили да посматрамо слику лица меланхоличне жене, покушавајући у својим животима да пронађемо ту преломну тачку после које смо схватили да смо ухваћени у сопствену замку. Да ли је Таиб у праву што сматра срећу фатаморганом? Па закључује да смо сви, баш као и жена са слике, платили данак једном погрешном кораку, иако би нас и сваки други довео на исто место, можда лепшом стазом.

## ВОЈНИК

Прави војник, нема шта. Поглед му је досезао и последњи милиметар земље која је врвела енергијом. Мирно је стајао, док му се мишић покретао горе доле дуж образа. Био је тужан. Био је и одсутан. Једноставно био је, а није био. У том тренутку није био ту. Размишљао је о свим одлукама које је донео у животу, питао се да ли су биле вредне. Молио се. Молио је за живот свега, за доброту свих. Био је превише оптерећен. Чак и она његова друга половина, иначе сигурнија, сада је постала сједињена са првом. Обе су зуриле кроз ваздух трагајући за одговорима на питања која их муче. Није их било. Тест и даље траје. Прави војник, стоји мирно и гледа право уздигнуте главе као сваки поштен човек. Чак и тада поглед му је пријатан. Частан човек који уме да се понаша у свакој ситуацији. Стуб, који покушава да у име свих нас постави питање „зашто“? Одговора није било. Тест се не прекида пре звона за крај часа. Учитељ жели да види колико знамо, колико преписујемо, а колико га са дивљењем гледамо и чекамо да нам пружи руку и напише оцену. Тај војник, заправо тај човек, данас је добио свој плус. Стао је, погледао око себе и молио се. Тај војник због тога ће заувек постојати иако се по нашем времену, тек недавно родио.

## ЈЕЗГРО

Срна и лане нису имали представу у којој мери ће на њихов живот утицати цела ствар. Проклети вирус.

Све да врати време уназад и уради нешто другачије, срна зна да би се све временом развило у истом смеру.

Чекала је да лане мало порасте и онда је почела да прича о вирусу. Испрва би пажљиво, ту и тамо, „остварила“ коју мисао која би се уклапала у њихов немушти дијалог. Срна би погледом „остваривала“ невероватне приче, а лане би упијало сваки њен поглед и узвраћало како је најбоље умело знатижељним очима.

Временом је ланету пренела све што је могла. Ал' оно – младог духа какво је било – није потпуно веровало да је баш све тако како мама тврди.

И срна је то видела. Лане жели да проба само. Пустила га је. Онда је и њен мозак ухватило лудило.

Лане покушава свега да се сети. Сваког савета, сваке мудре мисли.

То је све што му треба, док трага за благом Усамљености. Кажу да постоји.



## БЕБА

— У земљи из које долазим, таква деца се не доносе кући.

Мајка више никада није легла са оцем.

\*\*\*

— Је л' да да је лепа наша беба... као да и сада чује мајчин распукао глас. Не мора чак ни да зажмури да би је видео нагнуту над колевком које се бојао, и да би је чуо како пева онако како њему никада није.

— Не мајко, беба није лепа, врштао је дечачић у њему, а напињао се да воли ту чудно огромну главу што му је прогутала живот, па расте, расте... ту чудно огромну руку која му је шчепала снове и дави у врелим ноћима, све већа.

Година је била сушна. Беба, осуђена на смрт још пре рођења, заспала је једне спарне ноћи.

Мајка више никада није легла са оцем. Угасила се исте те спарне године, а у малој соби која га је попут магнета привлачила свих ових дугих година остали су језиви крици тог малог створења, и тиха, нежна песма какву никада раније није чуо. Мајчина песма.

\*\*\*

Седео је на каменом прагу трошне куће и чекао да дођу по њега. Да их загрли топло, да врисне оно што онда, као дечак, није могао да зна.

— Лепа је наша беба, мајко, најлепша...

## ПРЕГАЛАЦ

Устајем свакога дана, иако је појам дана растегљив као меласа, са идејом, а питање јесте одакле ми та поми-сао, да ћу учинити нешто – понекад и било шта.

У тренуцима док долазим к себи, иако је то упитно, доживим препад. Како то да у огледалу увек уочим оно што ми се не свиђа – подочњаке? Страшне издајнице несна и уморености нису последица непреспаваних ноћи, већ преспаваног живота.

Поражавајуће је само ако то прихватим, исто као и ако прихватим чињеницу да су ми зуби препуни никотинских наслага, јер не вадим цигарете из уста.

Увеселава ме што равнодушност опхрвава моје биће, јер сам кукавица која нема снаге да се носи са својим немирима и свакодневицом. Смотам се и ушушкам се у привид, као да сам мало мртав. Ипак, жив сам. Помало. Онда урадим нешто. Припалим цигарету.

ЖИВОТ — ДО КРАЈА

— Е, ти си! Како ми је драго да те чујем! Ја? Па, сигурно си чула... Курцином плућа, четвртог степена. Ма да, карцином. Дијагностиковали су га пре три-четири године. Ил' ће да сахрани он мене, или ја њега. Како нисам имала много фрајера у животу, сада се везам да ћу да умрем од курцинома – болести која настаје као последица претераног секса у зрелим годинама. Па све мора да се надокнади. Ма да! Сама сам. Шта ти је? Како да не могу! Идем у радњу, на пијацу... Имам проблем с кичмом, али ставим посебан појас који ми олакшава тегобе. Не знам више ни сама колико сам прошла зрачења и хемотерапија, али, добро сам. Порасла ми је и коса. Ја ипак имам шансу да се борим, за разлику од мог Ивана који ми је умро на рукама, за пет минута. Није дочекао ни хитну помоћ. Волим га и даље, али не журим код њега. Довољно сам га чекала у животу па нека сада чека он мене.

Ма пусти сад то. Како си ти? Па то је феноменално! Причај... Баш се радујем. Хајде да се видимо. Дођи код мене кад хоћеш! Кафана? Него шта! Па знаш да сам ја увек за такав провод!

## ЗЛАТНИ ПИР

Славили су златни пир. Велике ријечи су пале и задовољни осмијеси поносних потомака. Сlike и шарена торта. Прослава о којој се сања. Није мала шала – педесет година среће. Испод сиједог прамена који је пао на њено још увијек бистро око, старица је кришом посматрала човека поред себе, мислећи – „Ко је овај странац што ми је украо живот?“

## ЗМИЈА

Пролазећи поред лепо уређеног дворишта с травњаком и цвећем, чух цику изнутра и застадох крај ограде. Једна жена, човек и дечак, камењем и цепаницама бацали су се на жбун крај фонтане, из којег вијугајући изађе змија неких скоро метар дуга. Залетела се на зид куће и у очајничком бегу кренула уз њега, стигавши зачудо све до испод балкона на спрату. Једна је цепаница погоди, потом и друга. Пала је на бетонску стазу крај куће, где је са некаквом притоком, на неких два метара од ње, човек погоди по кичми. У последњем пузају ка небу се извинула, одсликана у светлуцавом блеску победоносно задовољене јарости власника ограђене земље.

## ПУТОКАЗ

Кренули су путем у истом правцу којим су ишли и прву пут, али у супротном смеру, у нади да се никада више неће враћати. То није био пут првог ни другог реда. Није чак био ни потпуно асфалтиран, већ прекривен каменом и блатом, иако је понегде провиривао асфалт, као изненадна острва на бескрајној пучини океана.

Ходајући тим путем пре много година, стигоше на раскрсницу, која није била обележена путоказима. Зато одлучише да поставе путоказ, који усмерише у правцу у коме су се упутили.

„Овим путем више нећемо ходати. Идемо у бољу будућност“, исписаше на путоказу црвеном бојом.

Продужили су даље и нису се освртали. Били се пуни наде, погледа упртих у даљину, ка новим пределима који су се откривали пред њима...

Застадоше на месту где је требало да буде раскрсница тражећи путоказ. Али, ни раскрснице ни путоказа тамо не беше, већ само високи коров који је, одмах након њиховог одласка изникао, заклањајући путеве и видик као бедем неосвојивог града.

КАИН

Ева је плакала и чупала косу. Лице јој се искривило од бола.

— Осјећам да се Авељу нешто догодило. Није добро! Није добро! Мајка то зна. Сине мој! — повикала је тако снажно да су се птице разбјежале са крошње оближњег дрвета.

Каин је ћутао. Нервозно је грицао нокте.

— Како ти не знаш гдје је, кад сте заједно отишли? — кроз плач је упитала Каина.

Он се обрецну:

— Зар сам ја чувар брата свога?

Уто у пећину уђе Адам носећи Авељово тијело у рукама. Глава му је била смрскана.

— Зашто си га убио? — повика Адам. Ева збуњено погледа Каина. Он хладнокрвно одговори.

— Нисам ја. Не знам о чему се ради.

— Како ниси? Само постојимо нас троје. Нема више људи — Адам је урлао.

— А можда си ти убио брата мојега — каза Каин лукаво шкиљећи очи.

— Зашто бих ти вјеровао. Па, ти си и Бога слагао. И ти и мајка. Зато вас је из Едена и истјерао. Могли смо живјети у изобиљу у врту Еденском, а не да се овдје мучимо и патимо.

Адам се укочи и онда тихо рече:

— Одлази! Проклет био и ти и сви твоји. Одлази и не враћај се никад више!

— Који моји? Са ким? А можда... Каин застаде у пола реченице и погледа Еву. Онда збуњено спусти поглед. Док је Адам запрепашћено гледао у Каина, он полако изађе из пећине.

## МЕТЕМПСИХОЗА

У хладном зимском дану, испред велелепне зграде установе, човек пуши цигарету, а крај њега лежи дугодлаки риђи пас и упија сунчеве зраке. Њих двојица нису другачије повезани, осим тренутком које им пружа задовољство. Али кад буде дошло до метемпсихозе, пас ће са нестанком сунца ући у зграду установе, а човек ће и даље тражити уточиште и храну. Заправо, као да се ништа није десило.



ПРИЧА СЕ ДЕСИЛА

Госпођа седи код зубара, чека ред и гледа четворо младих са мобилним у рукама. Трудница два пута телефонира некоме гласно. Госпођине руке су празне.

Пошла је из ординације и стала пред црним момком који седи на степеницама и пипка по телефону.

„Ја не смем више да будем са младима.“

„Зашто?“, подиже он очи.

„Сви куцате. Одакле вам толике паре?“

Грч му пређе лицем.

„Не гледате никога у очи. Заборавићете да разговарате са људима. Нећете се ни оженити, ни удати. Ти треба да гледаш у неку девојку“, благо га пипну она по надлактици и прође пењући се лагано степеницама. Он не мења израз, ни положај. Сагнут и леп. За кога?

## ОКРУГЛИ СТО

Сто је био округао. Али, иако је био округао, увек је неко седео на његовом челу и држао реч, причињавајуће велику и тешку као сам сто. Ипак, најчешће, била је ситна и проста (али и слатка) као пасуљ у препрженом изгледу, или укусније – пасуљица. Сто је поседовао четири климајуће ноге које су припадале својим власницама.

— Може кафица? — упитала је власница стола и једне њене ноге, вукући за собом повећу приколицу на кратким и дебелим точковима.

— Може — сагласила се власница друге ноге, упирући своје ликовање у угао нише. Погледај! Рекла је да је јуче чистила... — Ево, кафице!

— Баш лепо мирише! — рекла је власница треће ноге, док је свака од њих развијала мисао о лошем укусу кафе због провреле воде. — И како иде прича?

Власница стола је заузела удобан положај на столици, дозволивши да јој се ткиво бутина као плима разлије по њој. Кренула је својим задовољством да одмотава клупко речи...

И тако су оне, уз поподневну кафицу и ванилице, попуњавале места за столом, мењале теме копајући по туђим двориштима, слажући ствари по туђим кућама, живећи туђи живот уместо свој...

ОЗЛ

Сањала сам отварач за лименке. Скраћено ћу га звати ОЗЛ. ОЗЛ-а је било очекивано сањати. Препуна ми је глава њега и његове фамилије. И ранац. Торба. Друга торба. Кревет. Одећа. ОЗЛ-а сам сматрала племенитим бићем, све док синоћ није наоштрио своје канџе и показао зубе умазане крвљу. Злобно се смејао. Мислим да жели да ми науди. Вероватно жели да украде смех из кафе и укус краставцу а можда и да убије макароне са сиром. Сигурно жели Месец само за себе. Брине ме то што се обојица лудо смеју, Месец је хронични лудак а ОЗЛ психопата. Могуће је и да ће киднаповати музику Пинк Флојда и да ће је затворити у теглу и онда махати са њом испред мене, да је гледам а да је не чујем. Не смем ни да помишљам шта ће урадити са књигама! Лагаће Поезију да сам песник, наговориће речи да прекину сарадњу са мном. Увешће смртну казну за оне који пишу левом руком, под изговором да трују воду. Није овај свет за њих. Покушаће да ми раскомада Лутања на кришке. Не дирај ми Лутања и Поезију, ти бедно парче метала! Хорде слонова, брескви и пера стоје иза мене и чекају моју команду! Реци ми ОЗЛ, лажни пријатељу, да ли се Страх просипа по твом хладном телу? Говори гласније, не чујем те.

## ЉУБАВ

Када смо се упознали – није била интригантна. Ваљда је зато учинила све да ме заведе: нема кога та не познаје, нема шта не зна! Стрпљива, увек расположена, чаробна, магична, по потреби мистична... Има када грешно помислим – свемоћна! Обожавам је!

Утврдила се на пресеку дијагонала које спајају темена свих радозналости. Одатле влада и вешто ми шири зенице.

Навратим да је обиђем а останем сатима. Планирам заједничко вече а не пушта ме до беле зоре. Више се не меркамо. Одмах загрли и стисне чврсто...!

Њени родитељи сваког дана знају све више о мени. За сада ћуте и не смета им што је непристојно млађа јер знају да је – мудрија. Вребају ли то какву корист?

Идеална је. Само, име јој некако ружно и злокобно звучи – Мрежа!

Не дам да ме уплаши што, док шетамо, њени трагови не остају у песку обале.

Не смета ми што сам заведен.

Уживам.

## ГОСПОЂА МАРА

Све што у животу постоји има неку вредност за госпођу Мару. Свака њена прича се завршавала смехом који лечи. Неке приче живе дуго и преносе се од уста до уста по целој вароши. У њеним причама има људске глупости и триста неких чуда да човек пукне од смеха. Свака је прича без правог почетка, а крај се изгуби у грохотном смеху слушалаца. Нико није могао да је надмаши у духовитости и измишљању. Тек после испијене кафе госпођа Мара оживи и започиње нову причу. Док је живела, причала је. Није оставила порода. Мужа је изгубила у ратном вихору. И тако је живот преварио госпођу Мару. После сваке испричане приче је понављала: „Опростите, и сама не знам откуд ми све то у памет долази?“.

ПРИЧА ИЗ БИБЛИОТЕКЕ

Књига није престајала да плаче.

Ноге стола су се искривиле под теретом влажних листова, спремне да се предају и пукну. Рукави су ми већ били натопљени њеним сузама. Окренуо сам страну. Јецала је довољно гласно да скоро ништа од прочитаног не запамтим. И да се тамнопута девојка сумњичаво осврће са супротног краја просторије. Вратио сам се страну унатраг. Из цепа кошуље извадио сам нову марамицу и дуго брисао очи.

Нисам ни приметио Библиотекара када ми је пришао.

„Већ сам те опомињао да је овде забрањено умирање“, строго је проговорио.

Пренуо сам се. „Нисам намерно.“

„То си и јуче рекао.“

Прогутао сам одговор и издувао нос.

„Немој да те поново износим одавде“, казао је. „Колица сам дао шегрту да сели магијске списе.“ Одмахнуо је главом, намрштен, па се удаљио.

Најтужнија књига на свету је заридала.

Питао сам се није ли ми срце већ препукло.

## КОРАЦИ

... Препознала сам одмах по корацима да се ради о женској особи, чврстог карактера, стабилној и озбиљној.

Тражила сам је дуго у себи, ту јаку и зрелу жену која је држала цео један свет у рукама.

Могла сам је чути, њене кораке, али увек као да ми је бежала, исклизнувши кроз моје неспретне прсте.

... Још увек су то били само кораци, чији је бат допирао са плафона, из стана који је био на горњем спрату и од кога ме је делило само неколико степеника.

**Владимир Радовановић**

ЛАЖИ, ЛАЖИ И... ЛАЖИ

„... слагала сам те...“ ... „не, немам никога...“

„... нисам могла издржати синоћ... желела сам те... ВО-  
ЛИМ ТЕЕЕЕ...“

„знаш, можда... не знам... како да ти кажем... не нећу без  
тебе... само...“

„... не ради то... немој ме волети... смета ми...“

....

... рукама је кроз прљави прозор махнула тек тако као да...  
да као да јој је синило у глави да је премало... покретима  
показивала је бројке, дани, месеци, године... шта нико ни-  
је разумео... да ће поново...



## СРЕЋНИ ЧЕТВРТАК

Лијеви тестис му се био претворио у праву грдосију; кад легне на десну страну, несносно дави онај други, а кад се окрене на лијеву, лупи о кревет да просто чује кад под њим завибрира. Покушао је убодима пчела да осујети његов раст, али након краћег застоја, „љевак“ је напросто букнуо и за три обима претекао десног. За посјету урологу изабрао је четвртак, јер га одавно држи за сретни дан, иако се није могао сјетити чиме га је посебно задужио, осим тиме што не припада ни првој ни другој половини недеље и изгледа му као врх брда, уз које се са једне стране пењу прва три дана, а са оне друге стране спуштају она три задња.

У уролошку амбуланту ушао је последњи и прецизно, али доста лежерно, саопштио урологу у чему је његов проблем, а овај га, без и најмање околишења, опарио врелом водом да обавезно, већ у понедељак, мора у болницу да му покуша спасити живот. Снебио се и упозорио лекара да је само на основу његовог исказа донио тако радикалну одлуку, а он је, као и мало прије, био директан и увјерио га да му је све било сасвим јасно кад је видио његове несиметрично набрекле панталоне.

Уролог је у понедељак имао предавање на факултету па је грабио да га што прије скине са списка дневних обавеза. Клонуо је сасвим, кад су га разапели на операциони сто. Услед дејства опијума није осјећао никакву бол, али му се у мозгу реско одликавао сваки рез ножа и покрет маказа. А када му је уролог показао колико његов тестис грозно изгледа, мисли му је сасвим закупило пењање ка првом наредном четвртку и усрдна молба Господу да савлада уторак и сриједу.

„И даље си сјајан у кревету“, кокетно га је „ошамарила“ Анита у четвртак, пет недеља касније.

„А какав бих тек био да су ми и други тестис одстранили“, допунио је, већ незаустављиво летећи низ петак, суботу и недељу, с оне стране брда.

## БЕГУНАЦ

Јурили га ловци кроз шуму; пси гоничи трчали за њим. Кроз пукотине осунчаних небеса гране им шибале видике. Уз задивљено дрво вешто је грабила веверица. Способност верања – уметност преживљавања, са лакоћом, не поседује свако. Столетна стабла наслућивала су да му се живот мили. Брзо и вешто заметнуо је траг, оптрчао нагодинале годове и застао. Наморани бегунац у ослушкивању ветровитих свезнања на нултој тачки непрегледног пропланка. У бескрају престрављеног ока назиру се нека нова бекства. Дошаптавају се уснуле, полегле траве са покојом залуталом птицом:

— Ко то коме просутину живота дугује?

— Ко се осмелио да травке, дрвеће, земљу залије крвљу? — саблажњавају се птице.

Успаничени облаци неми посматрачи ужурбано промичу место догађаја. Све се ускомешало услед близине смрти, неумитног истека времена...

Само он, тако преплашен и непомичан, још чека свој усуд. На добро исполираној дрвеној полици шћућурени зечић од порцелана.

## ЈУТАРЊА ИДИЛА РАДНИЧКЕ КЛАСЕ

Уђе у пекару погнуте главе. Мирис топлих пита је доминирао. Продавачица га је одмах препознала иако је ту долазио само посљедњих дана у мјесецу, али довољно дуго да запамти тај поглед и обећање да ће донијети новац које увијек испуњава. Без ријечи му пружи смотуљак тијеста из којег се још пушило.

— Могу ли добити и јогурт? — упита.

— Можеш — одговори му учтиво, али без емоција.

Узео је обоје. На изласку је заустио да јој објасни да ће платити ускоро, да му касни плата, да ради тежак посао од јутра до мрака, а то у љетним мјесецима умије да потраје, да узима доручак јер би без њега тешко издржао такав радни дан, али она је већ услуживала друге. Тек тад их примјети и он. Гледају ме сажалјиво, помисли или можда умишљам. Нико од њих није видио да нисам платио? Потом изађе из пекаре погнуте главе. Шта је старије стид или глад? Сјети се Хамсунове књиге „Глад“ и умјесто пите загризе заноктицу.

## МЕСАРА

Угасише и једну од последњих, малу физички али велику духом књижару „Либеро Маркони“. Њено име је све говорило а место још можда и више јер беше на Чубури, београдском Олимпу. Угасише и њу трговци, профитери глувих душа.

Сад књижаре Просвете бројимо на прсте једне руке, а некад смо их бројали прстима обе руке и множили са пута три!

Угасише и њу!

А само дан после освануо на стаклу излога оглас исписан масним црвеним, а зашто не црним словима!

„Једна радосна вест за све наше потрошаче“: овде ћемо ускоро отворити месару „Манцони“ са великим избором месних производа!

## ПРОЗОР

Када сам тражио да отвори прозор, мислио сам да унесе нешто ново у ову празну собу у којој смо створили доста успомена. Мислио сам да обрише праšину са стакла и нацрта нешто ново док испушта врео дах по њему. Када сам тражио да отвори тај прозор, хтео сам да пусти ветар унутра и у његовом ритму изрецитује „Искрену песму“.

Хтео сам да залије орхидеју коју сам јој купио и да промени завесу у спаваћој соби. То би била једна нова промена у овој недељи, а жалила се како их нема. Када сам јој тражио да отвори прозор, желео сам да погледа у небо и да се сети јесени када смо у парку шутирали лишће у друштву једног напуштеног пса, којег смо тог истог дана удомили. Хтео сам да стави руке поред прозора и да осети тај хладан ваздух који је струјао од споља, тек да би видела како нам у тој соби и није било толико лоше.

Хтео сам да ми исприча причу о месту у којем је живела раније, о својој баки и њеној пити с јабукама. Све оно на шта никада нисам обраћао пажњу док је раније причала.

Хтео сам да заволи кафу у великим количинама, тамне зидове и светлу боју дрвета. Да научи Антићеву песму за мене и да гледа на сат мојим очима. Прижељкивао сам да прича о моди, парфемима... Ситним стварима које су је понекад чиниле срећном.

Тако бих јој одвук'о пажњу са прозора и његове друге стране. Када сам јој тражио да отвори прозор, већ сам имао у глави замисао како нас испраћају на пут и како се за коју годину враћамо много срећнији него што смо били када смо одлазили. Већ сам је видео како задовољна

мења пешкире и постељину у нашој соби и како уплахи-  
рено јури да стави нови кармин јер сам јој претходни ски-  
нуо у заносу. Када сам тражио да отвори прозор, мислио  
сам да ће нестати све што нас је кочило, али сам се пробуд-  
дио из свих тих замисли и видео је како стоји поред њега.  
Само се окренула ка вратима и наставила даље.

## ОЈ МОРАВО

Идем уз Мораву к'о веверица уз родан лесковик.  
Све око мене гучевски чисто, високо и зелено, провидно  
ко подне у оку Дрине. Морава ме мами којекуда... Ја за  
њом као за девојком, стао на чаробан беочуг.

Шарени се шареница у оку летњег дана, надомак  
оку Дрине, и ја шарен од среће и смеха верујем да сам од  
свих путева за себе изабрао онај најбољи.

Море, не дам ни капљу од Мораве да се затури док  
не постане она права Морава спојених руку својих сеста-  
ра пошлим за оном најлепшом у везеним српским кошу-  
љама лелујава и заносна као јулска ливада.



## СИПАЗАК

Таман сам мислила да сам дотакла дно живота, кад сретох неке који се пењу, кажу да имам још доста. Испоставило се да је то било само неко одмориште. Успут наилазим и на друге који силазе, неки су бржи, а неки спорији од мене, некима други помажу да сиђу, а други су сами, журе, просто лете, дивота видети. Рек'о би човек, што се више спушташ, требало би да је све брже, све стрмије, али изгледа да није тако. То ја вероватно под Дантеовим утицајем, али то је скроз глупо, јер он је описивао пакао, а овде се ради о животу, то је огромна разлика. Ствар је у томе што успут има неких испуста, где можеш мало да се задржиш, да одахнеш, што с једне стране помаже, али опет и много успорава. Проблем с тим одмориштима је и то што ти се учини да одатле можеш опет да се пењеш, али то је само губљење времена, јер та могућност није предвиђена. Дакле, боље је пожурити, јер што пре стигнеш на дно, то ћеш пре моћи поново да се пењеш. Мада, ко зна да ли је тако. Јесте да стално срећем оне који се пењу, али мање их је него оних који силазе. Из тога ваљда произилази да неки остају доле.

Ма, ко ће га знати, видећу кад стигнем. Не вреди стално нешто паметовати, тако сам и стигла доде.

## (НЕ)ЗАБОРАВЉЕНИ

Сви смо ту. Бар ми који се знамо. Нема нас много, али мирно седимо у школским клупама. Као да ишчекујемо нешто. Или некога. Можда разредног? Или математичара? Муче нас бројке, али не оне математичке. Седамдесет година је од како смо последњи пут седели у овим клупама. Да, баш у овој учионици. Седи сада седе баш у истим клупама. Толико бар сећање служи. Ноге нас лоше служе.

Шта рећи? Шта прећутати? Сlike из прошлости схватамо као илузије, слике из будућности као алузије на прошлост. Све више заборављамо. Све више нас заборављају.

ПЕЈЗАЖ

Док путује возом, он посматра све могуће конструкције природе. Види скеле на Сунцу, које само што се није обрушило на бетонску подлогу неба. Види зарђалу конструкцију неба које покушава да се прикаже исправно у челичном погледу земље. Ипак врхунац вештачких конструкција је једно дрво које стоји на ливади. Дрво је право, али је ливада дар металне скеле неба, земљи која се урушила услед погрешних грађевинских радова. Дрво покушава да постане вештачка конструкција сплета околности свог постојања. Док путује возом, он погледом усади том дрвету једну вештачку грану. После тога је био сигуран да је песник.

ЈУТРО

Пре поласка на сестрину операцију ока, у раним јутарњим сатима, приликом устајања, у трену ми се указао читав досадашњи живот са свим промашајима. Као неки филм, калеидоскоп успомена са акцентом, као флешевима – на кључне (трагичне) тренутке који су ми одредили судбину – како би то крстила моја сестра споменута на почетку.

## ПАСТИР КОЈИ ЈЕ ЖЕЛЕО ДА БУДЕ ОВЦА

Пошто није желео да иде у град, наш пастир је остао веран селу и у еколошким условима да развија систем здраве исхране. Одмах се запослио у тадашњој сеоској задрузи и почео брзо да напредује. Примао је скромну плату, заједно са додацима за исхрану и превоз до града. Али, одједном су дошле познате промене којима смо се сви, још док нису ни почеле, радовали. И шта се десило? Па, буквално ништа, јер да би неко узео за себе све овце из задруге, почео да забушава са исплатом плата, а исто тако је укинуо и све остале привилегије за запослене. То се није односило и на овце. Њих су редовно напасали, музли и шишали, добијали су сва следовања, јер су ушли у програм за европски развој еколошког сточарства. Када је то увидео, наш пастир је одједном пожелео да се претвори у овцу, јер је схватио да би му тако било боље. Нове газде би се заинтересовале за њега и за његов даљи развој, без разлике што је то било само у циљу да га више музу и шишају по европском терку. Ипак му се некако боље чинило чак и то, него да буде избачен на улицу, тачније на ливаду као стечајац без игде ичега. Али, за све је било касно, наш пастир је морао да трпи као и сваки човек и да сачува свој образ. А и онако му баш није ништа друго ни остало.

ОНА

Док ме посматра тим прелијепим зеленим очима, не треба ми ништа више у животу. Пожелим само да се изгубим у њеним очима и останем ту заувјек. Да заборавим на све што доноси вањски свијет. Могао бих вјечно остати с њом у соби. Не треба ми ништа више. Ни храна, ни пиће, ни зрак, јер је она све оно што ми је потребно за живот. А тек њени бисерно бијели зуби, њена свиленаста кожа која мирише на Masrellais лосион за тијело... Три врсте цвијећа и арома бадема... О, не, не! Опет се огласио проклети аларм. Опет ме је пробудио кад ми је било најслађе сањати. Било је лијепо док је трајало, али, нажалост, јутро ме увијек врати у стварност и подсјети ме на обавезе које ме чекају. Проклете обавезе! Мрзим их! Мрзим свој посао! Мрзим радити по читав дан на оној јебеној ЦНЦ машини и гледати колеге које не подносим. Једина радост у животу коју имам је она проклета кутија у коју бљејим до ситних сати кад дођем с посла и јебена дволитра Пана. И наравно, она! Моја имагинарна бринета са зеленим очима и заносним боковима. Ех, како је лијепо сањати! Али... Од снова се не живи, нажалост.

МИТО

Између математике и медицине одабрала је ову другу дисциплину из неког младалачког идеализма с једноставним али узвишеним циљем да помаже људима. И при том је чврсто одлучила да не прима за то другу накнаду сем службеног дохотка.

Након дипломе распоређена је на привремену замену колеге на годишњем, у амбуланти на селу.

Средовечна жена је пратила мајку на лекарски преглед. Након обављеног разговора, прегледа, мерења притиска бакици је исписала потребне рецепте и поздравила се, рукујући се с њима. Ћерка је пружала новац.

— Не, хвала — одбила је докторка, али је ова упорно наваљивала. На крају је била приморана (у себи се срамила, био јој је то први радни дан) да изјави да нема обичај да прима новац.

На што је бакица, онако ситна, с дебелим наочарима, забринуто подигла поглед ка ћерки:

— Рекла сам ја да би било боље да донесемо *јаја*.

ПАР ВУКОВА

Он је њен вук, она је његова вучица. Већ дуго времена. Дивљи, слободни, лутају на разне стране, ходају хладним стенама, густим сумама, многим путевима. Покушавају да преживе са што мање рана. Тешко је. Лове, сналазе се. Сами се боре, са животом, и са свим осталим. Лепо им је када су заједно. То није често. Али, и када нису заједно, она је његова. Припадају различитим чопорима, територије им нису исте. Усхићење је и у томе што не знају да ли ће се и када поново срести. Али, зато је ужитак поновног сусрета неупоредиво моћан.



*Иван Сокач*

## НА КРАЈУ РЕДА

На крају реда је најлепше.

Засмеје те кикот лаковерних усана. Поштеди те и удар грома кад му дојаде па их као мачем посече. Онако бахате полије их олујом облак у пролазу. Не случајно...

Онда видиш како су неки ипак прошли мада им се пут не зна. Замислиш се...

Ипак је боље овако, на крају.

Једино се мораш навићи да ти леђа нико не чува. Мораш знати да си сам па ако поклекнеш, немаш се зашта прихватити. Онај испред главу не окреће.

Мораш бити сам, бити свој, негде далеко на крају реда...

ПОКЛОНУ СЕ У ЗУБЕ НЕ ГЛЕДА

Пре неки дан сретнем комшију, излази из касапнице. „Дај неки динар“, кажем. „Немам“, одбруси. А знам да има, ђубре једно. „Имам димљене кости, добре су за пасуљ“, рече и ували ми пуну кесу.

Кренем кроз парк питајући се све време шта ћу са поклоном. Нити знам да кувам нити имам на чему.

Група претерано нервозних радника у похабаним комбинезонима нешто као протестује на травњаку. Опрезно им се придружим. Сачекам да говорник заврши па их понудим оним костима. „Хвала, брате. Хвала, брате...“, пратило ме је док сам одлазио.

Фини неки људи.

## КАНЦОНЕ

Енрико, Ђузепе, Септимо... Три ратна друга. Галас фашистички их насука. На хриди наше. Освајачи капитулантаци постадоше. Скривајући.

У куће их наше примисмо. Судбину су своју прихватили. Достојанствено. Није им било жао пораза. Војничког. Нису духом клонули. Задржали су манире. Из земље своје. Колевке хуманизма и ренесансе.

Вече. Дашак ветра. Што доноси шум мора. И ромор Медитерана. Блиског.

У подруму овалном – концерт. Седром пресвођењом. Акустичном. Што звуке умножава. У бруј милозвучни.

Публика сам им једина. Канцоне извијају. „О соли мио“. Тенори. Гласовима сонорним. Савременици Тина Росија. И претече Паваротија.

Нема песама ратних. Борбених. „Аванти пополо“. „Бандијера роза“. Само зов крајева родних. Далеких.

После духовног, телесно уживање. Мачка нашег нестане. Миа гата.

Касније се прочу Сан Ремо. Фестивал канцоне италијанске.

Мени заувек остаде неутихли пев. Из подрума нашег. Који надјача ратни хук.

ИСТО

Из неке собе, дању, ноћу, понекад би се кроз акустични ходник зачуло „Сестрооо!!!“, а тај урлик би ми пројурио кроз тело и вратио у реалност, на место где се налазим; болница, полуинтензивна, малаксао, под јаким аналгетицима, на некој полу-детоксикацији, без алкохола, седатива, цигарета. Сестре су по рутини одрађивале своју смену, а после одлазиле кући, „нормали“, али како сам само тада прижељкивао да нека од њих дође код њега и коначно га пита шта хоће, да ућути, али то се ретко дешавало. Вероватно пацијент не би добио шта тражи и наставио би да урличе, али то ми није било важно, важно је било да ја добијем тишину, да га било како ућуткају. Ништа ново, ништа неуобичајено, људско голо себично копрцање, као део посла – одглумљено, или не, свеједно.

## СЛИКЕ СА ВЕНЧАЊА

Леонарду Коену, 3. пут

Удаљавали смо се (једно од другог). Чини се заувек. Само су препознати покрети, од стране једног у другоме, говорили да смо били блиски. Иначе, ништа није могло да спасе нашу скору раставу. Наједном, обоје смо кренули у спаваћу собу. Зашто баш обоје? Нешто нас је на то позвало. Хтели смо да погледамо слике са венчања. Она је оробила прву наткасну, ближу вратима, ја другу, ону до зида. Пуних руку нестабилно захваћених фотографија, погледали смо се опростиво за оног другог. Тада нам поглед, као диригован чаробном палицом, паде на свадбени портрет на наспрамном зиду. Ту је висила увеличана фотографија, нас младенаца, из фото-атељеа. Погледасмо је и клизисмо погледом по истој путањи под стаклом: од мојих бркова ка њеном лежерно забрађеном велу, потом на наше тихе и срећне осмехе, и очи које су се упериле једне у друге.

Дубоко смо удахнули, погледали се истим погледом (са портрета), и уместо на врата, уронисмо у кревет, под јорган...

... Сутрадан смо се чудили да смо време од почетка наше среће па до сада могли да прогласимо „дугим и прошавшим”.

Слике са венчања остале су развршљане и растурене по поду и кревету.

*13. нов. 2016, Париз (метро: Версај-Поасоније)*

## МЕТАМОРФОЗЕ

После дуге приче за кафанским столом, човек с којим пријатељујем безмало читавог живота, наједном се тако изменио у лицу да се запитах је ли то он. Настависмо разговор као да смо се тек упознали.

Прећуткујући промену код пријатеља, чувах му част. Најпосле, морадох изустити: Ко си ти?

Осмехнуо се, с упитним презиром својих усана. Затим рече: Морамо ствари узимати искреније него што нам изгледају.

Је ли!

До вечери, он се још двапут променио, и сваки пут постајао неко други. Напоследку сам увидео да узалудно чекам да пред собом поново видим свог старог пријатеља, и под изговором да журим, изађох из кафане.

*Јована Станковић*

## БАЈКА О ЗАЛУДНОМ МАТЕМАТИЧАРУ

Био једном један математичар, који је дефинисао особине заљубљеног срца функцијом  $y=1/x$  на домену  $x$  веће или једнако јединици... ротирао график, сагледао у три димензије и схватио... колико год је запремина наших срца ограничена, површина којом можемо волети неког је бесконачна...

## ГУБИЦИ

Раскинули смо зато што је пукла она невидљива нит. Чини ми се да смо истовремено постали тога свесни. Збуњено смо погледали једно друго, и као да смо у том трену схватили да слици која је годинама красила зид, ту уопште није место. Збуњеност је прешла у неминовност.

Не, нисам тада изгубио своју љубав, нити пријатеља.

Запослила се. Њен речник је напрасно постао бога-тији за речи попут „Мадера”, играчи, матори утицајни главоња који због здравља пије само један еспресо дневно...

Пријатеља сам изгубио онда када сам хтео да потврдим да сам изгубио љубав.



## КЛУПА

То је миран град. Насред магловите равнице. Између древних планина, на западу, големих шума, на југу. Испод дубоког и тешког неба. На реци, маленој и хладној. Баш ту, у том градићу, где мутна вода спира људске судбине, носећи ароматични мирис пролазности и старих осећаја у беспућа широког света, налази се једна дрвена, испуцала клупа. Нити велика, нити удобна. Излизана, тешко рањена многим мразовима и бесом пијаних ноћи, она стоји ту, усамљена у друштву других, бетонских и блиставих. На њену храпаву површ ретко ко седа. Убрзо ће бити порушена и замењена. Тако ће са њом нестати и сећања, чији она, мала и неважна, беше део. Сећања на пијану младост, у спарним, летњим ноћима. На једва издрживу старост, крај пенушаве реке. Нестаће успомене на девојачки осмех, на проливено пиво и изјављену љубав. Ишчезнуће давни час растанка, слаткаст укус након поновног састанка. Више нико, са тог места, неће посматрати мост у сутон ветровитог дана, а звезде ће у бистрој ноћи остати непребројене и недосањане. Киша више неће мирисати исто. У мирном граду, на равници, међу планинама и шумама, под небеским сводовима. На реци, маленој и хладној. Тамо, где живот почиње и завршава, стоји једна клупа. Нити велика, нити удобна.

## РОМАН У ЉУДСКОЈ ВЕЛИЧИНИ

Написао сам роман. Није научна фантастика, али се радња одвија у будућности. Мојој будућности. Једна топла људска прича без много ковитлања, вртоглавица и главобољки.

Временом сам приметио да роман није више ни тако обиман, ни садржајан као што је написан у првој варијанти. Појединих поглавља уопште није било, а многа дешавања су имала сасвим други ток. Чак су се и многи ликови изгубили и нестали, а појавили су се, не мојом вољом, нови, непланирани, самодошли.

Једног тренутка роман се свео скоро па на приповетку. Није ништа више било као у роману писаном за будућност. Ајд, што су споредни ликови добили истумбане улоге, него ни сам главни јунак није више био исти, нити је могао контролисати своје догађаје. Сама прича му је, временом, променила и лик и карактер. Тамо где је некад био нежан, сада се то испољавало као грубост, а постао је танак и кидљив баш тамо где је најмање очекивао.

После много година, од читаве писаније, остао је само афоризам. Са заплетом и неочекиваним обртом. И тачка. А онда је и он полако бледео, било га је све мање, док га није сасвим нестало.

Остала је само тачка, а и она је временом ишчезла.

П.С.

На крају крајева од свега је, ипак, остала фуснота, до тада, срећом, непримећена ни од кога, занемарена, али је питање времена када ће и она измаглити.

ТРЕЋА СРЕЋА

Ахмо је три пута умирао. Трећи пут баш оно за у праве. Прва два је била „лажњак“ смрт, тек да истјера коју сузу из очију његових најближих. Жена му и синови само што га оплачу, а он назад. Није му се дало, па то ти је. Умро је у сну. Ни то није била баш права смрт, више као да се није ни пробудио. А и живио је сањајући. Тако је и отишао. Није био неки вјерник, а покопали су га као таквог. Није био ни невјерник, вјеровао је у људе. Посљедње у шта паметан човјек може вјеровати. Изнад свјеже хумке стајао је његов најбољи и једини друг Хамдо. Није плакао, потрошио се у два претходна случаја. Само је прошапутао гомили земље испред себе: „И кажу трећа срећа? Ма чуј ти то. Шта ћеш пријатељу, није ти се дало. Увијек си био ван свијета. Чак и у смрти. Трећа срећа?! Ма, причајте ви то неком другом.“

## ДОРТМУНДЕР

Дуго су неки људи пили у моме стану. Сатима. Говорили су да су ми пријатељи и да се знамо од детињства. Гадило ми се то. Пушио сам хашиш. Речи се лепиле. Усне се лепиле. Очи су ми сузиле, а њихови разговори тупо тукли као таламбаси у замућеној свести. Покушавао сам да се сетим једне Бекетове песме, али сам само понављао: Шопенхауер је мртав. Шопенхауер је мртав.

Лице ми се кочило. Желео сам да врштим из свег гласа и да срушим зидове бетонске стаје коју сам звао станом. Желео сам да врштим, али нисам могао. У грлу се стегло. Кашљао сам и грчио се. Гласови су одјекивали, смех се одбијао о голе зидове.

Питао сам се да ли бих ти могао представити ослобађајућу снагу писања, али тебе нема, а и чему то. Трећи је дан кошаве. Киша у окну прозора. Смех у свакој шупљини. Желео сам да врштим.

... Шопенхауер је мртав.

КИША

„Ево је почела!“

„Јел’ почела?“

„Јесте.“

„Е! Баш лепо што је почела, матер јој!“

Киша. Спира све планове за поподне, остављајући отворену само једну могућност. Наћи се под кровом, затворен. Штрчи тај проклети коров горке спознаје над полеглом ливадом мисли. Полеглом од упорних капи које перу готово сваки дан овог пролећа две хиљаде седамнаесте године. Као да је небо решило ову земљу учинити чистијом, те је полива темељно и брижно попут мајке која негује новорођенче. Заокупљени бегом из стварности (још) једног дана лажемо се како смо кадра нешто променити. Како нам не смета што грми, што дува ветар и што се сремски паори радују години која обећава добру летину. Затворени у својим кућама, заокупљени ложењем ватре и распредањем са комшилуком како је давно, баш давно последњи пут Мај месец био овако хладан. Пусте и мачку да уђе у кућу. Кер своју има. Какву – такву, има је. Мачку треба сачувати. Требаће на јесен – мишеве да лови. Отров је скуп. А и сеоски га ветеринар укршта са гашеним кречом, па је бадава трошити новце. Сремци. Једино је њима лепо.

## ПОРАЗ

Уснио сам ружан сан. Лежим на великом столу од грубо тесаног дрвета премазаног битуменом. Поражен сам, сви су ме напустили само мој пас завија као аларм.

Док се будим, звук аларма се претапа у звук телефона. Јавља се финансијски директор и каже да ће мој сусјед наредних дана уплатити новац који решава моје проблеме.

Не треба веровати сну. Треба веровати новцу.

Онда се јавио кућепазитељ да каже да је супруга отпутовала са неким ветропиром на Кипар, да је син опет ухапшен и да начелник тражи мито. Додао је да је супруга понела кључеве, те да је пас, који је затворен у кући, активирао аларм и разбеснео угледне суседе од којих зависи моја судбина.

Нису ме поразили људи. Поразио ме је сан.

*Зоран Тодор*

## МАНСАРДА

Дошле су године, када затворених очију, могу да измаштам брзину фијука длана кроз ваздух.

Пролећни ветар и даље шамара казальке по часовницима Београда.

На Монмартру су стале.

Помислих, и ти си над крововима велеграда. Наша мансарда и небо. Призор – позоришни... Играмо међу кулисама од димњака. Чујем аплауз, а дланова нигде.

И док те замишљах унет у причу о нама,  
примећујем како иза мене,  
пored баште Коларца,  
кроз гужву пријатног сутона,  
лупкајући дугим белим штаповима,  
хитро промичу момак и девојка,  
држећи се за руке.

## MONTENEGRO DON QUIXOTE

Сва у белом, на плус четрдесет, са спарушеним бидермајером и венчаницом од пет слојева синтетике, прелетела је преко крцате плаже као усплахирана шипарица. „Here this is the perfect place!“, задовољно је показала фотографију. Није марила што је у кадар улазила канта за смеће из које је смрдела цркнута риба, нити што је њен будући муж на лицу имао опекотине трећег степена. Све се то испегла у фотошопу.

„Пих“, наоштрио му се брк док их је посматрао са гађењем какво само мјештанин може да има. Подигао је пешкир и упутио се што даље.

Велелепни фотосешн опчињено је посматрала и Дебела Немица док је прождирала кесу чипса као да гледа последњу епизоду неког ријалитија са TLC-а. „Liebe, liebe!“, довикивала је свом извајаном веренику који је управо завршио час кајтсурфинга: „Das ist sehr romantisch!“.

„Пих“, процедио је још једном кроз зубе и потрчао ка празној кеси од чипса са којом се поигравао Врућ ветар (Дебела ју је бацила на песак кад је пала у загрљај свом препланулом укротитељу таласа). Коначно се сагнуо да је баци у ђубре, али га је оштар бол у рамену (које је испало из лежишта) оборио на земљу и оставио без свести.

„Do you need any help? I'm a doctor“, пробудио га је непознат мушки глас. Изнад њега су се наоблачила четири кајтера, четири јахача Апокалипсе, по свему судећи сишла с неба да га на својим шареним змајевима одведу ка самој ивици људског достојанства. „Пих, мамицу вам гастарбајтерску!“, река' би он, али је изустио само: „Yes, man, this hurts like hell“.



## ХОТЕЛ

Ноћна стража бучним марширањем буди ме из сна. Отварам очи. Видим себе? Да, лежим. Лежим на земљи. Хладној земљи. Посматрам своје тело. Из неког разлога, осећај запрепашћености није присутан. Наиме, не осећам ништа. Поглед преусмеравам ка небеском, ка Божанском, траживши блаженство у Звездама. Нема их. Заправо, ни чега нема. Бела позадина, празнина. Подсећа ме на унутрашњост душе. Моје душе. Одлучујем се за поход у непознато, али све око мене је тако велико... Или сам ја мали? Занемарљиво. Лебдим, не ходам. Видим врата. Отворена су. Не морам да се крећем ка њима, сама ће доћи. Тишина... Испред мене се ствара црна рупа. Шта ли представља? Смрт. Да, претпостављам да је тако. Не желим да идем тамо. Окрећем се. Хотел? Да ли је празан? Не. Видим људе. Или духове? Бели су... Хотел. Карактеристичан је. Потпуно једноличан, без икаквих детаља. Осим... Тако је, осим овог једног. Латинично слово Х, исклесано на средини. Хотел... Улазим унутра. Преовладава мрак. Поново. Затварам очи и тонем у сан. И отварам их истог тренутка. Ноћна стража бучним марширањем буди ме из сна...

## ДИВНИ КИШ

„...Још увек мој темперамент надвлађује моја  
искуства...“ – Киш

На мансарди у Десетом арондисману замишљено гледа како се дим цигарете спаја са маглом у ноћи. Борхес је уз помоћ једне енциклопедије открио читаву планету, а он је ноћас поново оживео све мртве. Вампири су прокопали гробнице, сазнали његово име које не носи никаква награда и затражили његову разбарушену главу. Он у волтеровској фотељи прекршта ноге, узима лауту у којој складишти све псалме, све јаде, све ожилке, читаво искуство и држи час епифаније, кроз магичне стихове „Les Feuilles Mortes“. Фантазмагорија кестенова и баште талочи се у пепео и горке орхидеје цветају по његовом грлу, док изговара име Електре или Бориса Давидовича, попут мистерије или захира. Облачи зелену блузу, костим париског суперхероја Хомо Поетикуса и обара пешчани сат. Из њега, као из некакве музичке кутије, почиње да цури мелодија „Yerushalayim Shel Zahav“, као што се литература прелива преко живота. Хартија је у старој „Олимпији“ и назире се прва слова која „неће проћи некажњено“. Гробница по-етике Данила К. је свуда, од Суботице до Париза, кршећи све законе анатомије.

## НОЋ

Буди ме куцкање по цреповима, дижем се из кревета и вирим кроз прозор у поткровљу.

На суседном крову је огромна врана, оцртава се спрам пуног месеца јасним, чистим линијама црнине. Има белу поткошуљу и са два вршна пера десног крила држи цигарету. Криве се сомотски пернати прсти док птица повлачи дим који избацује кроз ноздрве.

Закашље се никотински и левим крилом отресе невидљиви пепео са поткошуље.

Фасцинирано посматрам како се пера пресавијају у имитацији зглобова, крило се диже, перо се увија и ужарени опушак одлеће у мрак. Враћам поглед на врану и тргнем се јер ме посматрају округле, светлуцаве очи.

„Имаш пеперминт?“, промукло питање допре из квргавог црног кљуна.

Одмахнем главом грчевито се држећи за ивицу здравог разума. „А да се не бавиш црном магијом можда?“, с надом у рапавом гласу пита ме гигантска врана у доњем рубљу. Још једном покрећем главу и осећам да ми само врхови очију вире изнад симса.

„Штета, баш сам решио да прекинем да пушим“, протеже се обличје и са неколико корака низ кров нечујно заплови ваздухом. Елегантно је избегао оцак и нестао у ноћи.

Остао је само пластични упаљач са смајлијем који намигује.

РЕЧ

Излете ми реч из уста. Оде у висину. Ухвати два круга око лустера. Сијалица жмирну. Зањиха завесе и излете кроз прозор у мрак. Брзо се врати кроз отворена балконска врата. Опет завесе заиграше.

Унесе и облак прашине. Заљуља лустер и светлост полуде. Погоди је тачно у десно око. Течност га брзо препуни и потече суза. Из другог ока са задршком, али ни мало лењо. А светлост махнута љуља собу и скаче из једне сузе у другу и назад. Збуњује. Не да речи да нађе прави пут. Да се повуче.

## ХРОПАЦ

Када су у зору на обали ријеке, поред уништеног аутомобила, пронашли тијело двадесетједногодишњака, прво што се дало уочити били су трагови земље на његовим прсима, ногама, лицу и испод ноктију. И уста су била пуна земље. Потрбушке је лежао.

— Ово није самоубиство. Н. Н. грчевито се хватао за живот.

Мудро закључи патолог и биљежницу затвори.

А очи са мрвога тијела, сада претворене у двије пинг понг лоптице, и даље су махнито колутале.

ПРИЧА О ТЕЛЕВИЗОРУ

Када је у оцвату брачне љубави, у стан унео последњу верзију Филипсовог телевизора, спустила је своје, на његове усне, и дуго га љубила... Недуго потом, сестри у завичају даривала је стари...

Две лета касније, долетела је са „Шарла де Гола“ у њен дом први пут након раставе...

„Проклети бедник, није имао разумевања за мене. Од посла није дизао главу... Не, то није имало никакву перспективу... А, и мати му је навраћала повремено“ – оправдавала је сестри своју одлуку дубоко иза поноћи...

Уморна од пута, исцрпљена од одбрана, који минут доцније лежала је у распремљеној постељи. Безданно далеко од сна зурила је кроз праскозорну тмину, и отуд негде, из дна себе, из нечег давно замуклог и заветованог, учинило јој се да је посматра читав њен живот, сва лепота једноставне среће, прва мучнина, дечији осмеси, врући хлеб на столу, његове вредне руке...

...Загледана у екран, на мах, она осети грч у стомаку, студен јој проструја кроз кости и обузе је Error! Bookmark not defined. Она снажно згужва чаршав у песницу и прегризе усне...

КОРАК У СКЛОНИШТЕ

Подрум, хладноћа, зима, глад.

Трагом неког гласа одозго не желим поћи, не смијем, не смије сунце дотаћи моју крхку кожу. Анестезија тог сунца, анестезија њихових ријечи превише је болна и превише ствари из мог подрума нестаје у искри сунца. Из земље треба поћи, из земље треба ваздуха, воде, живота!

Живота, не мира!

Не хладног сунца!

Живота, једне куће, подрума, у који пјесник мора поћи, да би живио.

## ЦРВЕНЕ СЈЕНЕ

Она је мала дјевојчица. Мама и сестре некамо одлазе. Спремају се. Она зна да одлазе у град, но нитко на њу не обраћа пажњу. Почиње се спремати сама. Тражи читаве чарапице. Брижљиво бира црвену сукњу. И жуту весту. Штрикану. „А, куда ћеш ти?“ Нетко је нагло прекине. „Идем с вама.“ Рече. „Не идеш ти с нама.“ Одвратише. „А, с киме ја онда идем?“ Њој се већ сузе пењу у грло. „Не знамо ми с киме ти идеш, јер ми идемо у град, а ти идеш у Остановце“. Она се расплаче – нећу Остановце! „Хоћеш! Хоћеш!“ Она плаче гласније. „Само се ти дери, тако ћеш сигурно у Остановце.“ Она одмах ушути. Одведу је у кухињу. „Ту чекај док се ми спремимо!“ А ту је стара пећ. И ватра пуцкета док црвене сјене скачу по зидовима. Она сједи у мраку. И чека. Некако дуго. Наједном чује да одлазе. Потрчи према вратима. Закључана! Покуша отворити. Не иде! Удара кваком горе-доље. Ништа! Лупа на врата. Тишина. „Идем с вама! ’Еј! Идем с вама! Идем с вама!“ Виче. Опет тишина. И нигдје никога. Она стоји сама у мраку. И плаче. А црвене сјене скачу по зидовима...



МИСАО

„Једног дана ћу убити тог дрског Милана! Завео ми је дете. Од ње је старији 28 година, од мене две, а ја сада имам 46 година. Професор музике се оженио својом студенткињом!“

„Једног дана ћу убити тог дрског, жвалавог Милана Флауту. Доселио се код нас у кућу, односно донео флауту. Ја морам сваки дан да гледам његове дромбуљаве усне. Мени је сада 58 година, а не би га погледала никада.“

„Једног дана ћу убити тог дрског жвалавог Милана Флауту Ромеа! Он свако вече свира испод балкона! Давала сам и ја часове клавира, али се нисам удала за ученика – дете.“

„Једног дана ћу убити тог дрског, жвалавог „духовитог“ Милана Флауту Ромеа. Рекао је да се моја пита с јабукама расплинула као Шопенов Адађо.“

„Једног дана ћу убити тог; Дрског Жвалавог Духовитог Лудог Деду Милана Флауту Ромеа Алцхајмера – Зета. Разболео се па уображава да је дете и хоће да прескочи балконску ограду, да бере вишње. Мени је сада 78 година и морам да држим закључана балконска врата, а по глави ми се мота већ 32 године иста мисао.“

— Милане, види што су лепе зреле вишње у другом дворишту! Збогом !!!

МУЖ

Кад год ми жена прође испред телевизора, хоћу да јој хитнем лоптицу у главу. Гледам тенис, финале, а она као грлица скакуће и суптилно се шепури. Жури да се спреми за излазак са другарицама. Има минђуше са перјем, браон руж и тегет хаљину. Има очи као Оља Ивањицки, само није сликарка, него је моја жена. Ја сам тенисер, барем сада. И она ми смета да играм.

Када оде, мени нешто није више до тениса. Ионако сероња губи. Идем да испразним пиво у клозету. Расквашен сапун стоји на умиваонику. Мирише на мокру шуму. Има црвену дугачку длаку на себи. Растежем длаку између прстију. Видим нас у плавој, дрвеној колиби у шуми са пуно сенки. Бацам длаку у клозетску шољу и пуштам воду. Излазим и вадим телефон из џепа.

## РОЂЕНДАНСКИ ПОКЛОН

Бројни гости, углавном деца у пратњи родитеља, пристизали су у дивно декорисану играоницу на прославу Мирелиног шестог рођендана. На позив родитеља Мирела би дотрчала срећна и задихана из ограђеног простора за дечију забаву и препуштала се примању честитки и поклона. Безуспешно је покушавала да се ослободи чврстих загрљаја и бесомучног цмакања њој углавном непознатих лица.

Деца су одмах јуришала у простор за забаву, под будним оком аниматора. Одрасле би прихватили Мирелини родитељи и смештали за столове у одвојеном делу играонице. Нека мања деца, уплашена због велике гужве и галаме, сигурност су тражила под скутима родитеља. Мирелин тата је тако на колену држао свог четворогодишњег сина Дарка и водио главну реч за централним столом.

У једном тренутку је са осмехом упитао окупљене да ли знају шта је поклонио Мирели? Док су они ређали: бицикл, књига, мобилни телефон, хаљина, капут и слично, он је самозадовољно одмахивао главом. Напокон су га молећиво упитали шта је то купио својој љубимици?

„Фудбалску лопту!“, одвратио је победоносно Мирелин тата, док су га присутни забезекнуто гледали.

„Жене фудбалери, што да не!? Ја сам човек широких, европских схватања“, наставио је самоуверено. Потом је упиљио поглед у све окупљене и процедио кроз зубе:

„Али ако неко буде купио мом Дарку лутку, кости ћу му поломити!“

*Иван Филиповић*

## UPPA DRUPPA

Спуштамо се поред ПМФ-а у сиви београдски дан.  
Купила си тепих-шара, сомотске панталоне и зелену ролку.

Нова гардероба, добијаш на тежини и поново почињеш да личиш на себе.

Јако сам те загрлио, драмим по обичају, док је теби било свеједно.

„Храбро ка опоравку“ је сада већ истрошена, излизана фраза коју си одавно фркнула у контејнер.

## ШУТЊА

На клупи у парку сједи старији пар. Клупа је знатно млађа од њих, то се јасно види. Сједе дуго и шуте дуго.

Онда старији господин њежно дотакне руку госпође и тихо каже:

„Можеш ли сада, молим те, шутјети о нечем другом?“

Осмијех благо прхне око жениних набораних усана и она једва примјетно климне главом.

Не окрећући главу, јер знао је добро што ће се догодити, то је игра у којој се правила одавно не мијењају, он каже:

„Хвала“, и осмијех дотакне и његове усне.

Сад обоје шуте о нечем другом.

*Живан С. Филиповић*

## ПРОМОЦИЈА

Писац се блажено осмехивао док је рецензент похвално говорио о његовом дару за писање и о његовим стиховима који дубоко урезани остају у срцима слушалаца.

Публика је жељно ишчекивала да чује толико хвалене стихове. Писац устаје, а публика га дочека аплаузом.

Писац гледа на сат и поче да се захваљује.

Публика је коначно схватила колико је сати!

*Фрањо Франчич*

## ПАХУЉЕ

Дебеле пахуље, као комади рашчешљане вуне падају у одсјај ноћи, небо се располови, страشان крик пресече сан, волео бих да зауставим време.

## МОРЕ

Са склопљеним рукама ослоњеним на кољена, сједио је на клупи на риви. Ускоро је требао аутобусом кренути натраг за Вараждин. Као и сваке године, одржавао је редовну љетну линију између Вараждина и Пага. Био је лијеп сунчан дан средине липња. Море се пресијавало на залазећем сунцу. Негдје у даљини чули су се галебови. Повремено би га обузела мисао о супрузи Катици која дома умире. „Опростите, хоћемо ли ускоро кренути?“, упита га дјевојка с ковчегом. „Да, ускоро“, рече он тромо. Будући да јој није ништа рекао камо да стави ковчег, она га је унијела у аутобус. „Хоћемо ли сад кренути?“, упита дјевојка након пет минута, изашавши из аутобуса. „Да, сад скоро“, рече он, загладан у море. „Мени се јако жури“ рече дјевојка. „Да, разумијем. Зар није море прекрасно?“, рече он и на час је погледа. „Па, је, али ми бисмо морали кренути“, рече опрезно дјевојка. „Како је красно, како је красно!“, рече возач. „Ја морам сутра бити у Загребу! Молим вас“, рече дјевојка. „Чиста љепота! Чиста љепота“, рече возач нетремице гледајући море. „Да“, рече дјевојка и сједне до њега.



## МАЛИ ЉУДИ

Ово је прича о Малим Људима. Живјели су у давна времена, и о њима нема остављених писмених предања. Зна се да су живјели у малом, удаљеном планинском селу. Били су сложни. Помагали су једни другима и тако опстајали. Били су усмјерени једни на друге у сваком погледу. И у добру, и у злу. Како су сви били мали растом, прозваше их „Мали Људи“. То име су задржали током цијелог свога постојања. Можда, јер им се свиђало, или је наглашавало њихову скромност. Растом су били мали, али су им дјела била велика.

Из природе су узимали само онолико, колико им је било довољно за опстанак. Брижно су је чували. Никада је нису онечишћавали својим отпадом, нити уништавали. Мали Људи су, заиста, били другачији од „Великих“ људи.

ЧОВЕК О ЧОВЕКУ И ЈОШ ПОНЕШТО  
ИЛИ  
РАЗНЕ МИСЛИ И КУЧИНЕ

I

Када човек у себи нагомила велику количину мисли, мора их се веома опрезно ослободити. Ако их задржи у себи, оне ће га убити. Ако их неопрезно и немилице испразни из себе, исто ће га убити. Како год, мисао, уствари, убија човека. Али ипак човек и не живи од мисли, већ од жеља до којих долази веровали или не, не размишљајући. Зато опрезно са мислима.

II

Несхватљиво је то створење човек. Има их који туђе ствари називају својима, друге сасвим непознате људе, својима, туђе жене, својима иако имају друге мужеве. Све што види њихово око називају својим, уопште се не трудећи да учине било какво добро дело, већ се само труде да што више ствари називају својима. Те и такве људе треба што даље држати од себе, такви су они бољи према вама и више вас цене и поштују. Тада и не помишљају да вас зову својим, али ако их пустите ближе, тиме су све гори, док ће вас на крају својатати као некакву своју ствар.

III

Човек целога свога живота у себи има чежњу и жудњу за променом. Та чежња за мењањем свега и свачега кад обузме људску душу, тера га на тражењу нечег новог. Онда то ново тражи и тражи, до саме бесвести. Кад

најзад и нађе нешто, смореног али срећнога лица, загледа се и боље осмотри то нешто. Тада схвати да то и није нешто, па чак можда није ни приближно оно што је толико тражио. Онда изнова крене да тражи, да мења ствари у себи и око себе, док на крају и не нашавши то нешто, дубоко издахнувши одлази да тамо у друге светове лута и тражи то нешто.

## НАТАЛИЈА, ГИРИЦЕ И ЦРНО ПИВО

Јури ка мени а ја слуђено гледам њене груди заробљене у розикастој мајици. Оставља виолину на клупу и припаљује томпус из којег се шири мирис чоколаде. Пружа ми распукли нар, шапуће „Ја сам Наталија“ и ситним корацима нестаје из паркића. Трчим за њом, нема је.

У „Касини“ наручујем гирице и криглу леденог црног пива – паклену комбинацију која помаже да је заборавим. До стана сам се одвлачим као пребијени пас и по навици излазим на балкон у пет по подне.

Завијају кола хитне помоћи, све више је света, све мање ваздуха у граду где сутон, после тањира гирица и црног пива, подсећа на црну виолинску кутију из које не допиру звуци сонате.

Чујем само језиви глас који надјачава сирене амбулантних, полицијских и ватрогасних кола: „Наталија, Наталија, Наталија...“

## СТАРИТИ СА ЊОМ

Тихо је од јутрос. Ти се још ниси пробудила, а осећам да си мирно спавала. Септембарска блага ноћ те спокојну спустила на моје груди, и ја не дишем. Не желим да прекинем твоје нечујно дрхтање, тај сан из којег ја излазим јачи и слободнији.

Тихо је. Најавили су ситну кишу за данас. Ослушкујем је у даљини, не би ли на време широм отворио све прозоре и продужио ти сневање над којим и ја живим.

Дуго смо ноћас седели. Ти си ме гледала у очи и танким белим прстима опипавала моје прве боре. Насмејао сам се и нежно ти склонио дланове са мог јесењег лица.

Знам, једног јутра ћеш се пробудити пре мене и спаковаћеш моје кофере. „Дошло је твоје време“, изговорићеш. Остарила си заједно са мном и нећу ти замерити. Зваћеш ме, и твој тихи зов умириће све године које смо поделили, нестаћемо онако како смо се и родили. Заједно, бледи, уз пар црвених суза.

Ја и моја верна Смрт.

## ДАНАШЊИ СВИЈЕТ

Када ум одгура разум а њихову раздаљину превладају емоције поларног карактера, на сцену ступа интелигентна емоционалност која у себи крије енормну моћ за креирање жељене стварности па данашња сувремена знаност у прилог томе тврди да простор више није тродимензионалан (даљина, ширина, висина), а нити је вријеме; прошлост, садашњост и будућност, већ да ми живимо у контексту мултидимензионалног, холограмског свијета гдје процес конструирања жељене стварности има свој учинак.

Наравно да га има јер холограмска пројекција те друге димензије створила је ласер управљања, па државотворност секуларне и лаичке државе префињено с лакоћом посеже у џепове својих грађана. Сними плаће, мировине, повиси цијену струје, плина... а након мјесец дана на телевизији јављају се тек неке стране агенције које без да су изградиле централу... далековод... нуде јефтинију струју, плин... а што је, ништа друго, већ од државе на лијепи начин допуштена пљачка својих грађана. Вођење, нас жедних, преко воде.

Ето, на самом почетку осамостаљења живимо у својој држави гдје су државне институције у функцији интереса данашњег пробисвијета. Постале су чип којим те стране и оне у наредби још захтјевније прекооцеанске агенције управљају њима и то на штету свога народа... А има ли лијека за то, богме има, има...

## ЗИМСКИ ПЕПЕО

Сломљено небо, сиво, сиво, бело. Мртва тишина. Као у последњем кругу пакла, небо плаче, ипак, нема суза, само патња и бол. Јецаји пригушено одјекују. Нежни снег лута по небу, полако додирујући топ тенка. Простирући се у недоглед, на белој земљи, мртве човекове машине. Разбацана тела војника покривена чистим плаштом. Сати, дани, месеци, године... Сунце је давно одвратило свој поглед са овог света. Бескрајна равница, тек понеки валовањ – давно покривен кратер – утисак мирног зимског језера. Нема траве, нема живота. Ни сунца ни месеца – само суморни пепељаста облаци. Нагли ветар носи пахуље преко поља. Мртво дрвеће, замрзнуте реке. Номади слећу у урушени град. Нема живота, нема људи. Будаласта створења! Њихова мржња им је донела уништење. Но, небо ће опет бити плаво. Сунце ће вратити свој поглед. Облаци мржње распашће се! Овај свет ће изнова дисати животом; али људи неће бити. Нема места за њих, нема потребе за њиховим отровом... Све што ремети природни ред изгореће, прећи у пепео и припасти облацима суда. Ах, зраци сунца већ обасјавају непрегледна, мртва, бела брда.

## БЕЛИ ОЧЊАК

Недавно ме је посетио мој стари добри пријатељ ЦЕК ЛОНДОН. Баш сам га се ужелео. Одувек смо били добри пријатељи. Сада није много причао, више се интересовао каква су данашња времена. Обазриво почех да му причам о садашњости. Колико год сам могао, прикривао сам истину. Па ипак, осетио је да нисам искрен. Само је промрмљао „Значи, није добро... А ја сам некада говорио *Браћо, биће добра, боља времена. Неће више бити господара и робова.*“ Осетио сам да је дубоко озлојеђен и разочаран. Он је био човекољубив борац за људска права, нарочито оних потлачених и понижених.

„Ја бих сада да идем“, рекао је тихо, устао, погледао ме сузним очима и једва изговорио „Збогом!“ Плашим се да то његово ЗБОГОМ значи да се више никада нећемо видети.



## ПОСЕГНУТИ

Не требаш се бојати мрака  
нити црне, најцрње ноћи.  
Не мораш вриштати док не останеш без зрака  
нити са стрепњом склапати очи.

Пјевала је и чекала. Доћи ће. Морао је. Није си могао помоћи. У овоме свијету, њеном свијету, није јој се могао одупријети. Ипак му није прилазила. Бојала се како ће посегнути за њим и понијети дио њега са собом. Уништити га.

Одувијек је тешко заспивао и тада су га чекале ноћне море. Будио се измучен. Уморан. Престрављен. Док му није почела пјевати. Тада је спавао миран. Спокојан. Сретан. Поред друге. Мислио је да је та друга разлог његова мирног сна. Њој то није сметало. И даље је пјевала. И даље је долазио. Ноћи су постале године. Када је спавао могла је видјети све. Прошлост. Будућност. Садашњост. Снове. Наде. Намјере. Све његово. Ноћас је први пута пожељела да није дошао.

„Мораш се боље заштитити!“, сестрино прекораванье тргнуло ју је из сна.

„Знам“, мукло је одвратила.

„Што си видјела?“, сестра је са занимањем упрла очи у њене.

„Заручио се“, одвратила је тихо. Поражено.

„Изгубила си“, ледено јој је одвратила сестра.

„Јесам“, глас јој је дрхтао.

„Хоћеш ли га сама преселити из свог свијета у мој? Или ћу ја?“, резигнирано је упитала сестра гледајући кроз прозор очима што су с лакоћом видјеле иза вела који дијели мртве од живих.

„Ти то учини“, замолила је тихо.

„Мислила сам да га волиш!“, сестра се подсмјехнула кутом усана.

„Волим га. Зато ти га и дајем. Бит ћеш бржа и безболнија од мене“, шапне.

„Увијек јесам!“, прихватила је и с лакоћом прешла из свијета који су дијелиле у онај у којем је нитко није могао пратити.

Након њеног одласка остала је сама. Размишљајући. Наговарајући се. Да посегне. Сада му ионако више не може наудити.

*Далибор Чершков*

## САСВИМ ОБИЧАН ДАН

Тихо јутро које мирише на честице беле магле. Обриси зграда и кафа на столу.

Након тога, одједном, сунце, живот буја, празник је. Златно сунце и лепо обучени људи, као оживљени словенски радио, господских и сеоских кућа. Вредно преподне.

Радост после ручка и мир. Жуто лишће трепери кроз прозор кухиње. Породични жагор.

Неколико трена потом, једна шетња кроз меморију, кроз пусти град и чисте улице у сумрак и тихо је опет. И онда изненада, сусрети на тргу, смех. Ципеле дају ритам улици. Ноћ се буди.

Први сусрет и кафа у модерном кафеу. Шетња поред биоскопа, када се пале лампе у улици где се заљубиш и напојиш филмским сновима.

Вечера и сусрет са старим другом. Нова пивница буди лепе идеје и нова решења свих тих судбина које се преплићу око тебе у реци гласова. Срећеш јабуку у лицу и упознајеш смех једне девојке. Јабука. Нина.

На крају чај ти прави друштво, а нити сећања, линије разних боја, сливају се у тај чај поред кревета. Сањам јабуку... када је загризем, будим се од њеног праска. Кувам кафу насмејан и окрећем њен број телефона.

## КАКО СЕ УДАЛА БАКА ЦИЦА

Ратно стање, четрес' прва, полицијски час. Моја мајка остала удовица са деветоро деце, а ја најстарија. Рекла сам први који ме буде хтео – удаћу се, само да помогнем мајци. Он држао књижару на Славији „Бранислав Нушић“. Ми смо тад живели на Душановцу и ја сам на Славији куповала свеске за млађу децу и заробљеничка писма. Он почесто затвори радњу па ме испрати до куће. Леп је био, висок, терао моду, звали га Енглеz. После пар месеци, у фебруару, правили смо веридбу. На грамофону се завртео валцер. Упитах га да заиграмо, он не хтеде, каже – не уме. Их, шмокљане! – излете ми, а он се страшно увреди.

Одем код мајке у кујну, и кажем – Мајко, ја раскидам веридбу, кад он сад овако диже нос, шта ће тек после да буде!? Немој, сине, кумим те Богом, шта ће свет да каже, него ај ти код њега и види како знаш да се измирите! Шта ћу... одем и пољубим га у врат, и он леже на руду... Прве брачне ноћи, ја чекам оно најгоре, он ништа. Ставим моју ногу преко његове, и питам га – Шта чекаш?! У зло доба пуче цев у зиду изнад кревета и поли нас 'ладном водом. Па ипак, изродили смо троје деце, и провели у браку више од пола века, Богу хвала.

## ОСТРВСКА ПРИЧА

На северној страни је заталасано море. Јужно се бедеми од мермера надовезују на природну ограду од брда и брежуљака. Град је досадно миран и заштићен. Улица дуж главног трга је само за шетњу аристократије. Знао је да му ту није место за игру, али немиран дух је тешко смирити. Потрчао је. Очешао се о статуу врховног божанства и померио је. Стражари су се распитали. Сазнали су име кривца. Казна ће бити брза и немилосрдна.

Цео град се окупио. Међу светом се појави његов мудри учитељ и стаде молити за опрост и живот дечаков. Рече да ће постати велики спортиста који ће светом пронети славу своје домовине. Послушали су га и рекли да ће живети уколико исправи штету. Дечак то и учини. Надљудска снага је наговештавала велика дела. Будуће године су то и потврдиле. Ненадмашни атлета је оправдао веру свог ментора. Награда за то беше статуа младића која је заменила божанску. Постао је легенда.

## ЖЕНИНИ ЗУБИ

— Немам два предња зуба — рече жена.

— Па шта!? Немам пара за зубара — узврати муж.

— А имаш пивце за живце! — цикну жена.

— Даћу ја теби зубара! — дрекну он. — Губи се у кревет!

Рано изјутра жена доноси мужу кафу у кревет и цвркуће умиљато:

— Мужичу, молим те, одведи ме код зубара. Ми-слим, кад будеш имао времена...

Овај јој одговори:

— Шта ћеш ког врага код њега — мени без зуб̄а више одговараш! А и теби. Колико видим, баш си весела од јутрос.

## ПЛАВЕТНИЛО

Сува душа је најбоља, зборио је чувени Хераклит; његови савременици звали га „мрачни“, а за мене је одувек био лучоноша. Сува душа – чиста душа, неукаљана опачином и неубијена животом, тако сам то ја разумео. И тога нисам могао да се не присетим кад сам данас крочио на улицу, јербо, као призване, узеле су да ме салећу све злости овог света. Сва наша беда, јад, чемер и ништавило, сручило се на мене као да се небо провалило, а ја сам немоћно ширио руке ка бескрају тражећи милост, благослов, било шта што би ме спасло сигурног краја, па макар грунуо одозго и прави потоп. Али чим ти рекох – а очито није требало то да кажем – провалише се небеса, и убрзо сам био мокар као црквени миш, а још је и грмело са свих страна, тако злокобно и сабласно као да нам се стварно ближи крај, и цепало ме на пола. Питао сам се да ли то нешто није у реду са мном или са атмосферским приликама – или са овим светом уопште? Ништа ми ту није било нормално. Али, онда сам се, миц по миц, ипак домогао неке олупине од буса која је клизила доле улицом, ка центру града, као Нојева барка. И ево ме сад на висини задатка – држим да би ми чак и велики Хераклит, мој лучоноша, мало позавидео – загледам се у небеско плаветнило једних топлих и чежњивих очију, очију које зраче исконском лепотом, и које као да су само на мене чекале, да ме освоје. И којим сам се онда свечано заветовао и чашћу и животом да ћу бити и њихов анђеол чувар и њихов витез и њихов слуга побожни и њихов роб. И којим очито ни киша, ни потоп, ни све сциле и харибде, и сви јади и све беде, и сви ужаси и све пропасти овога света не могу ништа.

## РАКИЈА

Старица је волела више да попије. Укућани су јој доносили ракију, али њој се осладило и желела је још... Међутим бојала се њихове реакције. Могла је да наточи у подруму по још коју, али...

— Буде ли се смањило ниво ракије у бурету, знаћу ко је то учинио... — више у шали рекао јој је син.

Он може сваки пут да мери колико ракије има..., мислила је старица. Дуго се премишљала шта да уради. Свакодневно је прала каменчиће и носила их у подрум. Точила би извесну количину ракије и у буре би убацивала каменчиће. Нико није обратио пажњу на њене излете, јер ниво ракије је у бурету остајао исти. Старица је из подрума излазила тетурајући се, али срећна.

Трајало је то извесно време до самог дана славе када је домаћин пред гостима хтео да се покаже са домаћом љутом. Наточио је на једвите јаде један литар, од преостале ракије није било ни кап.

Ово мора да је нека грешка помислио је. Нагнуо је буре на страну и кроз отвор су почели испадати каменчићи.

Чудне ли ракије, помислио је, у камење се претворило... Сустигла ме је казна што је мајци нисам дао да попије...



## БУДАЛПИНИСТА

Од лавине речи које би све у истом тренутку да изађу из мојих уста, остајем нем. Сваку реченицу која би да напусти сигурност мојих мисли и започне сопствени живот, заустављам и стављам на све већу гомилу, непрецизних и погрешних покушаја да опишем своје стање. Како описати свеобухватно, огромно, разарајуће разочарање у особе које ме окружују, а драге су ми? Најрадије бих променио Универзум, преселио се у други, у онај до којег да би се дошло треба проћи кроз бар дванаест суседних универзума.

Не знам какав је тај универзум, али је, надам се, другачији и сасвим сигурно далеко, стварно далеко. Како је све изгубило смисао, а разум и љубав никада и нису били ту, волео бих да сам...

У ствари, и све ово што сам до сада написао треба ставити на врх гомиле, забости као заставу да се вијори на ветру будалаштина.

Још само да направим селфи и овековечим тренутак када сам стигао на врх сопствене глупости, што и није био некакав посебан напор, стаза је широка и лепо уређена. Свако би могао да понови тај подвиг.

Ово би се могло схватити као златовез на мојој застави и како је слика сада савршена, престаћу да пишем и нећу ништа више додавати.

## ОДЕЉЕЊЕ ПЕСНИКА

Сећам се... опет јој је позлило, а таман је кренуло на боље... Моја нана, која ми је и даље у мислима, окренута је зиду, одбија да једе и да прича. Кад некад хоће да прича, онда прича неке приче из прошлости, ја их немо слушам. Толико невероватних ствари исприча да ја верујем да су приче истините, али нема никог да потврди тачност јер су приче биле скриване целог века. Породичне тајне, напоскон их има и наша породица, а ја сам их чула и запамтила.

Послали су је у болницу, идем да је посетим. Неуроблок. Какви људи! Позната ми је она плава дебела жена, она је из нашег села. Дође увек на Одељење кад осети да јој није добро. Понесе са собом своју свеску са песмама, чита свима. То је лек. Гледам у моју нану, она прича са том женом-песникињом. Разумеју се и радују сваком сусрету.

Кад сам била мала, стекла сам страх од пијаних и лудих људи. Једна пијана жена урлала је у кројачкој радњи, коју је држао отац моје другарице. Нас две мале девојчице смо се сакриле под огроман дрвени кројачки сто и тако шћућурене дрхтале смо при помисли на шта је све спремна пијана и луда жена.

Ту, на Одељењу, посматрам људе, не бојим се тих људи. Мислим да сви они по мало пишу песме. Они су у мојој причи, не знам да ли сам ја у њиховој.

## ПОВРАТАК

Никада нисам мислила да ћу се тако радо враћати мјестима од којих сам некад тако сурово бјежала.

Одлазила сам, окретала главу од њих, заборављала све у вези с њима, заклињала се да сам ту посљедњи пут. Потиснула сам сјећања, мирисе, укусе, боје. Заборавила сам неке људе, дио живота који смо дијелили, лијепе догађаје, обећања.

И само су још ријечи ту. Муче ме, боле, раздиру. Не дају ми мира док не изађу ван. Тијесно им је у мојој глави, траже ширину бијеле хартије.

А ја сам изгледа осуђена да памтим. Да носим у себи слике којих једино могу да се ослободим када их претворим у ријечи. Онда поново постају живе. Онда ме поново тјерају да се сјећам, да плачем, да уздишем, да се смијем, да опраштам. И добро је што је тако. Након такве катарзе јасније видим. Исцури из моје душе све оно што је трује, нестане бол који је раздире. А кад га поново осјетим, опет се спремам за ново путовање. На још једно од толико мјеста која ми некад нису значила ништа.



## АУТОРИ

**Агић Славица** (1958, Бачка Паланка); пише поезију, прозу, афоризме, сатиру и песме и приче за децу; објавила је збирку поезије „Башта живота“; заступљена у антологијама и зборницима; живи у Бачкој Паланци.

**Алексић Срећко** (1972, Београд), економиста; објавио збирке поезије: „Јутро” (2003), „Дивља огњишта” (2006), „Сломљени змај” (2009), „Сулуди трен” (2015), „Тишина коју наслућујем” (2017); заступљен у антологијама и зборницима; сарађује са часописима; превођен на седам језика; вишеструко награђиван; живи у Београду.

**Алексић Снежана** (Београд), пише кратке приче; објавила је књиге „Одлазак 5.“ (краћи роман) и „Поглед из другог угла“ (збирка прича); заступљена у зборницима; живи у Београду.

**Апро Данијел** (1985, Нови Сад), новинар, политиколог; пише кратке и сатиричне приче; објавио романе „Телепапатија“ (2015) и „Гари“ (2016) и збирку жанровски хибридних прича „Реборнео – Проза једне сезоне монсуна над Индонезијом“ (2015); заступљен у зборницима; сарађује са часописима; награђиван; живи у Новом Саду.

**Арсенијевић М. Александар**, пише кратке приче, поезију и прозу, хаику; објавио је „Мишљење љубави“ (поезија, 1991), „Обојимо Васкрс Господњи“ (2009), „Јеванђеље за децу“ (проза, 2010), „Свети краљ Владислав“ (2016), „Свети краљ Драгутин“ (2016); заступљен у антологијама; заступљен у бројним зборницима поезије и прозе; преводилац четрдесетак књига (са енглеског и руског); аутор текстова у периодици, зборницима, монографским издањима; превођен на руски, француски и енглески језик; вишеструко награђиван; живи у Београду.

**Арсид Смиља** (1958, Горњи Романовац код Сурдулице), правник; пише песме, хаику и приче; књиге песама: „Земљо“

(2010), „Боје ветра“ (2011), „Незаборав“ (2011), „Небесно ткање“ (2012) и „Прегршт сунца“ (2012); пише на српском и енглеском; песме су јој превођене на италијански, румунски и јапански; заступљена у великом броју зборника и антологија у Србији, Италији, Румунији, Хрватској, Канади и Јапану; награђивана у земљи и иностранству; живи у Новом Саду.

**Аћимовић Трпески Биљана** (1978, Београд), дипломирани правник; пише песме и приче; објавила збирке прича „Приче из шоље” и „Рег ти”; заступљена у зборницима; живи у Београду.

**Бабић Владан** (1972, Београд), дипломирани електроинжењер; пише кратке приче и песме; заступљен у зборницима; сарађује са часописима; живи у Београду.

**Бандука Јововић Милојка** (1951, Сарајево), наставник српскохрватског језика; пише песме, афоризме, епиграме, хаику песме, приче и дечију поезију; објавила три књиге поезије: „За и против“, „Запали свијећу“, „Колијевка гавранова“ и две књиге епиграма и афоризама: „Скривено звоно“ и „Меку душу сви мијесе“; сарађује са часописима; заступљена у преко педесет зборника и неколико антологија; награђивана; живи у Подгорици.

**Баришић Габријел** (1975, Славонски Брод), дипломирао на Педагошком факултету; пише кратке приче и поезију; објавио је две књиге поезије: „Први глас наше нове опсјене“ (2006) и „Надомјестак за невиност“ (2011); награђиван; живи у Славонском Броду.

**Басор Вера** (1974, Требиње), дипломирани инжињер индустријског инжењерства; пише кратке приче, поезију и есеје; објавила је збирку поезије „Лутајући мириси“ (2015); живи у Београду.

**Башановић Марковић Жељка** (1973, Београд), пише кратке приче; заступљена у зборницима прича; живи у Београду.

**Бене Викторија** (1984, Београд), завршила мастер на филозофском факултету; пише кратке приче; заступљена у зборницима прича.

**Бецић Владимира**, пише кратке приче.

**Бибић Шаботић Мирсада** (1966, Пећ), дипломирани филолог, професор матерњег језика и књижевности; пише кратке приче, песме, приповетке, есеје, драмске текстове и романи; објавила је књиге: „Мајко, зашто?“ (роман), „Жад“ (збирка песама), „Немири“ (збирка приповедака), „Драме“ (збирка драмских текстова); заступљена у зборницима; сарађује са часописима; вишеструко награђивана; живи у Рожајама.

**Бибин Милорад** (1951, Меленци), машински техничар у пензији; пише кратке приче, песме, песме за децу, афоризме; објавио је пет књига афоризама, три књиге поезије за децу, књигу песама, књигу хаику песама, књигу кратких прича; заступљен у преко сто зборника; сарађује са часописима; вишеструко награђиван; живи у Зрењанину.

**Божичковић Радуловић Данијела** (1968, Вршац), дипломирани педагог; пише кратке приче и прозу; објавила: „Звездана приче“ (у два издања, збирка кратких прича, 2009), „Имате ли чудне снове“ (роман, 2010), „Сочно и Опоро --- : --- П. С. Поверљиво“ (збирка прича, 2013), „Под кожа“ (на македонском језику, 2014), „У страху је велики страх“ (роман за децу, 2014), „Чипка и чоколада“ (коауторска књига са Антилиетом Живковић и Станком Холцером, 2015), „Буди безобразно лепа“ (збирка песама, коаутор са Антилиетом Живковић, 2016); заступљена у преко четрдесет зборника; сарађује са часописима; награђивана; члан је Удружења књижевника Србије; живи у Петровцу на Млави.

**Бојовић Ивана** (1972, Зајечар), професор српског језика и књижевности; пише кратке приче; сарађује са часописима; живи у Земуну.

**Боснић Вељко**, пише кратке приче; живи у Свилајнцу.

**Букарић Енсар** (1968), дипломирани инжењер машинства; сарађује са часописима; заступљен у зборницима прича; живи у Горњем Вакуфу.

**Васиљевић Данијела** (1976); пише кратке приче и песме; објавила: „Изнад падине изломљених кровова“ (приче, 2011), „Снага росе“ (песме, 2013); награђивана; живи у Смедеревској Паланци.

**Вељковић Оливер** (1972, Ниш), пише кратке приче, прозу, филмску анализу и критику; објавио је роман „На чету“; сарађује са часописима; заступљен у зборницима; живи у Нишу.

**Веселинов Илија** (1958, Острово), физиотерапеут; пише кратке приче и афоризме (егоцинизме); сарађује са часописима; заступљен у зборницима; награђиван за приче и афоризме; живи у Смедеревској Паланци.

**Вигњевих Марко**, пише кратке приче; заступљен у зборницима кратких прича; живи у Београду.

**Видаковић Трн Бранислав** (1980, Рума), дипломирани правник; пише поезију и кратке приче; заступљен у зборницима; живи у Руми.

**Влајковић Милан** (1949, Појате – Тићевац), социјални радник; пише кратке приче и монодраме; објавио књиге: „Балкански вигвам“ (сатиричне приче), „Не, зовем се Павле“ (аутобиографске приче), „Пас“ (монодрама), „Избори у балканском вигвamu“ (сатирични играказ), „Време поздера“ (аутобиографске приче); живи у Параћину.

**Влаових Јелица** (1957, Херцег-Нови), дипломирани економиста; пише песме за децу и приче; заступљена у зборницима; живи у Београду.

**Војмирових Наталија** (1971, Београд), новинар; пише приче и песме; објавила је две збирке песама „Град“ (2016) и „Сенке на зиду“ (2017); сарађује са часописима; заступљена у зборницима и антологијама; живи и ради у Београду.

**Војиновић Јегдић Бранка** (1962, Пљевља), пише поезију, поезију за децу, хаику, прозу, афоризме, сатиричне приче, приказе књига; објавила је „И тамо ме има“ (поезија, 1999) и „Писма балканских жена“ (2014); сарађује са часописима; заступљена у зборницима; хаику поезија јој је преведена на многе језике и заступљена у више светских антологија; вишеструко награђивана; живи у Подгорици.

**Вранеш Илија** (1972, Нови Сад), дипломирани економиста, комерцијалиста; пише кратке приче; заступљен у зборницима; живи у Новом Саду.



**Вујовић Марија** (1940, Книн), професор књижевности у пензији; пише кратке приче и песме; објавила књигу прича и песама „На крилима сећања“ (2014); сарађује са часописима; заступљена у зборницима; живи у Бечеју.

**Вучић Весна** (1978), професор информатике; пише приче и песме; заступљена у зборницима кратких прича; живи у Зрењанину.

**Гавриловић Зорана** (1967, Лесковац), дипломирани правник; пише кратке приче; објавила књигу „Кестенова fuga“ (2009) као и више електронских књига; заступљена у зборницима; живи у Београду.

**Гајић Наташа**, пише кратке приче; заступљена у зборницима; живи у Брчком (Дистрикт БиХ).

**Гаћина Иван** (1981, Задар), магистар инжењер рачунарства; пише песме, кратке приче, афоризме, хаику и рецензије књижевних дела; објавио две збирке песама: „Тебе тражи моја рима“ (2014) и „Творац Мисли / Пролазник у ноћи“ (2015); сарађује са часописима; заступљен у преко сто двадесет зборника поезије и прозе; поезија му је превођена на десетак језика; вишеструко награђиван; живи у Задру.

**Гверић Коркут Инес** (1970, Бањалука), специјалиста психијатрије; пише кратке приче и приповетке; заступљена у зборницима; живи у Загребу.

**Георгиев Елизабета** (1975, с. Смиловци, Димитровград), дипломирани филолог српског језика са јужнословенским језицима; пише кратке приче; пише на српском и бугарском језику за одрасле и децу; сарађује са часописима у Бугарској и Србији; живи у Смиловцима.

**Голднер Бранислав** (1936, Шабач), доктор медицинских наука; објавио је књиге: „Чешљеви за маглу“ (2005, роман), „Голубије село“ (2007, збирка приповедака), „Висибаве“ (2008, роман), „Опсидијан“ (2008, роман), „Приче из докторске торбе“ (збирка прича, 2009), „Добро јутро“ (2010, збирка приповедака), „Приче животног тренутка“ (2010), „Кад су зоре осветале црвено“ (2011, роман), „Непредвидиви сусрети“ (2011, приповетке), „Трећепозивци“ (2012, роман), „Плава сова“ (2012,

збирка приповедака), „Момчило Гаврић најмлађи каплар на свету” (2013, роман), „Мозаик живота” (2014, збирка приповедака), „Дрхтаји” (2014, кратке приче), „Страдања Генерала Данонона” (2015, роман), „Плава боја бола” (2016, збирка прича и приповедака), „Јана” (2017, роман); сарађује са часописима; заступљен у зборницима; вишеструко награђиван; члан Удружења књижевника Србије; живи у Београду.

**Грбовић Наташа** (1995, Ваљево), студент педагогије; пише кратке приче; сарађује са часописима; живи у Новом Саду.

**Дамњановић Игор Браца Диб** (1989, Београд), пише афоризме, песме, приче, драме, хаику; радове објављује у Србији и иностранству; сарађује са бројним часописима; заступљен у више зборника; превођен на енглески, руски, румунски, турски, мађарски, македонски, немачки и бугарски; вишеструко награђиван.

**Дамњановић Д. Славица** (1952, Стапар, општина Сомбор), завршила ВЕНШ; пише приче и песме; заступљена у зборницима; живи у Бачкој Тополи.

**Делић Нермин** (1995, Бугојно), студент медицине; објавио је „Окрутне миљенице“ (е-књига, 2012), „Пјесникове бјелине“ (2013) „Рустемов ах“ (2014); заступљен у зборницима; вишеструко награђиван; превођен на словеначки, македонски, италијански и енглески језик; живи у Сарајеву и у Винцу.

**Димитријевић Маргинов Биљана** (1944, Башаид код Кикинде), дипломирани економиста; пише приче, песме и афоризме; објавила је „Осмех кроз сузе“ (збирка приповедака), „Печати судбине“ (роман), „Породице из старог краја“ (роман), „Проклетство недужних“ (роман); сарађује са часописима; заступљена у зборницима; живи у Зрењанину.

**Додеровић Зоран** (1960, Нови Сад), пише кратке приче, афоризме и хаику; књига хаикуа „Заструпљена река” (2000); коаутор је књига „Раскршће ветрова” (2003) и „ПреЗЕНТ анегдоте (2006); уређивао часопис „Хаику момент”; заступљен у бројним часописима, зборницима и антологијама; награђиван; живи у Новом Саду.

**Драгаш Мирна**, пише кратке приче.

**Драгишић Драгиња Мија** (Сисак), дипломирани технолог и туризмолог; пише кратке приче и романе; објавила је роман „Хроника њене младости“; сарађује са часописима; заступљена у зборницима; превођена на шведски; награђивана; живи у Бањалуци и Београду.

**Драгомировић Дејана** (1998, Смедерево), студент Саобраћајног факултета; пише кратке приче; објавила књигу „Твоји трагови“ (2017); живи у Смедереву.

**Думичић Доната** (1971, Зеница), дипломирани правник; пише кратке приче; објавила књиге: „Рејхана која то није“ (2007) и „Трагови смисла“ (2016); заступљена у зборницима; живи у Рабу.

**Ђапо Мирјана** (1950, Смедерево), професор српског језика и књижевности у пензији; пише кратке приче, поезију, прозу, романе; објавила је књиге „У бунилу“ (поезија), „Клупа за тиху рају“ (приповетке), „Тумарање по егу“ (поезија), „ElySION“ (роман) и „Пут у седиште бајке“ (књига прича за децу); „Лепе и ружне речи“ (књига за децу); „Графити по засторицама душе“ (поезија и проза); „Таласање по сувом“ (афоризми); „И ви сте ту“ (афоризми); „Сећања – наслеђе прошлости“ (роман), „У потрази за лепотом и смислом писане речи“ (прикази); сарађује са часописима; заступљена у зборницима и антологијама; превођена на македонски, словеначки, италијански и енглески језик; вишеструко награђивана; члан је Удружења књижевника Србије; живи у Брчком.

**Ђелиловић Емина** (1989, Травник), магистрирала на Филозофском факултету; пише кратке приче и поезију; објавила збирку поезије „Овај пут без историје“; награђивана; сарађује са часописима; живи у Витезу.

**Ђерић Нинослав**, пише кратке приче.

**Ђорев Борис**, пише кратке приче, живи у Сарајеву.

**Ђуг Јасна** (1956, Лукавац), пише кратке приче и поезију; објавила три збирке поезије: „Ријечи иза шутње“, „Небо изнад облака“ и „Између јаве и сна“; заступљена са песмама и кратким причама у преко тридесет међународних збирки; сарађује са часописима; живи у Тузли.

**Ђукић Боровој** (1953), издавач; пише кратке приче; заступљен у зборницима; живи у Новом Саду.

**Ђурић Даница** (1962, Ситник код Коњица), пише кратке приче, песме, песме за децу, романе, поетску прозу; објавила је: „Сто једна песма, сто један сан“ (збирка песама), „Ризница бисерног сјаја“ (збирка песама), „Цвет из камена“ (роман), „По вјери и крви“ (роман), „Дани детињства“ (збирка песама за децу), „Човек, пруге и возови“ (књига поетске прозе); живи у Лајковцу.

**Ђуричковић Милутин** (1967, Дечани) доктор књижевних наука; песник, прозни писац, књижевни критичар и новинар; објавио и приредио више од 50 књига различитих жанрова за децу и одрасле; добитник више награда и признања; превођен на више страних језика; живи у Београду.

**Ераковић Драгиша** (1951, Ниш), пише кратке приче, песме и афоризме; објавио је књиге песама: „Задужбине“, „Перивој љувезни (Врт љубави)“, „Пијана времена“, „Азбучник православних манастира на тлу Србије“, заједничку књигу „Дружење са вековима“ (заједно са Ј. Ђурић и М. Митковић), „Азбучник српских православних манастира ван Србије“, „Графити живота“, „Душа светлости“; заступљен у више од сто педесет зборника поезије и кратке приче и неколико антологија; превођен; живи у Нишу.

**Ердељановић Цурк Славица** (1954, Ниш), магистар примењених уметности; пише поезију, прозу и романе; награђивана; живи у Нишу.

**Рим Живковић Љиљана**, археолог; пише кратке приче; објавила је неколико књига, под својим именом и псеудонимима; објављује у часописима; заступљена у зборницима; члан је Удружења књижевника Србије; живи у Београду.

**Жупановић Миленко** (1978, Котор), дипломирани поморски инжењер; пише кратке приче и поезију; објавио „Онај који је ходао по води“ (збирка прича, 2010), „Бокелски мученици“ (2015), „Мартири“ (књига поезије и прозе, објављена на италијанском језику), неколико збирки поезије је објављено као електронска књига; збирка поезије му је објављена 2016. године у САД, у оквиру пројекта „Poems for all“; заступљен у зборницима; сарађује са часописима, блогovima и сајтовима; живи у Котору.

**Зарић Светлана** (1999, Чачак), ученица четвртог разреда гимназије; пише кратке приче; живи у Ивањици.

**Зенг Бранка** (1955, Панчево), кројачки радник у пензији; пише поезију и прозу; објавила три збирке поезије „Сунцокрет” (2010), „Михољско лето” (2011) и „Још искри у оку”; сарађује с књижевним часописима; заступљена у зборницима поезије, прозе и прича; награђивана; живи у Панчеву.

**Зомарић В. Ранко** (псеудоним) (Крагујевац), пише кратке приче које објављује под псеудонимима.

**Игњатовић Нивес** (1993, Ужице), апсолвент светске књижевности; пише кратке приче и поезију; сарађује са часописима; живи у Београду.

**Игњатовић Кнежевић Миљана** (Пирот), завршила је Филозофски факултет; пише кратке приче, песме, песме за децу и романе; објавила је збирке песама: „Градови са оне стране пута“, „Верижњача за душу“, „Разломљена времена“, „Бубама-ра“, „Искре духовности“ и „Искре мудрости и сећања“, збирке песама за децу: „Сви смо деца“ и „Најлепше доба“, романе: „Игра судњег дана“, „Време после времена“ и „Анатомија страха“; сарађује са часописима; живи у Нишу.

**Илић Маријана** (1959, Београд), дипломирала филолог (енглески језик и књижевност); пише кратке приче и песме, сарађује са часописима; живи у Београду.

**Илић Слободан** (1953, Ниш), доктор медицинских наука, специјалиста нуклеарне медицине и психијатрије; пише кратке приче, хаику и вака поезију; заступљен у зборницима; награђиван; живи у Нишу.

**Јаковљевић Биљана** (1973, Београд), професор историје; пише кратке приче; живи у Београду.

**Јанковић Небојша** (1996, Жабал), студент географије; пише приче, песме, афоризме; издао електронску књигу афоризама; заступљен у зборницима; сарађује са часописима; награђиван; живи у Жабљу.

**Јанковић Оливер** (1957, Београд), дипломирани филолог; пише поезију, прозу, афоризме, драме и радио драме за децу и одрасле и књижевну критику; објављене књиге: „Мит и завичај“ (монографија, коаутор, 2000), „Морска звезда“ (приче

за децу, 2000), „Распродаја душе“ (приче, 2005), „Глас ствари“ (песме за одрасле, 2008), „Талија и Мелпомена“ (песме за одрасле, 2010), „Два реквијема и прегршт живота“ (песме за одрасле, 2015), „Мајор Гавриловић“ (монодрама, 2001), „Најважнија унука на свету“ (монодрама за децу, 2001), „Дискреција загарантована“ (монодрама за одрасле, 2007); живи и ради у Београду.

**Јелић Вера** (1948, Крагујевац), просветни радник; пише кратке приче и поезију; заступљена у десет зборника прича и у око двадесет зборника поезије; награђивана; живи у Крагујевцу.

**Јеличић Ружа**, пише кратке приче.

**Јовановић Жељко Желе** (1989, Крагујевац); пише сатиричну и социјалну поезију и прозу, поезију и прозу за децу, афоризме; сарађује са часописима; заступљен у зборницима; награђиван; живи у Крагујевцу.

**Јовановић Петар** (1950, Лесковац), психолог и педагог; пише афоризме, песме, приче; објавио је књиге: „Како васпитавати дијете“ (1988), „Да директоре“ (афоризми, 1989), „Мало цака наших ђака“ (афоризми, 1990), „Како учити“ (1991), „Родитељи и дете“ (1995, 1996, 1997, 1998), „Да пукнеш од смеха“ (афоризми, 2002) и „Савети психолога“ (2006); превођен је на румунски језик; заступљен у зборницима; сарађује са часописима, награђиван; живи у Београду.

**Јовановић Смиљка**, пише поезију и прозу; живи у Шапцу.

**Јовановић Сања**, пише кратке приче.

**Јовичић Јелена** (1988, Београд), апсолвент на Филолошком факултету; пише кратке приче; заступљена у зборницима; живи у Београду.

**Јокић Перица** (1962, Витина), дипломирани професор књижевности; пише кратке приче, сатиричне приче, афоризме, драме, романе; објавио једанаест књига: „Паметнији попушта“ (афоризми, 1996), „Ти си мој геније“ (роман у балади, 1996), „Доручак за Ему“ (драма, 1997), „Тачно у подне“ (антологија радио афоризма, 1998), „Лифт“ (драма, 1999), „Причам ти причу“ (сатиричне приче, 2013), „Искуства Роберта Ниманија“ (сатиричне приче, 2014), „Огледи Роберта Ниманија“ (сатиричне

приче, 2015), „Свемирски дневник“ (роман, 2015), „Строго за јавност : афоризми и закони“ (2016) и „Изразито добре приче“ (сатиричне приче, 2017); сарађује са часописима; заступљен у бројним зборницима и антологијама; награђиван; превођен на руски, енглески, словеначки и македонски језик; живи у Бера-нама.

**Капетановић Мирјана** (1959, Коњиц), новинар у пензи-ји; пише кратке приче, романе и приповетке; објављене књиге: „Галеша“ (прича, 1997), „Вегетаријански кухар са упутама из ајурведске медицине“ (1999), „Галеша“ (роман, 2004), „Прича-ло се по Херцеговини“ (збирка прича, 2007), „Моја Радава“ (аутобиографски роман, 2008), „Лазар Драљача – последњи богумил“ (биографија, 2009), „Олуја љубави“ (љубавни роман, 2011), „Приче испод Прења“ (збирка прича, 2013), „Љубавне у првом лицу једнине“ (збирка прича, 2014); сарађује са часописима; заступљена у зборницима; вишеструко награђивана; жи-ви и ради у Коњицу.

**Кљајић Горан** (1955, Чапљина), пише афоризме и кратке приче; оснивач сатиричника „Носорог“; објавио десетак књига; приредио више зборника сатире; заступљен у зборницима; жи-ви у Бањалуци.

**Ковачевић Савић Маја** (1972, Београд), правник; објавила роман „Можда си то била ти, Ангелина“ (2017). Живи у Београду.

**Коврлија Катица** (1957, Мрежнички Брест), професор хрватског језика; пише кратке приче и песме; објавила је збир-ке песама: „Свјетиљка дана“, „Снокрадице“, „Пелин спознаје“, „Лутка у излогу“, „Говор“, „Криљак од кажуна“; прозне књиге: „Лицитарско срце“, „Кућа за птице“; сарађује са часописима; заступљена у зборницима; живи у Бјеловару.

**Косановић Ђуро** (1978, Београд); пише кратке приче; са-рађује са часописима; заступљен у зборницима и антологијама; живи у Немачкој.

**Котур Биљана** (1972, Новска), пише кратке приче, пое-зију и бајке; објавила је две збирке поезије „Ветровање“ и „Ис-поведница“ и књигу бајки „Кажеш да су ово бајке“; награђива-на; заступљена у зборницима и антологијама; живи у Београду.

**Крстић Зоран** (1963, Загреб), портир – телефониста; пише кратке приче, поезију, прозу и романе; сарађује са часописима; заступљен у зборницима; награђиван; живи у Крапинским Топлицима.

**Лагунцин Немања** (1987, Кикинда), дипломирани правник; пише кратке приче и поезију; објавио збирку поезије „Вешала сунцокрета” (поезија, 2007); заступљен у зборницима; живи у Новом Саду.

**Лазаревић Миодраг Мио** (1954, Пожаревац), васпитач; пише кратке приче, афоризме, хумор, сатиру, прозу, поезију и драмске текстове; објавио је десет књига афоризама и кратких прича, неке од њих су: „Биће боље и друге приче” (афоризми), „Лумперајка од пролетаријата” (приче), „Сјај у глави” (афоризми), „Приче из торбе од скаја” (кратке приче), „Назад у боље сутра” (афоризми); сарађује са часописима; заступљен у зборницима; награђиван; живи и ради у Пожаревцу.

**Лекић Ивана** (1973, Параћин), дипломирани хемичар опште хемије; пише кратке приче, песме и романе; заступљена у зборницима кратких прича; живи у Параћину.

**Леон-Ћитић Душан** (1985, Ужице), мастер-инжењер организационих наука; бави се писањем и превођењем; заступљен у зборницима, сарађује са иностраним сајтовима; сарађује са часописима; живи у Ужицу.

**Љубисављевић Александра** (1971, Смедерево), професор српског језика и књижевности; пише песме и прозна дела, као и песме за децу; живи у Смедереву.

**Љубичић Зоран** (1962, Ужице), дипломирани инжењер електротехнике; пише кратке приче; објавио збирку кратких прича „Читање са усана“ (1993); заступљен у зборницима кратких прича; живи у Амстердаму.

**Максимовић Ивана** (1998, Београд), студент Филолошког факултета; пише кратке приче; живи у Београду.

**Максић Славица** (1957), доктор психолошких наука; пише кратке приче, научне монографије, белетристику, путописе, песме; сарађује са часописима; заступљена у зборницима; живи у Београду.



**Малешевић Јасмина** (1962, Београд), доктор ветеринарске медицине; пише прозу и поезију; објављене књиге: „Рођени из исте смрти” (поетски дијалог о љубави, 1990), „Скарабег” (поезија у прози, 1992), „Адаме не љути се” (проза, 2001), „Јади младог анђела” (поезија, 2010), „Дневник урбане сирене” (поетски роман, 2013), „Чарна шума” (поезија у прози, 2014), „Мачкасте приче” (књига за децу, 2015); заступљена у зборницима; члан је Удружења књижевника Србије; награђивана; живи у Београду.

**Манић Горан** (1961, Пирот), електричар; пише кратке приче, песме и романе; објавио две збирке прича, збирку песама и два романа; сарађује са часописима.

**Марин Б. Данко** (1965, Сремска Митровица), пише кратке приче, поезију, сатиру, хаику, афоризме, политичке текстове и пратеће хаибуне; објавио три књиге: „Модрило неба” (хаику збирка), „Тело ми је борбена машина” (поетски триптих) и „Песме, пјесма и кафански зен” (триптих песме и приче); заступљен у зборницима; превођен (хаику); живи у Новом Саду и Мартинцима.

**Марић Александар** (1984, Озаци), официр; пише кратке приче и песме; заступљен у зборницима; вишеструко награђиван; живи у Панчеву.

**Марковић Жељко** (1961, Мазоча код Фоче), дипломирани економиста; пише кратке приче, афоризме, хаику, и епиграме; објавио две књиге афоризама „Истина о нама“ (2011) и „Народе, извини!“ (2016); заступљен у зборницима; награђиван; живи у Чачку.

**Марко-Мусинов Снежана** (1958, Падина), студирала енглески језик и књижевност, административни техничар – компјутерски оператер; пише кратке приче, песме за децу и одрасле, афоризме, критичке осврте; заступљена у преко шездесет зборника; превођена на енглески, арапски, словачки; вишеструко награђивана; живи у Земуну.

**Мартиновић Р. Слободан** (1965, Лазаревац), доктор правних наука и дипломирани дефектолог; пише кратке приче, поезију, афоризме, хумореске и драмске текстове; објавио две збирке песама „Једноставне песме“ (2004) и „Јасне ствари“,

(2016); објавио око тридесет стручних књига; сарађује са часописима; заступљен у зборницима; награђиван; живи у Лазаревцу.

**Махафи (Mahaffy) Драгана**, пише кратке приче.

**Мијајловић Душан Адски** (1953), пензионер; пише кратке приче, прозу, поезију, приче и песме за децу, хаику, сатиру, књижевне приказе и новинске текстове; објавио збирке песама „Несаницом до истине“ и „Једино признајем своје распеће“, збирке прича „Калигула на кестеновом листу“, „Трошење сна“, „Трошење страха“ и „Трошење (не)моћи“, збирку хаику поезије „Крчаг за росу“, неколико жанровских новела и преко хиљаду и осамсто жанровских прича; заступљен у антологијама и зборницима; сарађује са бројним часописима; награђиван преко сто пута; живи у Нишу.

**Мијовић Милосава** (1954, Грачаница код Андријевице), дипломирани филолог; пише песме и приче за децу и одрасле; објавила десетак књига, углавном песама и прича; сарађује са часописима; заступљена је у многим читанкама за основну школу; награђивана; живи и ради у Београду.

**Миленковић Драгица** (Књажевац), лекар; пише приче, песме и афоризме; заступљена у многим зборницима; сарађује са часописима; објавила књигу песама „Шапутања душе“ (2002); вишеструко награђивана; живи у Минићеву.

**Милетић Милица** (1955, Вишеград), магистар менаџмента; пише прозу, поезију и прозу за децу; сарађује са часописима; заступљена у зборницима и антологијама; превођена на енглески; награђивана; живи у Стокхолму.

**Миливојевић Милен** (1943, Драјинац код Сврљига), новинар и наставник српског језика у пензији; пише кратке приче, поезију, сатиричне текстове и афоризме; објавио је четрнаест књига поезије, девет књига афоризама, књигу сатиричне прозе; сарађује са часописима; заступљен је у антологијама афоризама; превођен на руски, македонски и баскијски језик; вишеструко награђиван; члан је Удружења књижевника Србије; живи у Бору.

**Милићевић Ана**, пише кратке приче.

**Милојковић Владимир** (1978, Суботица) дипломирао на Педагошком факултету на катедри за уметничке предмете из области визуелне уметности; пише кратке приче; заступљен у зборницима; сарађује са часописима; вишеструко награђиван; живи у Суботици.

**Милосављевић Љиљана** (1952, Београд), архитектонски техничар; пише кратке приче и поезију; објавила књиге љубавне поезије „Постојбина срца“ (2007) и „Небо у реци“ (2013); сарађује са часописима; заступљена у зборницима и антологијама, како домаћим тако и страним; превођена на енглески, француски, немачки, бугарски и пољски; вишеструко награђивана; живи у Смедеревској Паланци.

**Милошевић Мирјана** (1956, Крагујевац), дипломирани филолог; пише кратке приче, есејистичку прозу и приповетке; објавила збирку приповедака „Соната за гугутку“; заступљена у зборницима; сарађује са часописима; награђивана; живи у Крагујевцу.

**Митковић Смиља** (1952, Јелашница, код Ниша), дипломирани филолог; пише кратке приче, песме, есеје и приказе; сарађује са часописима; заступљена у зборницима; награђивана; живи у Нишу.

**Митровић Ивана**, пише кратке приче

**Михајловић Надежда** (1940, Алексинац), професор енглеског језика; пише прозу и поезију за децу и одрасле, хаику, романе; објавила је једанаест књига различитог жанра: проза и поезија за децу и одрасле, четири романа, приче; сарађује са часописима; хаику објављује у Јапану и Немачкој; живи у Нишу.

**Михаљчишин Андреј** (1964, Добој), пише кратке приче, прозу, поезију и хаику; објавио књиге кратких прича „Август“ (1993) и „Позориште сенки“ (2000) и књигу поезије „Уробор“ (2011); сарађује са часописима, заступљен у зборницима, награђиван; живи у Прњавору.

**Морић Кинкел Един** (1967, Чапљина), лекар; пише приче и песме; објавио књигу песама „Приче о сјенама“ (2015); заступљен у зборницима; живи у Шпанији.

**Мрђен Александар** (1969, Тузла), лекар; пише поезију, кратке приче, драмске текстове; објављене књиге: „Последњи цветови зла – Антологија Бодлер“ (поезија, 2017), „Имам нешто да ти кажем“ (драмски текст „Ко је квир, ко је крив, јесмо ли квит?“), зборник текстова, прича, 2017), „Заврти точак“ (зборник прича), „Једна моја тузланска малта“ (2017); сарађује са часописима; заступљен у зборницима; живи у Новом Саду.

**Мулалић Илхан**, дипломирани филолог; пише приче и песме; живи у Лукавцу, Босна и Херцеговина.

**Муњић Јована**, пише кратке приче.

**Недић С. Радослав**, адвокат; пише кратке приче и романе; објавио романе „Мој роман“ (2001), „Смрт у Паризу“ (на српском и француском језику, 2007), „Транссахарска железница“ (2010), „Препознавање“ (2013), и збирку кратких прича „Причам ти...“ (2008); сарађује са часописима; награђиван; члан је Удружења књижевника Србије; живи у Београду.

**Николетић Мићуновић Бојана** (1956, Београд), преводилац; пише кратке приче, афоризме, цртице, есеје, приче за децу; објавила: „Појмови – псеудонаучно дело“ (16 псеудонаучних текстова из области психосоциологије са илустрацијама, 2002), „Градске приче“ (кратка проза, 2015), „Минти, Ноло и остали (мале приче о псима и мачкама, књига за децу, 2015), „Јесен/зима 2015/16“ (афоризми и слично, 2016), „Поза, пресек и став“, (кратке приче, 2016, електронско издање 2017), „Сањај, Марело“ (кратке приче, 2017, електронско издање); сарађује са часописима; заступљена у зборницима; живи у Београду.

**Николић Јелена** (1972, Београд), дипломирани филолог; пише кратке приче; заступљена у зборницима; живи у Београду.

**Николић Ведрана** (1975, Сарајево), спортски новинар; пише кратке приче и афоризме; заступљена у зборницима; живи у Београду.

**Николић Зоран Мали** (1957, Такус код Прокупља), пише кратке приче, афоризме, поезију, поезију за децу и хаику; хаику објављивао у иностранству; заступљен у зборницима; награђиван; живи у Нишу и Такусу.

**Огненовски Сашо** (1964, Битољ, Македонија); комуниколог; објавио књиге поезије: „Лавина“ (1995), „Плодови пакла“ (2014), „Пустињски цвет“ (2015), дечије комаде: „Новогодишњи споменар“ (1999), „Обична бајка“ (2000) „Новогодишњи карусел“ (2003) „Новогодишње забуне“ (2005) „Чаробни компас“ (2009), књиге драме „Туга“ (2012) и „Тврђава“ (2015) и монографију „Ацо Ђорчев – глумачка легенда“ (2009); живи у Битољу.

**Одобашић Ариф** (1989, Зеница), професор разредне наставе; објавио збирку песама „Раскорак“ и „Причу о Зепачкој паики“; сарађује са часописима; живи у Жепчу.

**Османчевић Динко** (1971, Бањалука), пише сатиричне, (научно) фантастичне, крими приче, афоризме, колумне; сарађује са часописима; заступљен у антологијама и зборницима; вишеструко награђиван; живи у Бањалуци.

**Охаши Драгица**, илустратор; пише приче и песме, хаику, сатиру; заступљена у зборницима; награђивана; живи у Јапану.

**Павловић Јован** (1975, Краљево), дипломирани математичар за рачунарство и информатику; пише кратке приче; објавио књиге: „Ко и како вреднује образовање у Србији“, „Колико коштају илузије“, „Велики штрајк“, заступљен у зборницима; сарађује с часописима; живи у Краљеву.

**Павловић Рајић Кристина**, пише кратке приче.

**Пајовић Стефан** (1989, Чачак), мастер филолог-англиста; пише кратке приче и песме; сарађује са часописима; заступљен у зборницима; живи у Новом Саду.

**Палић Михајло**, инжињер хране; пише кратке приче; заступљен у зборницима; живи у Новом Саду.

**Панић Александар** (1995, Ваљево), студент на Богословском факултету; пише кратке приче; живи у Ваљеву.

**Паулсен Драгана** (1981, Бихаћ), преводилац за кинески језик; пише кратке приче; заступљена у зборницима; сарађује са часописима; живи и ради у Ослу.

**Пауновић Зорица** (1961, Трстеник), дипломирани правник; књиге: „Тешка ће киша“ (поезија, 1997), „Вучја лоза“

(кратке приче, 2016) и „Убити звезду падалицу“ (кратка проза, 2016); живи у Београду.

**Перић Александра** (1974, Београд), пише поезију и прозу; заступљена у зборницима.

**Перовић Љубица** (1958, Београд), наставник виолине; пише кратке приче и поезију; заступљена у зборницима; живи у Београду.

**Петковић Љерка** (1961, Горажде), професор; пише кратке приче и поезију; објавила збирку поезије „Шапат и крик“ (2016); живи у Беранамма.

**Петронијевић Милош**, пише кратке приче и поезију; заступљен у зборницима; сарађује са часописима; вишеструко награђиван; живи у Књажевцу.

**Пешев Божидар** (1946, Скопље), магистар антропологије; пише афоризме и приче; заступљен у многим зборницима, панорамама и антологијама; живи у Београду.

**Попадић Драган** (1961, Зрењанин), дипломирао на Факултету политичких наука, на смеру новинарство; пише кратке приче, песме и афоризме; објавио књиге: „Грчка трилогија“, „Што се не би мјесец јео“/„Sose luna ma te has“ (књига дечје поезије, заједно са Иваном Тоскићем), „Рјечник ромске душе“; сарађује са часописима; живи и ради у Тивту.

**Поповић Марко** (1975, Пирот), пише кратке приче; објавио збирке кратких прича „Кратке приче“ (2007), „Као и Минојци ми смо обични људи“ (2010), „Изнад тротоара се појавила ципела“ (2014); заступљен у зборницима; живи у Врбасу.

**Поповић Зора** (1943, Гољак), дипломирани филолог; пише кратке приче и романе; објавила роман „Град низ брдо“ (2015); заступљена у зборницима; сарађује са часописима; живи у Прокупљу.

**Поповић Љиљана** (1953, Зајечар), дипломирани економиста; пише кратке приче, поезију и прозу; сарађује са часописима; заступљена у зборницима; награђивана; живи и ради у Књажевцу.

**Поповић Невена** (1993, Ниш), пише кратке приче и песме; сарађује са часописима; заступљена у зборницима; живи у Нишу.

**Протић Бошко** (1960, Крагујевац), програмер; пише кратке приче и романе; објавио романе „Мала за у цеп“, (2012), „Лептир на бајонету Јеротија Павловића“ (2014), и роман за децу „Пссст! Долазак вилењака“ (2016); живи у Крагујевцу.

**Раденковић Митровић Верица**, пише кратке приче.

**Радић Миле** (1976, Нови Сад), трговац; пише кратке приче и фантастику; заступљен у зборницима; живи у Гардиновцима, у општини Тител.

**Радовановић Бојана** (1975, Београд), професор латинског, енглеског и француског језика; пише кратке приче; заступљена у зборницима; живи у Београду.

**Радовановић Владимир** (1964, Чачак), поштански техничар; пише кратке приче и позоришне текстове; објавио збирку кратких прича „Недовршено“; заступљен у зборницима; живи у Чачку.

**Радовић Радојица** (1956, Цетиње), магистар економије; објавио књиге поезије „Буде да нема пјесме“, „И нема те више“, „На коњима пси“, „Јахач на бијелом коњу“, и роман „Сура гора“, књиге сатиричних монодрама „Поврдаш“, „Лелекач“, „Ућеривач“ и књигу сатиричних прича „Жаока“; сарађује са часописима; заступљен у зборницима; вишеструко награђиван; члан је Удружења књижевника Црне Горе; живи на Цетињу.

**Радосављевић Душица**, пише кратке приче, живи у Младеновцу.

**Радуловић Сања** (1975, Тешањ), програмер; пише кратку прозу, поезију и хаику; објавила је збирке поезије „Лепет крила мајке птице“ (2015) и „Прстохват маслачка“ (2017); сарађује са часописима; заступљена у више од четрдесет зборника; песме су јој превођене на бугарски језик; награђивана; живи у Добоју.

**Рајчевић Балша** (1941, Београд), завршио примењене уметности и историју уметности; објавио је тридесет и две књиге; заступљен у више антологија и зборника; сарађује са часописима; вишеструко награђиван; члан Удружења књижевника Србије; живи у Београду.

**Ранчић Маја** (1995, Ниш), пише кратке приче и романе; објавила роман „Потонула Москва“; награђивана.

**Рим-Живковић Љиљана**, археолог; објављује у часописима; објавила је неколико књига, под својим именом и псеудонимима; члан је Удружења књижевника Србије; живи у Београду.

**Ристић Александра** (1964, Београд), студирала књижевност, пише кратке приче; сарађује са часописима: заступљена у зборницима; живи у Београду.

**Ристић Ј. Драган** (1948, Ниш), професор немачког језика и књижевности; пише кратке приче, афоризме, поезију и хаику; објавио осам књига хаику поезије „Из живота једног хаиђина” (1995), „Бунице у глави” (2000), „Пчела у целофану” (2001), „Цврчак у саксији” (2002) и друге, две књиге афоризама „Мисли – и не мисли” (2008) и „Испод црте” (2012), књиге кратких прича „Каљаче и катедрале” (2003), „Вреди се помучити” (2004), „Инсerti” (коауторски, 2004), „ПреЗЕНт Анегдоте” (коауторски, 2006), „Ковачи своје среће” (2010); превео, између осталог, и „Антологију најкраће немачке приче”; од 1996. године је главни уредник „Хаику новина” из Ниша; хаику му је превођен на 14 језика; награђен са шездесет и три награде; живи у Нишу.

**Ристић-Стојановић Санда** (1974, Београд), дипломирани филозоф; пише кратке приче, поезију, есеје и приказе; књиге поезије: „Ноћ је праштање своје” (2000), „Свитање је лет боје” (2007), „Ноћи наше, услуга” (2008), „Тишина разликује светлости” (2010), „Облачна птица” (2011), „Годишња доба речи” (2012), „Измишљотина ватре” (2013); заступљена у зборницима; сарађује са часописима; преводи поезију са енглеског; члан је Удружења књижевника Србије и Српског књижевног друштва; живи у Земуну.

**Рукавина Јован** (1959, Шабац), економиста; пише кратке приче, афоризме, песме, кратку медитативну и сатиричну прозу, чланке и есеје; објавио је књиге: „Везови” (1989, медитативна проза и афоризми), „Победник” (1995, спортски афоризми), „Друго полувреме” (1998, спортске приче, записи, афоризми), „О томе се (не) прича” (2002, сатиричне приче), „Пољима мака” (2003, песме), „Мали Париз” (1994), „Огледало душе” (2004, песме), „Трилинг асова” (2005, спортска монографија), „Дон Кихот је укротио ветрењачу” (2007, песме), „Један жи-



вот” (2007), „Песник Ник и песникиња Иња” (2007, песме), „Решење квадратне једначине” (2011, роман), „Ово би свака жена волела” (2011, песме), „Што те они не штампају: личан/ин – није од локалног значаја” (2013, цртице и записи), „Нова драма – драма XX века” 256 (2013, драма), „Јужњаци – (Кад ће зора? Ноћ не волим!)” (2015), „Шабачка спортска размишљања” (спортски записи, песме и афоризми, 2016), „Андрићев тајанствени свет – О Иви Андрићу се прича – Моја је љубав велика као широки свет” (студија, 2016), „Браво Мирославе – Асоцијације приликом читања Крлежине књиге ‘Заставе’” (студија, 2016), „Гимназија шабачка – 170 година” (монографија, 2016); сарађује са часописима; заступљен у зборницима; награђиван; живи у Шапцу.

**Русјак** **Иван** (1947, Скопље), електроинжењер и програмер у пензији; пише кратке приче; објавио књигу „Зрнца” (2014); сарађује са часописима; заступљен у алманасима у Македонији и на Балкану; живи у Скопљу.

**Салиховић Семир**, економски техничар; пише приче и романе; живи у Брчком.

**Саутер Катица** (1952, Суботица), лекар; пише кратке приче; заступљена у зборницима.

**Сепе Драгана** (1971, Београд), новинар; пише кратке приче, књижевну и позоришну критику; приредила хрестоматију „Златна књига светске књижевности” (1999); књиге кратких прича: „Укус живота” (1999), „Нови укус живота” (2007), „Траговима истине” (2007), Укрштеним стазама истине (2008), Сенке (2008, трилогија збирки кратких прича); заступљена у четрдесетак зборника кратких прича; живи у Београду.

**Сокач Иван** (1975, Београд) дипломирани економиста; пише кратке приче, поезију и прозаиде; објавио збирке песама „Бели коњи“ и „Недељна зимска поднева“, збирку приповедака „Кад се смркне над Балканом“, роман „Човек Јаков“, и збирку прозаиде „Молитва за јутро“; заступљен у зборницима; добитник регионалних књижевних признања за прозу и поезију; члан је Удружења књижевника Србије; живи у Београду.

**Спасојевић Зоран** (1949, Крагујевац), пише кратке приче, поезију, сатиру, драме, комедије; објавио књиге поезије: „Дар празнине“ (1986) и „Глад“ (1998), књиге кратких прича:

„Одело за одлазак“ (1997) и „Кратке приче без муке“ (2003, 2006), књиге драма: трилогије „Америка има рупу“ (2003), кратку драму „Резерват Србија“ (2006), документарну комедију „Гаврилов Принцип“ (2008), љубавну комедију „Волиш ли ме, Јакове“ (2008) и лагану комедију „Мој човек“ (2010), књигу сатире „Ту зека пије воду“ (2008), као и књигу имејл арта „Мала ноћна пошта“ (2009); аутор је CD-ROM-а (дигиталне графике, књиге, текстови) „Циркус“ (2006); заступљен је у преко седамдесет антологија и зборника поезије, кратких прича, кратких драма и сатире; вишеструко награђиван; члан је Удружења драмских писаца Србије и Удружења књижевника Србије; живи у Крагујевцу.

**Средановић Мирослав** (1936, Вучија, код Требиња), дипломата у пензији; пише афоризме, песме и кратке приче; књиге афоризама „Сто и ниједан афоризам“ (2000), „Није смешно“ (2001), „Записи на кожи“ (2004), „Упадице“ (2007) „Смешна збиља“ (2010, 2011); „Нагазне мисли“ (2015) „Ренесанса без хуманизма“ (2017); заступљен у зборницима, енциклопедијама и антологијама прича и афоризама; поезију објављивао у књижевним часописима; вишеструко награђиван; члан Удружења књижевника Србије; живи у Београду.

**Стаменковић Мирослав** (1976, Босанска Дубица), виши грађевински техничар; пише кратке приче и песме; заступљен у антологијама и зборницима; живи у Лесковцу.

**Станисављевић Властимир Шаркаменац** (1941), магистар архитектуре; објавио преко двадесет књига: „Грчаница после хиљаду година“, „Учинила си се...“, „Тамна страна камена“, „Пањ“, „Ја Чарнојевић“, „Пето, српско јеванђеље“, „Леонардова смрт у Шаркамену“, „Кршне гране бадема“, „Моја Молитва“, „Глава“, „Вода која памти“, „Ђокондин осмех“, „Сунцокрет“, „Певање уназад“, „Узвишено почивају музе“, „И Бог човек јесте“, „Мокрањчеви дани песмом пребирани“, „Теорија рата“, „Жена од кованог гвожђа“, „Узидане сенке“, „100 сонета – 'шеста' страна света“ и др.; заступљен у више иностраних и наших антологија; сарађује с нашим и иностраним часописима; добитник бројних награда; живи у Београду.

**Станковић Д. Александар**, пише кратке приче, поезију, драме и приповетке; објавио књиге прича „Реквијем за једну љубав“ и „Адамови јади“, књиге поезије „Бистрење бескраја“ и „И беше Јов на свету“ и књигу петочинске драме „Сенека“; живи у Београду.

**Станковић Јована** (1995, Приштина), студент високе политехничке школе; пише кратке приче.

**Стевановић Александар** (1978, Ужице), дипломирани правник; пише кратке приче, приповетке и песме; сарађује са часописима; заступљен у зборницима; живи у Холандији.

**Стојановић Александар** (1994, Лесковац), студент Факултета безбедности; пише кратке приче; сарађује са часописима; живи у Београду.

**Стојковић Милко** (1959, Преслап, Црна Трава); пише афоризме и кратке приче; књиге афоризама: „Утеривање демократије“ (1995), „Јао о теби, јао мени“, (1997), „Мастило и цигла“ (2000), „Гурај, Сизифе, гурај“ (2002), „Завичајна узглавка“ (2013), „Љуљајући безобразлук“ (2015), „Мисли на разделака“; заступљен у бројним антологијама српске сатире и хумора; живи у Смедеревској Паланци.

**Субашић Нермина** (1998, Тузла), студент стоматологије; пише кратке приче и романе; објавила роман „Злочин и опрост“; награђивана; живи у Тојшићима (БиХ).

**Суботић Љубиша** (1984, Ужице), професор српског језика и књижевности; пише кратке приче и поезију; објавио збирку песама у прози „Сажимање огледала“; сарађује са часописима; живи у Београду.

**Тегелтија Илија** (1978, Суботица), царински заступник; пише кратке приче; награђиван; живи и ради у Београду.

**Теодор Стефан** (1961, Колашин), пише кратке приче, прозу, романе, приповетке и сценарија; сарађује са часописима; заступљен у антологијама и зборницима; живи у Никшићу.

**Тодор Зоран** (1959, Смедеревска Паланка), академски сликар; пише кратке приче; заступљен у зборницима; живи у Смедеревској Паланци.

**Тодоровић Катарина** (1986, Нови сад), драматург; пише кратке приче и драме; сарађује са часописима; заступљена у зборницима; живи у Новом Саду.

**Тодоровић Данило** (1997, Смедерево); студент; пише кратке приче; живи у Смедереву.

**Тодоровић Милан** (1993, Смедерево), студент права; пише кратке приче и песме; песмама заступљен у неколико међународних зборника; сарађује са часописима; награђиван за поезију; живи у Смедереву.

**Томић Маја** (1961, Београд), графички дизајнер; пише кратке приче; заступљена у зборницима; живи у Београду.

**Тофчевић Дејан** (1971, Ужице), књиге афоризама „Црно на бело“ (2002) и „Предсказање прошлости“ (2009); сарађује са часописима; заступљен у зборницима и антологијама; награђиван; живи у Подгорици.

**Траванчић Мелида** (1985, Добој), доктор хуманистичких наука из подручја књижевности; пише кратке приче, поезију и путописе; објавила две књиге песама „Ритуал“ (2008, 2009) и „Свилене плахте“ (2009); изабрала и приредила две књиге „Тешањ, граде: Усмена књижевност у Тешњу, Тешањ у усменој књижевности“ (2009) и „Хаику град: Тешањ у пјесми“ (2010); сарађује са часописима; награђивана.

**Трифунковић Станимир** (1968), дипломирани психолог; пише кратке приче и поезију; објавио три збирке поезије: „Беспуће и одјек“ (1993), „Самоће“ (2006) и „Тишине“ (2009), збирку прича „Препознавање“ (2014) и роман „Рукопис једног меланхолика“ (2017); заступљен у зборницима; живи и ради у Крушевцу.

**Турбић Неира** (1999, Тузла), ученица; пише кратке приче; живи у Градачцу.

**Турински-Лазич Славица** (1974, Осиек), преводилац; пише поезију и кратке приче; објавила збирку поезије „Род сумрака“ (2016); заступљена у зборницима; награђивана.

**Ћосин Сима** (1950, Србобран), пензионер; пише кратке приче, песме и романе; објавио два романа „Слепачки сокак“ (2015) и „Кућа на продају“ (2016), као и збирку песама „Кло-

шар љубави“ (2017); заступљен у зборницима; живи у Србобрану.

**Ћосић Славица** (Мајданпек), завршила мастер студије енглеског и холандског језика и књижевности; заступљена у зборницима; пише кратке приче и поезију.

**Ђурчин Витомир** (1948, Зрењанин), дипломирани инжењер електронике и телекомуникација у пензији; пише кратке приче, афоризме и политичке колумне; објавио књиге „Шешир са црвеном траком“ (2016) и „Само једном се љуби, све је остало варка“ (2017); заступљен у зборницима; вишеструко награђиван; живи у Зрењанину.

**Филиповић Иван** (1987), архитекта, пише кратке приче; живи у Токију.

**Филиповић Илонка**, дипломирани социјални радник, пише кратке приче и поезију за одрасле и децу и приповетке; заступљена у зборницима; живи у Загребу.

**Филиповић С. Живан** (1956, Драгиње ког Шапца), пензионер; пише приче и песме за децу и одрасле и афоризме; објавио: „Књига песама за одрасле“ (песме, 2000), „Из душе боема“ (песме, 2007) „Династија транзиције“ (афоризми, 2008), „Бојице у руке“ (песме за децу, 2012), „Трагови детињства“ (песме за децу, 2016), „Тај дивни животињски свет“ (песме за децу, 2016); сарађује са више од тридесет часописа; заступљен у бројним зборницима и антологијама; живи у Београду.

**Франчич Фрањо** (1958, Љубљана), завршио Вишу школу за социјалне раднике; песник, прозаиста, писац за децу и драмски писац; пише кратке приче, песме, драмске текстове, радио-драме, романе, сценарија, радиографске игре, сатиру; аутор је више од 50 књига – романа, збирки кратких прича, песничких збирки, драмских текстова и радио-драма, као и књига за децу и омладину, као што су „Еготрип“ (1984, приче), „Домовина бледа мати“ (1986, роман), „Не“ (1986, кратке приче), „Јеб“ (1988, роман), „Milostni strel – Orgija“ (1989, кратка проза), „Klovnova obzorja“ (1990, песме), „Sovraštvo“ (1993, роман), „Začasno osvojeno ozemlje“ (1992, песме), „Беле смрти“ (1994, кратка проза), „Male vojne“ (1994, кратка проза), „Pošev-

ni stolp v Pisi” (1995, кратка проза), „Шкорпионова балада” (1995, роман), „Otroštvo” (1996, кратка проза), „Dobro jutro Charles Bukowski!” (збирка еротских прича), „Hvalnica sončnicam” (2002, књига за децу), „Ljubezni in sovraštva” (2002), „Za vse boš plačal” (2006, хумореске), „Barufa in kažin” (2005, хумореске), „Trkaj, trkaj na nebeška vrata” (2006, изабрана проза), „Za vse boš plačal, Ne spominjam se” (2006, кратка проза), „Ledeni ogenj resničnosti” (2006, роман), „Kje se skrijejo metulji pred dežje” (2009), „Nipo” (2010), „Где се скривају лептири од кише” (2011), „Домовина бледа мати” (2012), „Слепе улице” (2013), „Ожарила си ми срце” (2016), „Разврат самоће”, „Волео бих да зауставим време”; заступљен у антологијама; превођен је на многе језике (32 превода на десет страних језика), посебно на немачки; добитник је више од тридесет награда; живи у Сечовљу.

**Фунда Жељко** (1950, Вараждин), дипломирани филолог (компаративна књижевност и енглески језик); књига прича „Вараждинске приче”, приче за децу „Осмијешене приче”, књиге поезије на кајкавском „Сречовњача” и „Моцартење”, књига „хаибунастих текстова” „Књига сендвича”; добитник девет награда за хаику поезију у Јапану; члан Друштва хрватских књижевника; заступљен у хрватским и међународним хаику зборницима и антологијама; живи у Вараждину.

**Хајдаревић Амела** (1970, Сарајево), пише кратке приче; награђивана; живи у Сарајеву.

**Цакић Света**, пише кратке приче; живи у Параћину.

**Цветковић Милорад** (1951, Лесковац), новинар; пише кратке приче и романе; објавио збирку кратких прича „Чоколадни зец“ и роман „Варљиво плаво“; сарађује са часописима; заступљен у зборницима и антологији светске социјалне лирике; живи у Лесковцу.

**Цветковић Јелена** (1984, Ниш), дипломирани правник; пише песме и кратке приче; објавила збирку прича „Приче са прашњавих полица”; заступљена у зборницима; сарађује са часописима; награђивана; живи у Нишу.

**Цвијић Павле Пајо** (1950, Бакић), пензионер; пише кратке приче; књиге „Импулс жељан засјати” и „У освит живота” (2011); заступљен у многим зборницима, сарађује с многим часописима; живи у Загребу.

**Цекић Ивана**, ученик; пише кратке приче; живи у Лесковцу.

**Цекић Слободан** (1948, Ниш), пише кратке приче, поезију и хаику поезију; награђиван и објављиван у Јапану, Немачкој, Бугарској и САД; заступљен у зборницима; живи у Нишу.

**Црњаковић Јелена** (1987, Пакрац), здравствено-лабораторијски техничар; пише кратке приче и романе; заступљена у зборницима; сарађује са часописима; живи у Винковцима.

**Чершков Далибор** (1982, Ниш), дипломирао на Грађевинско-архитектонском факултету; пише песме и кратке приче; сарађује са часописима; заступљен у зборницима; живи у Нишу.

**Чонка Бојана**, пише кратке приче; живи у Малим Пијацама.

**Шарчевић Иван** (1988, Београд), учитељ; пише кратке приче и песме; заступљен у зборницима; сарађује са часописима; живи у Баричу.

**Шефер Ђура Сремац** (1950, Рума), професор југословенских књижевности; збирке песама: „Титов венац сонета“, поема (1982), „Звездане њиве“ (1987), „Досетљиве доситејке“ I, II (1995, 2003), „У Вуковој ризници речи“ (2002), „Колевка сремског паора“ (2005), „Пикали смо лопте крпењаче“ (2007), „Паника граматика“ (2009); монографија „Тамбурица, коло и песма румских Брежана“ (1994); књига афоризама и сатиричне поезије „К’о сатаром сатире ме сатира“ (2008); сонетни венац „Лабудов пев“ (2009); збирка кратких прича хумора и сатире „Сремачки Шеретлуци“ (2011), „Бећарасти сремачки (р)епиграми“ (хумор и сатира, 2016); заступљен у антологијама, лексиконима и зборницима; сарадник је више листова и часописа у земљи и иностранству; добитник више књижевних награда; живи у Руми.

**Шкиљевић Зоран** (1962, Београд), трговац; пише кратке приче, новеле и романи; објављене књиге: „Нарренинг“ (кратке приче, 2014), „Врата подземних вода“ (роман, 2015, 2016), „О љубави и још којечему“ (кратке приче, 2016), „Нојева барка“ (роман, 2017); сарађује са часописима; заступљен у бројним зборницима; живи у Београду.

**Шолкотовић Снежана** (1962, Кладово), пише поезију и прозу; објавила је седам књига за децу и одрасле: „Песма је мој живот“, „Од срца срцу“, „У знаку љубави – Сурове судбине“, „Извор живота“, „Кад проговори душа“, „Шапат ветра“, „Дечја заврзлама“; заступљена у многобројним зборницима; сарађује са часописима; живи у Корбову.

**Штимац Звонко** (1968, Сремска Митровица), професор информатике, програмер; пише кратке приче; заступљен у зборницима кратких прича; живи у Сремској Митровици.

**Штимац В. Наташа** (1969, Винковци), службеник; пише кратке приче; заступљена у зборницима; живи у Сремској Митровици.

**Шуковић Валентина** (1978, Подгорица), професор енглеског језика и књижевности; пише кратке приче и песме; заступљена у зборницима; живи у Подгорици.



НЕВИДЉИВА ПАУЧИНА  
НАЈЛЕПША ОСТВАРЕЊА СА XVI КОНКУРСА  
ЗА НАЈКРАЋУ КРАТКУ ПРИЧУ

*(Приредио Ђорђе Оташевић)*

1. издање

<i>Рецензент</i>	Владимир Павловић
<i>Ликовно решење корица</i>	Дејана Јовановић
<i>Издавач</i>	„Алма”, Београд
<i>За издавача</i>	Ђорђе Оташевић
<i>Штампа</i>	„Пресинг”, Младеновац
<i>Тираж</i>	200
<i>ISBN</i>	978-86-7974-518-7

[www.alma.rs](http://www.alma.rs)  
[www.alma.co.rs](http://www.alma.co.rs)  
[almabg@orion.rs](mailto:almabg@orion.rs)

CIP – Каталогизација у публикацији  
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.4/.42-36(082.2)

821.163.41-36(082.2)

**Невидљива паучина** : Најлепша остварења са XVI конкурса за најкраћу кратку причу / (приредио Ђорђе Оташевић). – 1. изд. – Београд : Алма, 2017 (Младеновац : Пресинг). – 256 стр. ; 21 см. – (Библиотека Савремена књижевност / [Алма, Београд] ; књ. 244)

Тираж 200. – Предговор: стр. 5. – Аутори: стр. 229–256.

ISBN 978-86-7974-518-7

COBISS.SR-ID 247817228